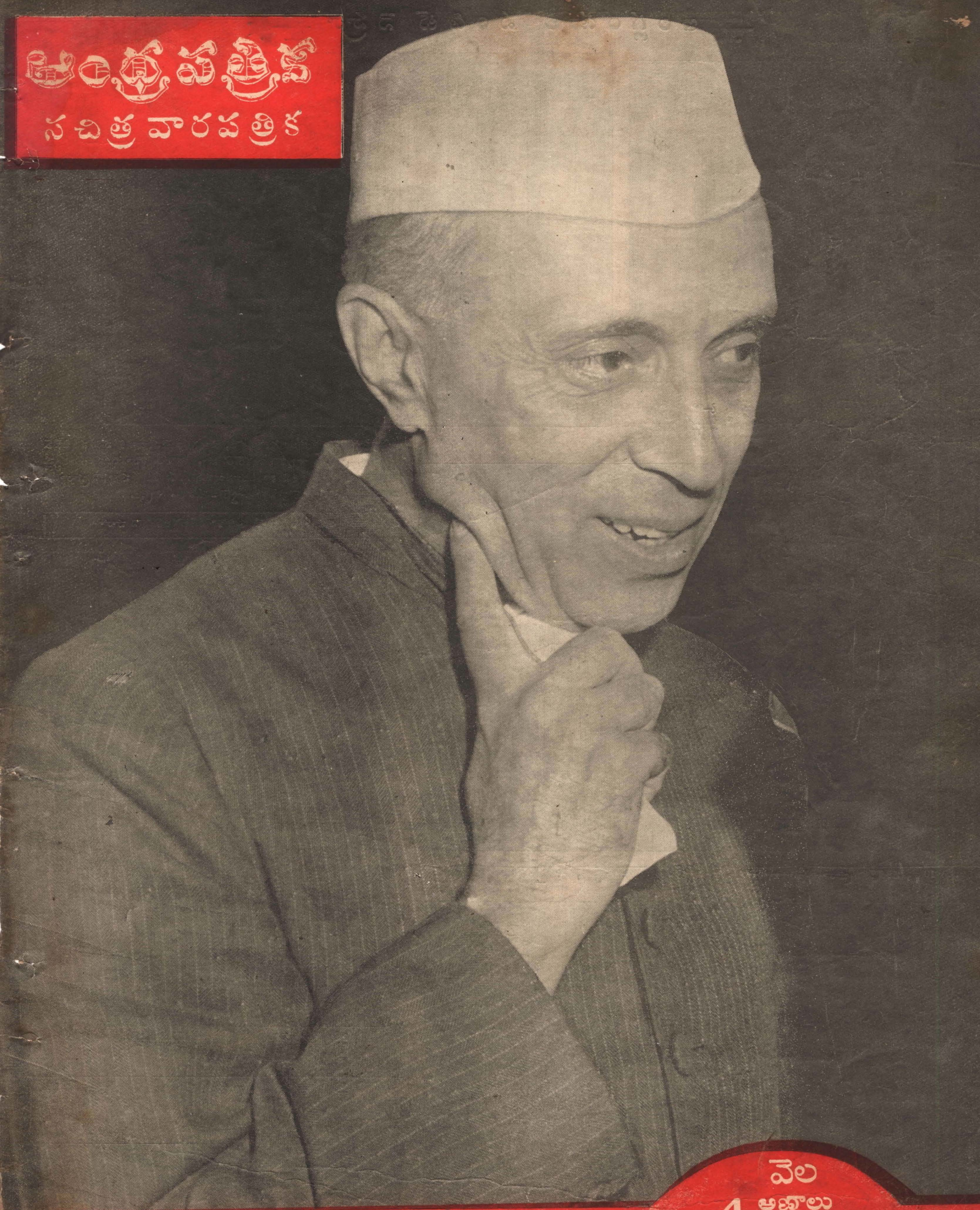

ఆంధ్రపత్రిక

సచిత్ర వారపత్రిక

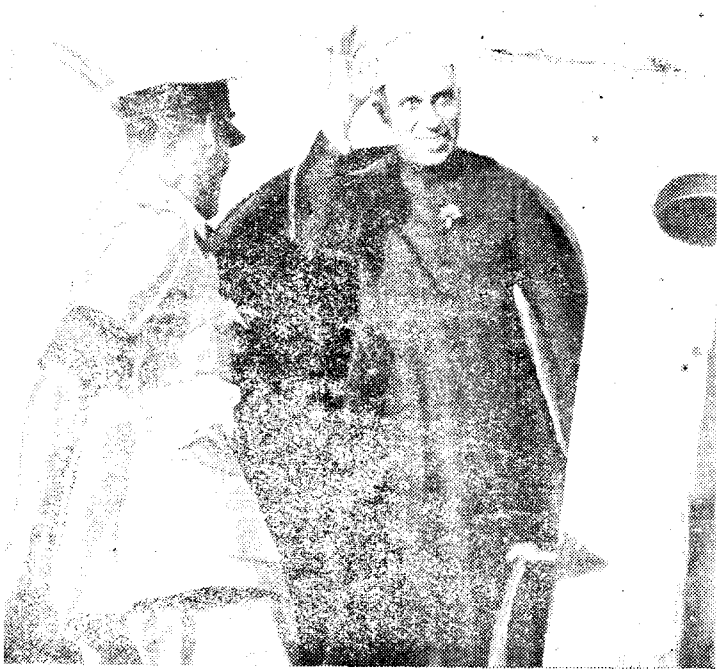
వెల
4 అణాలు

ANDHRA PATRIKA
ILLUSTRATED WEEKLY

సంపుటము 42

సంచిక 8

అక్టోబరు 19 1949

క్రమేణం కొంతాక్రస్ విమానశ్రయం వద్ద బిడ్డోలు చెప్పడానికి వచ్చిన వారందరికీ తన సహజ మండహాసంతో "స్మిల్ వస్తాన" ని, నెహ్రూ పిల్లనెప్పుడు తీసిన చిత్రం.

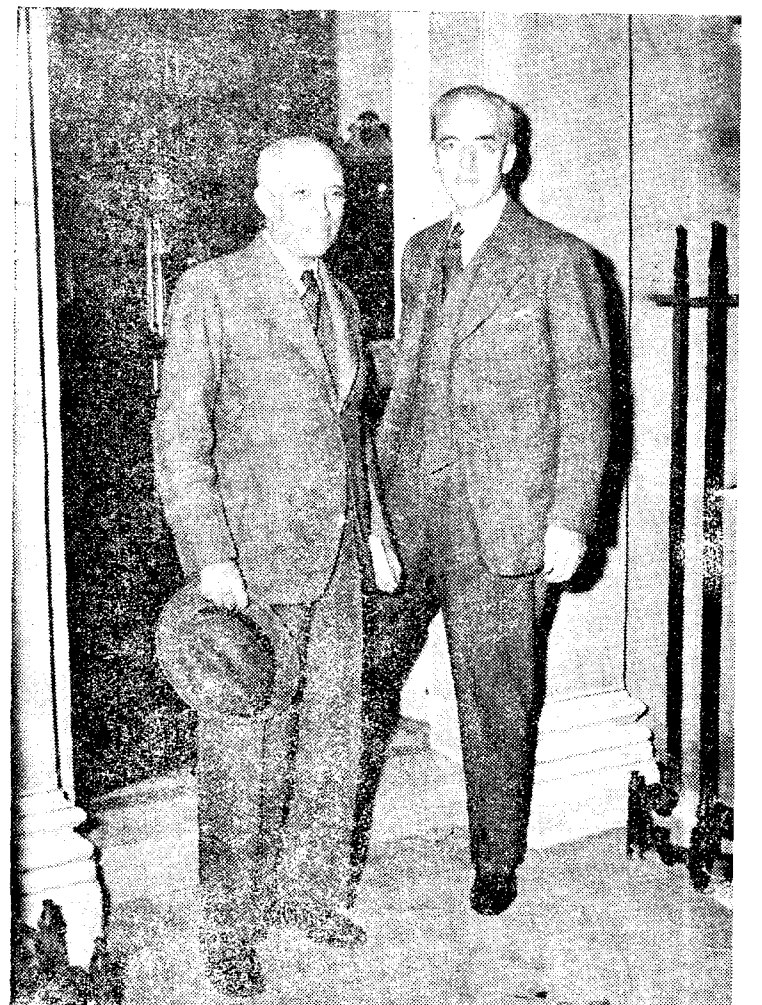

లంసెట్ విమానశ్రయంలో దిగగానే, స్వాగతం చెప్పడానికి వచ్చిన బ్రిటిష్ ప్రభుత్వ ప్రతినిధి గారై వాకర్ తోనూ, భారత మోకమిషనర్ కృష్ణ మోనెగారి తోనూ కలిసి కొంతమారు నడచి వెళ్తున్న ప్రధాని నెహ్రూ ఇంటర్వ్యూనత్ న్యూస్ స్టూల్ సర్వీస్ - రేడియో చిత్రం.

ఇంగ్లండులో విమానం దిగగానే పత్రికా విశేషులతో నెహ్రూ

అక్టోబరు 10 న, పండిట్ నెహ్రూ అట్లీని కలుసుకొన్నారు. అట్లీ ద్విగు జైలున్నప్పుడు, జైలుకడనున్నప్పుడు తీసిన చిత్రం.

అక్టోబరు 10 న తారీఖున నెహ్రూ, జర్నల్ ప్రొఫెసర్ క్రేప్స్ కు కలుసుకొన్నపుటి చిత్రం.

కామన్వెల్త్ కౌన్సిల్, గార్డెన్ వాకర్, భారత ప్రభుత్వ న్యాయశాస్త్ర సలహాదారు జి. ఎం. మిత్ర గారితో లంసెట్లో నెహ్రూ తీసేటి విందు అనంతపుటి చిత్రం.

సంవత్సర చందా. రు. 12-0-0

విడిపత్రిక అణాలు 0-4-0

ప్రతిబుధవారమున ప్రకటింపబడును

ఒరు లేయవి యానరించిన సరవర , యస్త్రియము తన మనంబున కగు దా

నొరులకు నవి సేయకునికి పరాయణము పరమధర్మ పథముల కెల్లన్. (మహాభారతము)

సంపుటము 42

సంచిక 8

Founder : K. NAGESWARA RAO

విరోధి సంవత్సర ఆశ్వయుజ బహుళ ద్వాదశి బుధవారము

పండగ ఉబలాటము

ఆంధ్ర పత్రిక

1949-వ సం॥ అక్టోబరు నెల 19-వ తేది బుధవారము

ప్రధానమంత్రి సందేశం

అమెరికా శాసనసభల సమావేశ ములలో భారత ప్రధానమంత్రి జవహర్లాల్ నెహ్రూ ప్రసంగము చరిత్రాత్మకమైనది. ప్రపంచమును కలతబెట్టుచున్న వివిధ సమస్యలయెడల భారత ప్రభుత్వ విధానమును వివరించుటగాక, దేశమున భారత ప్రభుత్వ మెదుర్చుచున్న వివిధ సమస్యలను అమెరికను ప్రజలకు అవగత మగునట్లు విశదీకరించిరి. తమ దేశము ప్రస్తుతము ఏ ఒక వర్గమున చేర దని, ప్రపంచ శాంతిస్థాపనకు, అన్ని రాజ్యములతో సహకరించి కృషి చేయు నని ప్రధానమంత్రి పలు మార్లు ప్రకటించుచు వచ్చినందున అమెరికాకు ముఖ్యముగ, తృటియ సం గ్రామము తథ్యమైన భారత ప్రభుత్వ మే పక్షము వహించు నను విషయము వనేగాక, భారత దేశ ఆర్థికాభివృద్ధికి తాముచేయు ధనసహాయము నిష్ఫల మగు నను సందేహములు అమెరికా పెట్టుబడిదారముల నెక్కువగ కలవర పెట్టుచుండెను. భారత దేశములో పెట్టుబడి పెట్టుటకు అమెరికా పారిశ్రామికులు అత్యంత సుముఖముగనే యుండిరి. చైనాకమ్యూనిస్టు రాజ్యమగుటతో, రష్యా మధ్య ప్రాచ్య దేశములను సంఘటితపరచుటకు ప్రయత్నించుటతో, అమెరికా పెట్టుబడికి, దూర ప్రాచ్యము, భారత దేశములు మాత్రమే మిగిలినవి. 1952 వ సంవత్సరములో షిప్పింగ్ మయారపులో మార్షల్ పథక కార్యక్రమము పరిసమాప్తమగును. అమెరికను పెట్టుబడులు వృద్ధియై, ఇతర దేశములకు డాలర్లు సమృద్ధిగ లభించినగాని అమెరికా ఎగుమతి వ్యాపారము దిగుమతి వ్యాపారమునకు తగినట్టి ప్రమాణములో నిలబడి యుండదు.

కాని అమెరికా ఆర్థిక సామ్రాజ్య విధానమును అనుసరించుచున్నదని, కనుక భారత దేశమున అమెరికను పారిశ్రామికుల పెట్టుబడికి ఆపకాశ మిచ్చిన, కొంతకాలమునకు భారత దేశము చైనా మార్గమును అనుసరింప వలసివచ్చు ననుభయము భారతీయులకు

గలదు. కనుకనే ప్రధానమంత్రి అమెరికా ఆర్థిక సహాయమును భారత దేశము వాంఛించు చున్నదని, ఆర్థిక రంగమున అమెరికాతో భారత దేశము సంపూర్ణముగ సహకరింపగల దని, ప్రకటించి, రాజకీయ స్వాతంత్ర్యమును పరిమితము చేయు ఎట్టి పరతులను అంగీకరింప జాల మని హెచ్చరించవలసివచ్చెను. లోగడ బ్రిటన్ అమెరికా ఆర్థిక సహాయమును అర్థించినపుడు, కొందరు రిపబ్లికన్ పక్ష ప్రముఖులు బ్రిటన్ లో సోషలిస్టు రాజ్యస్థాపనకు అమెరికా పెట్టుబడి పెట్టజాల దని ఆందోళన చేసిరి. భారత దేశమున ప్రజాస్వామిక 'సోషలిస్టు' వ్యవస్థ స్థాపనే నేటి పాలకుల లక్ష్యము. అమెరికా ఆర్థిక సహాయమును కోరుటకు పూర్వము భారత ప్రభుత్వ విధానమును ఆదర్శములను స్పష్టముగ తెలుపుట అవసరము. భారత ప్రధానమంత్రి ప్రసంగము అమెరికా పెట్టుబడిదారుల సందేహనివృత్తికి చాలవరకు తోడ్పడగలదు.

అమెరికా ఎక్కువగ విహికవిషయములకు ప్రాధాన్య మిచ్చు దేశము. ఆధ్యాత్మిక చింతన తక్కువ. ఆర్థిక సంపదే జీవిత పరమావధి యను భావము దేశవ్యాప్తమై యున్నది. మానవుడు కాంతింపతగినవి ఇంకను గలవని యావత్తు ప్రపంచము గ్రహించినగాని శాంతి లేదు. శాంతి లేనిది సౌఖ్యము అలభ్యము. ఈ విషయమునే భారత ప్రధానమంత్రి అమెరికను ప్రజాప్రతినిధులకు, వారిద్వారా అమెరికా ప్రజానీకమునకు జ్ఞాపకము చేసిరి. "ఉన్న తాదర్శములకును, ఉత్తమనీతి ధర్మములకును కట్టుబడియున్న నేతృ భౌతిక విశ్వర్యము చిరస్థాయిగ నుండజాలదు" అని పండిట్ నెహ్రూ గాంధీ మహాత్ముని ప్రబోధ సారమును విశదీకరించిరి.

ప్రధానమంత్రి భారత దేశావసరములను వివరించుటగాక, అభివృద్ధి భారత స్వరూపమును అభివర్ణించుటగాక, వెనుకబడియున్న దేశములయెడ 'కల' దేశముల బాధ్యతను స్పష్టము

చేసిరి. "స్వతస్సిద్ధముగ శాంత్యభిలాష లేనిదే విజయము నిరర్థక మగును. అనాగతమును గురించిన భయము, గతమును పురస్కరించుకొని మనోవైకల్యము విజేతను, పరాజితుని కూడ సమానముగ పీడించును. అద్యతన ప్రపంచమున ఈ లక్షణము లన్నియు కన్పించుచున్న వనుట సత్యదూరము కాదనుకొందును. ఈ అభాగ్యదేశ ఎంతకాలము ఇలా అంతులేక సాగుట? మానవుని విజ్ఞానము, ధనము యావత్తు ప్రళయదేవతకొలుపులో ధారపోయవలసినదేనా? ఈ ప్రశ్నలకు సరియైన సమాధానము కనిపెట్టి, సమస్యపరిష్కారము సాధింపవలసినట్టి బాధ్యత బలవత్తరమైన దేశములపై సహజముగ గురుతరమై యుండును" అని పండిట్ నెహ్రూ చేసిన హెచ్చరికను అగ్ర రాజ్యము లన్నియు గుర్తించవలసి యుండును.

ప్రధానమంత్రి అమెరికా పర్యటన ప్రాక్-షిప్పింగ్ ప్రపంచముల సంధానమునకు తోడ్పడిన, ప్రపంచ శాంతి స్థాపన సుకరము కాగలదు. భారత విదేశాంగ విధానమునకును అమెరికా ప్రభుత్వ విదేశాంగ విధానమునకును ప్రధాన సూత్రములందు వ్యత్యాసము లేదు. ప్రధానమంత్రి తన ప్రసంగంతమున వెల్లడించిన విషయములు ఈ సత్యమును ప్రకటించెను. దేశాంగ, విదేశాంగ విధానములందు భిన్నత్వము లేక ఏకత్వమే హెచ్చుగ నున్నకతన అమెరికా భారత దేశముల సహకారమునకు ఎట్టి అవరోధములును ఉండజాలవు. ఇతర పూర్వముండిన, ప్రధానమంత్రి పర్యటన వాటిని తొలగించగలదు.

రాష్ట్ర ఆర్థిక పరిస్థితి

రాష్ట్ర ఆర్థిక పరిస్థితి ఉండవలసినదానికంటే ఎక్కువ సౌఖ్యవముగనే యున్నదని ప్రకటించుచు పట్టాదారులనుండి 'నిర్బంధము'గ ఎకరమునకు ఇంతని వసూలుపెట్టి అట్లు వసూలైన మొత్తమును ఋణముగ భావించి, వడ్డీతో సహా చెల్లించడ మగునని, అందుకు శాసనము అవసరమైన, రాష్ట్ర శాసనసభలందొక బిల్లును ప్రతిపాదించగలమని ఆర్థికమంత్రి శ్రీ బెజవాడ గోపాలరెడ్డిగారు మొన్నటి దినము ప్రకటించినపుడు వారు నవంబరు 5 వ తేదీ చేయనున్న 'రేడియో ప్రసంగము'ను గురించిన ఆలోచనలుగాక, వారిదివరలో చేసిన అనేక ప్రసంగములు, 1949-50 సంవత్సరమునకు వాత ప్రతిపాదించియుండిన ఆయవ్యయ అంచనాలపైననే ఎక్కువ ఆలోచనలు కలుగును. రాష్ట్ర ఆర్థిక పరిస్థితి "ఉండవలసినదానికంటే ఎక్కువ సౌఖ్యవముగనే యున్న"తిరిగి రైతులనుండి అదనపు పన్ను వసూలు చేయవలసిన అగత్యము, ప్రభుత్వోద్యోగుల జీతములలో పదవ

వంతును ఋణము క్రింద నిలిపిఉంచవలసిన అవసరము ఎందుల కేర్పడినదో తెలియదు. ఈ విషయమును వారు నవంబరు 5 వ తేదీ ప్రసంగమున వివరింపవచ్చును. మరి రెండ్రోజులలో రాష్ట్ర శాసనసభ సమావేశము కానున్నపుడు ఇంత ప్రధానమైన ప్రసంగమును రేడియో ద్వారా చేయుటలో గల సాకార్యము బోధపడుటలేదు. రాష్ట్ర ఆర్థిక పరిస్థితిని చర్చించుటకు శాసనసభకే యవకాశ మిచ్చిన సముచితముగ నుండెడిది.

ప్రసంగ స్థలమునుబట్టి రాష్ట్ర ఆర్థిక పరిస్థితి మార్పు చెందదు. అట్లే అభివృద్ధి మునుబట్టి ఆర్థిక పరిస్థితి యభివృద్ధిగాదు. రైతులనుండి 'ఎకరమునకు ఇంత' అని వసూలు చేయవలసిన పరిస్థితి ఏర్పడినదని, రాష్ట్ర ఆర్థిక పరిస్థితి ఎట్లున్నదో ఊహించుకొనవచ్చును. బాహ్యముగ ఋణము చేయుటకు రాష్ట్ర ప్రభుత్వమునకు ఇష్టములేకపోవుటకు కారణము ఋణము లభింపదను అనుమానమే. అట్టి అనుమానమునకు గతానుభవము ఆధారము. దేశము స్వాతంత్ర్యమును పొందిన అనంతరము కేంద్ర ప్రభుత్వము అర్థించిన ఋణము లెవ్వయ్యుపూర్తిగ లభించలేదు. రాష్ట్ర ప్రభుత్వ పరపతి అంతకంటె మిన్నగ నున్నదని భావించుట సాహసము. పరపతిస్థితి అట్లున్నదిగనుకనే, ఫలిత మొకటేగనుక, అప్పు చేయుటకు బదులు, రైతులనుండి అదనపు పన్నులను వసూలు చేయుట ఘించిదని ఆర్థికమంత్రి భావించవలసివచ్చినది. సాధింపవలసిన ఫలితము ఒక్కటే అయినను, అందుకు అనుసరింపతగ్గ మార్గములకే కాంగ్రెస్ మంత్రివర్గములు ప్రాధాన్యము నివ్వవలసియుండును. అట్లయిన ప్రజల ఇష్టము ప్రకారము అప్పును నేకరించుట న్యాయమైన మార్గమని నిర్బంధశిస్తు వసూలు అక్రమమని కనుక అది వర్జ్యమని అంగీకరింపవలసి యుండును.

రాష్ట్ర ప్రభుత్వము ప్రస్తుత మనుభవించుచున్న ద్రవ్యోన్యాయ పరిస్థితిలో ద్రవ్యకాటకము స్వయంకృతము. తలకుమించిన భారమును మోయ నుద్యమించుటవలన, రాబడి పరిమితిని గ్రహించి ఖర్చును నిర్ణయించుకొనలేక పోవుటవలన ఈ పరిస్థితి ఏర్పడినది. దాదాపు 17 కోట్ల రూపాయల ఆదాయమును మద్యనిషేధమును అమలు జరిపి కోల్పోయినది. ఆ నష్టమును కొంత వరకైనను ఖర్చులు తగ్గించి, భర్తీ చేసుకొనక అదనపు పన్నులు విధించి ప్రజలవద్ద మిగులుధనము లేకుండ చేసెను. అంతటితో తృప్తిచెందక, పరిహారము మొత్తమును ఎట్లు సంపాదించగలరో విచారించుకొనక జమీందారీలను స్వాధీనము చేసుకొనెను. ఇందువలన రాష్ట్ర ప్రభుత్వము దాదాపు పాతికకోట్ల రూపాయలవరకు ఋణ పడినది. ఆ ఋణము తీర్చుటకు మార్గా

వాషింగ్టన్ విమానాశ్రయంలో అక్టోబరు 11-న భారత ప్రధానమంత్రి పండిట్ నెహ్రూకు ట్రూమన్ అధ్యక్షుడు స్వాగతం ఇస్తున్న దృశ్యం (ఐ.ఎస్.పి. ఫోటో సర్వీస్)

పండిట్ నెహ్రూ అమెరికా ప్రయాణం

పండిట్ జహ్వర్లాల్ నెహ్రూ అమెరికా చూడాలని అక్కడి పరిస్థితులు స్వయంగా చూసి గ్రహించాలని ఎన్నో శ్రమలతో ఉత్సాహ పడుతున్నాడు. కాని అవకాశం చిక్కనియ్యకుండా పనులు ఎప్పటికప్పుడు ముంచుకొని

నేపథ్యే ఇంకను ప్రారంభముకాలేదు. వాస్తవమునకు ఈ జరిగింపులలో తిరిగి ఋణము చేయదలచుట వివేకము గాదు.

కేంద్రప్రభుత్వము ఋణము నిరాకరించుటవలన రాష్ట్ర ఆర్థిక స్థితి ఎంత అతృప్తికరముగ నున్నదో గ్రహించుటకు ప్రభుత్వమునకు అవకాశ మేర్పడినది. నవంబరు మాసములో అనుబంధ ఆయవ్యయాలించవాలను ప్రతిపాదించ సంకల్పించినట్లు ఆర్థికమంత్రి వెల్లిడించెను. ప్రభుత్వ ఆర్థికస్థితియందు విశ్వాస మేర్పడి, పరపతిలుగుటకు ఆర్థికమంత్రి ఈ యవకాశమును వినియోగించుకొనవచ్చును. ప్రభుత్వవ్యయమును వీలునుబట్టిగాక, అవసరమును బట్టి తగ్గించుకొనినగాని ఇది సాధ్యము గాదు.

ఉంటూనే వచ్చాయి. చివరికి కొంత విశ్రాంతిగా ఉండవచ్చునేమో నని ఆశతోనూ, ప్రపంచపరిస్థితులలో అతివేగంతో జరిగిపోతున్న మార్పులను అకలిండుకొని, కొంచెం ఆగమకాన్ని అధీనంలోకి తెచ్చుకొనేందుకూ, లేదో, అథవా వాటి ఒడుదుడుకుల లోపడి భారతదేశం నరిగిపోకుండా, సారథ్యం చేసేందుకు ఉసులుపాటు చూసుకొనేందుకూ, ఉభయత్రా ఆలోచించి, ప్రధానమంత్రిత్వాన్ని నెలరోజుల పాటు పశ్చాత్తాపం అప్పగించి, పండిట్ నెహ్రూ అమెరికా తీరయాత్రకు బయలుదేరాడు.

కేసలీ అమెరికా ఒక్కటే విలాసానంద మాడలమకొన్నవాడు కాదని, ఇంగ్లండులో కూడా కొంత కార్యక్రమం పెట్టుకొని బయలుదేరటంతో చూచాయగా తెలిసినట్టిది. బ్రిటిష్ ప్రధాని ఆట్లీ, ఫ్రేనాన్సుమంత్రి క్రిస్చెన్ లతో, కాశ్మీర్ సమస్య, దాలగుమారకాలమీద, కాస్త మాటాడుకొని వాళ్ళ ఊహాపోహ లేమిటో తెలుసుకోవలసి ఉంది. తమతోటి ఎవరితోటి సంప్రదించుకుండానే ఇంగ్లండు పానుకు దాలరుకు మారకంలేటు అకస్మాత్తుగా మార్చి ఊరుకొంది. మర్యాదలు నిలుపుకొనేందుకు ఇండియాకూడా పానువిలువతోపాటు రూపాయి విలువనుకూడా, దాలరుమారకం లో తగ్గించుకోవలసివచ్చింది. కాని తగ్గించుకొన్నందుకు బాధ ఎట్లా ఉన్నా, తమతో సంప్రదించకుండా అకస్మాత్తుగా ఈ మార్పు జరిగినందుకు

భారతప్రభుత్వానికి కొంత చిరాకు కల్గక తప్పలేదు. ఈ విషయం, ముఖాముఖిని మాటామంతిగా తేల్చుకొంటేతప్ప, ముందుముందు ఒకే త్రాటిమీద కామన్వెల్త్ రాజ్యాల ఖోరణి ఉండటం సుకరం కాకపోవచ్చును. కాశ్మీర్ సమస్య విషయంలోకూడా బ్రిటన్ ఖోరణి

కొంత మార్పువలసిఉంది. బ్రిటన్ మైత్రితో అవసరంలే దని తలచుకొన్నదయితే భారత ప్రభుత్వం ఈ విషయాలను కాతరు చెయ్యక్కర్లే లేకపోయిఉండును. కాని భారత ప్రధాని విశ్రాంతిలో అందరితో సాధ్యమైనంతవరకు మాడి మాడి ఉండగలటమే ప్రధానాంశము ఆ కారణంచేత ఇంగ్లండులో మజిలీకూడా ప్రాముఖ్య మిచ్చుకోవలసివచ్చింది.

పండిట్ నెహ్రూ అక్టోబరు 7 వ తేదీ శుక్రవారం అపరాహ్నంవేళకు, పూనాలో కార్యక్రమం పూర్తిచేసికొని ఢిల్లీనుంచి విమానం మీద ఇంగ్లండుకు బయలుదేరారు. వెంట, చిన్న చెల్లెలు ఆమె కుమార్తె, తక్కిన పరివారమూ కూడా ఉన్నారు. కుమార్తె ఇందిరాగాంధీ ఇంతకుముందే లండను చేరింది. విమానం కెయిరో రెండు గంటలు ముందుగానే చేరుకొంది. కాని జెనీవాలోవలూ మంచు దిట్టంగా ఉందని తెలియటంవల్ల ఇక్కడే మరి నాలుగు గంటలు గడపవలసివచ్చింది. శనివారం ఉదయం కెయిరోనుంచి జెనీవాకు బయలుదేరి మధ్యాహ్నం 2-15 లకు లండన్ చేరారు. బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం తరపున గార్డెన్ వాకరు, ఇండియన్ హైకమిషనర్ కృష్ణమీనన్, మొదలైన ప్రముఖులు పండిట్ నెహ్రూకు స్వాగత మిచ్చారు. బి. బి. సి. వారు నెహ్రూ లండన్ చేరగానే ప్రసారారం సందేశ మడిగి ఇప్పించారు.

వెంటెండులోని క్లారిజ్ హోటలులో నెహ్రూ విడిది. ఆ సాయంత్రమే 6 గంటలకు 11 డౌనింగ్ స్ట్రీటులో నెహ్రూ క్రిస్చెన్ కలుసుకొన్నారు. ఏమేమి ఆర్థికవిషయాలు సంప్రదించారో, ఏమేమి నిశ్చయాలు చేసుకొన్నారో, అవేమి బైటి! పొక్కలేదు. నెహ్రూమైత్రి ప్రయాణం పొడుగునా, బ్రిటన్ లోనూ అమెరికాలోనూ కూడా, సంప్రదింపులు, సమావేశాలు, నిర్ణయాలు, జరుపుకొనేందుకు తాను ఈ పర్యటన పెట్టుకోలేదని స్పష్టపరుస్తూనేవచ్చారు. తదన గుణంగానే ఆ సాయంత్రమే, క్రిస్చెన్ కలువకొన్నాక, పూర్వమిత్రులు మాంటుబాటర్ ఇంటికి అతిథిగా బ్రాడ్లాండ్ను చేరుకొన్నారు. ఆదివారం అంతా విశ్రాంతిగా అక్కడేగడిపారు.

సోమవారంనాడు, బ్రిటిష్ ప్రధాని ఆట్లీ దంపతులతో డానింగ్ స్ట్రీటులో విందునుడించుచు ఆర్థికమంత్రి క్రిస్చెన్, ఆ రోగ్యకాళామంత్రి బెవాన్, లార్డు ప్రివిసీల్ లార్డు ఆడినన్ మొదలైన బ్రిటిష్ రాజ్యాంగప్రముఖుల నందరినీ తమ విడిదిలోనే కలుసుకొని మాటాడారు.

పండిట్ నెహ్రూని అమెరికా తీసికొని రాటూనికై ట్రూమన్ అధ్యక్షుడు, 'ఇండిపెండెంట్' అన్న తన స్వంతవిమానాన్ని ప్రత్యేకంగా పండిట్ నెహ్రూ కోసం, లండన్ పంపించారు సోమవారం రాత్రి పండిట్ నెహ్రూ సపరివారంగా ఆ విమానంలో అమెరికాకు బయలుదేరారు.

అమెరికాలో పండిట్ నెహ్రూకు జరిగిన గొప్ప సన్మానానికి భారతదేశం నిజంగా చాలా గర్వించవచ్చును.

(21-వ పేజీ చూడుడు)

రా బో వు న వ ల

రు ద్ర మ దే వి

రచన: శ్రీ నోరి నరసింహశాస్త్రిగారు

శ్రీ నోరి నరసింహశాస్త్రిగారు, రాజరాజనరేంద్రుడు, నన్నయభట్టు, భారతవత రజావశ్యకత ఈ స్వరూపపర్వస్వాన్ని, నారాయణభట్టు అనే నవలలో, చిత్రించారు. ఆ నాటి సాంఘికవ్యవస్థను, చరిత్ర సత్యాల ఆధారంగా కల్పించుకొని, నారాయణభట్టు, నన్నయభట్టు, రాజరాజనరేంద్రుడు ఈ వ్యక్తుల నందరినీ, చరిత్ర వాస్తవికతకు భంగము రానీయకుండా యధార్థ పురుషులుగా పాత్రలకు కన్నులకు కట్టినట్లు చిత్రించి చూపిన విషయం, ఆంధ్రపత్రిక, వారపత్రిక పాఠకులకు సుపరిచితమే.

ఇప్పుడు అదేమదిరిగా కాకతీయసామ్రాజ్యవైభవాన్ని, ఆనాటి తెలుగు సంఘ స్వరూపాన్ని కాకతి వంశంలో మహాజ్వలంగా రాజ్యమేలిన ఆడమాతురువీరగాథను, "రుద్రమదేవి" అను నవలగా శ్రీ నరసింహశాస్త్రిగారు రచించారు. ఆ నవలను ముందు నుంచి పాఠకుల కందచేయగలము.

సంపాదకుడు.

అప్పయ్య దీక్షితులు

(క్రీస్తుశకము పదునాఱవ శతాబ్దము)

ఇప్పండితాఖండలుడు శకవర్షము 1475 ప్రమాదీన సంవత్సర కన్యామాస కృష్ణ పౌర్ణమి నుత్తర ఘట్టనీ నక్షత్రయుక్త శుభ లగ్నంబున అనగా క్రీస్తుశకము 1515వ సంవత్సరము సెప్టెంబరు 18 దన తేదిన కాంచీపురము దాపున గల 'అడప్పపాలెము' లో సదాచారసంపత్తి గల కుటుంబమున జన్మించి క్రీ. శ. 1625 దన సంవత్సరమున జనిపోయినట్లు ల వ గ త మ గు చున్నది.

“ద్యాసప్రతిం ప్రాప్య సమా బుధేంద్రా శృతం వ్యధా దప్యయ దీక్షి తేంద్రః.”
—అను ‘శివలీలార్ణవ’ వచనముం బట్టియు,
“వయాంసి మమ సప్తతే రుపరి నైవ భో కేన్యహా నకించి దహ మరయే శివపదం దిదృక్షే పరం.”

—అను దీక్షితుల వాక్యముం బట్టియు,—
నప్యయ్య దీక్షితులు డెబ్బది రెండులు జీవించి నట్లు లెలుంగ నగు చున్నది. ఇ త ని పితా మహాడు అచ్చన్న దీక్షితులు శ్రీ కృష్ణ దేవ రాయల యాస్థానమున నుండె నని (J. O. R, Madras Vol, III, P. 158.) తెలియు చున్నది. ఇ య్యచ్చన్న దీక్షితులనే యాచార్య దీక్షితు లని యందురని యప్పయ్య దీక్షితుల

“అనీతుబంధ తట మాన తుషార తైలా దాచార్య దీక్షిత ఇతి ప్రథితాభిధానమ్, అద్వైత చిత్తుఖమహంబుధి మగ్న భావ మస్మ త్పితామహ మశేషగురం ప్రపణ్యే!”
—అను శ్లోకము విదితమైనట్లు చున్నది.

అప్పయ్య దీక్షితుల తండ్రి రంగరాజాధ్యక్షి. వివరణ దర్పణము, అద్వైత విద్యాముఖరము,— అను గ్రంథముల రచించిన మేధావియై రంగరాజాధ్యక్షి. ‘అద్వైత విద్యాచార్య’ బిరుదాభిరముడు. కావుననే యప్పయ్య దీక్షితులు

“యం బ్రహ్మ నిశ్చితధియః ప్రపదన్తి సాక్షాత్త ద్దర్శనా దఖిలదర్శన పారభాజః తం సర్వవేద సమశేష బుధాధిరాజం శ్రీ రంగరాజమఖినం పితరం నతోఽస్మి!”
—అని రంగరాజాధ్యక్షిని వినుతింపగల్గినాడు. ఇది యప్పయ్య దీక్షితుల జాతకచక్రము. ఈ చక్రమును బరికించినచో నారూఢ పంచమమున గురుడుండుట వలన నీ జాతకుడు సర్వజ్ఞుడు, గ్రాంథికుడు, వ్యాకరణ వేదాంతముల నిష్ణాతుడు వాగ్వి యగునని ‘జాతకరాజ’ మందలి

“గురుజా తత్ర సంబంధే సర్వజ్ఞో గ్రాంథికో భవేత్, వైయాకరణ వేదాంత వేత్తా వాచాలకో భవేత్, గురుజా తత్ర సంబంధే సంప్రదాయేన వేదవితో, శాస్త్ర విద్యగంధ కర్తృత్వ ముఖ సద్గుణవాక్ భవేత్ ;
—అను వాక్య మవగతము సేయుచున్నది. లగ్న, ఆరూఢ లగ్నములలో బుధనీతి యుండుట చేత జ్యోతిశ్శాస్త్రవిదుం డగు నని ‘జాతక రాజ’ మందలి
“ఆరూఢ తత్పంచమయో న్నూర్వే వేదాంతవి ద్భవేత్, గీత విచ్చభవే తేక్మయయోగే గణితశాస్త్రవిత్.”

—అను వాక్య మవగతమైనట్లు చున్నది. ఇమ్మహాత్ముని జాతకచక్రమున గురుడు పరిపూర్ణ శుభుడు. ఆ రూఢ ము లో నూర్యు డుండుటవలన వేదాంతశాస్త్రము తో పాటు సంగీతశాస్త్రమును నభ్యసించగలడనియు, నందు నిష్ణాతు డగుననియు చెలియవచ్చును. తత్ఫలితముగ ‘శివార్కమణి దీపిక’ను రచించి ‘శివార్క ద్వైత స్థాపనాచార్య’ డయ్యెను. ఆ రూఢ పంచమమును గుజుడు అష్టమదృష్టితో జూచుట వలన ‘ఖండదేవుని’వంటి మిహంసాశాస్త్రజ్ఞుడు అప్పయ్యదీక్షితుని “మిహంసక మార్గస్య” యని కీర్తించి వినుతించెను. దశమాధిపతికి స్వత్రేత్రములో నుచ్చస్థితి యొదవినందున అప్పయ

దీక్షితుడు మహారాజసము పయ్యెను. కావుననే యా త్రరాము డొకరుడు:—

“నానాదేశ నరేంద్రమండల మహాయత్నాతి మారీభన, త్కాదాచిత్క పదారవింద వినతే రప్యయ్య యజ్యప్రభోః, తైవోత్కర్ష పరిమగ్నై రహరహా న్నూర్వే స్సుధాలాలితైః, పుల్ల త్కర్షపుటస్య బొమ్మ నృపతేః పుణ్యానీ గణ్యానీ కిం.”

—అని యప్పయ్యదీక్షితులను వినుతించుట దలపించినది. జగన్యాయతను బడసి యపర శివావతార మని యీత డుగ్గడింపబడుటను జూడగా నితని శిష్టాచారతత్పరత విదితము కాగలదు. ‘కువలయానంద మందలి—

“అముం కువలయానంద మకరోదప్య దీక్షితః”
“శ్రీరంగరాజ కుచిన శ్శ్రిత చంద్రమాళి రస్యస్య దీక్షిత ఇతి ప్రథిత ప్రమాజః”

—అను వాక్యములంబట్టి యప్పయ్య దీక్షితులను ‘అప్పదీక్షిత’ అనియు బిలుచుచుందురని యవగత మగుచున్నది. కాని నీలకంఠకవి—

“శ్రీమా నప్యయ దీక్షితో విజయతే శ్రీకంఠ విద్యాగురుః.”

—అని పలుచోట్ల ‘అప్పయ్య దీక్షితు’డనియె వ్యవహరించి యు న్నాడు. జగత్ప్రసిద్ధుఁగు నహోబలాశ్వులవారి “యాశానస్తుతి”యందలి

“వైకుంఠే కుంఠ కోలాహల మయ కలహో ల్లుంతనేఽకుంఠ (శక్తి) శ్రీకంఠాచార్య కంఠోదిత నయసరసివాక్యతౌ కుంతితోన.”
“ఇత్యేవం శిక్షితోశ్చాద్యయ నయభి ర్క్షణానూర్తి యాపై ర్క్షితోఽభు దీక్షితోసా పరిమళకృతి త శృంకరాచార్య పక్షే.

శ్రీ కోన వేంకటరాయశర్మ

—అను శ్లోకముల ననుసరించియు, భట్ట రామేశ్వరమగ్గు తద్యాఖ్యానముం బట్టియు, నితడు మహాదేవునే విశ్వాధిపనిగా విశ్వసించి నట్లు శ్రీకంఠభాష్యమున విశ్వాధ్యము గలిగి తనత్రప్రతిష్ఠాపకములగు పెమ్మనిబంధముల రచించియు బదం పడి శ్రీ నృసింహశ్రేణు స్వామిచే బోధింపబడి కాంకరముతమున బ్రవేశించి పరిమళాది గ్రంథముల విరచించినట్లు లెలుంగ నగుచున్నది. నీలకంఠ మహాకవి తన ‘నలదరిత్రము’ ప్రస్తావనలో—

“తస్య కిల కృష్ణరాజనందిత చరణారవిందస్య భరద్వాజకుల చూడామణే, రష్టాభిః క్రతుభి రష్టభి రాయతనై శృంభో రష్టా భద్రామై రష్టభి ర్దాక్షై రష్టా భిశ్చ సర్వవిద్యా విశారదై స్తనయై రష్టాసి దిశో యశోభి ర్జ్వలతానీ.”

—అని యప్పయ్య దీక్షితుని బ్రశంసించి యున్నాడు. ఇతని ముద్దేశించియే బాలకవి “అప్ప దీక్షితోక్తి మత్సరి ప్రతిం వర్ణయామి భవతో వదాన్యతాం, సోపి కల్పతరురర్ధివృయా త్యద్ధిరా మవసరం ప్రతీక్షతే.”

అని పేర్కొనియెను. ఇ య్యప్పయ్యదీక్షితుడు శ్రీకంఠభాష్యవాఖ్యానమైన “శివార్కమణి దీపిక”ను రచించినపుడు కనకాభిషేక మందెనని సాహిత్యమార్గసంప్రదాయ గురుసత్త ముండయిన “పరమపుంగవయజ్ఞ” వచించిన—
“మేమాభిషేక సమయయే పరితోనిషణ్ణ సౌవర్ణసంహతి మిషా చ్చిన బొమ్మధూపః, అప్పయ్య దీక్షిత మ...రనవద్య విద్యా కల్పద్రుమస్య కురుతే కనకాలవాలం.”

అను వచనముంబట్టి విదిత మగు చు న్నది. ఇమ్మహానీయుడు శ్రీకంఠాచార్యకృత బ్రహ్మ సూత్రభాష్యమునకు ‘శివార్కమణిదీపిక’ యను పేరితో నొక వ్యాఖ్యానమును, కాంకరబ్రహ్మ సూత్రభాష్యవాఖ్యానమున ‘భామతి కి’ వ్యాఖ్యయైన ‘కల్పతరు’ వను గ్రంథమునకు

“బరిమళమును వ్యాఖ్యానమును,—లిఖించుటయ గాక అన్ని శాస్త్రములందును ఔక్కుగ్రంథముల విరచించిరి.

సాహిత్యమున గువలయానందము, చిత్రమిహంస, పృథ్వివార్తికము—లోనగు వానిని, పూర్వమిహంసయందు విధిరసాయనము, ఉపక్రమపరాక్రమము—యన్నగువానిని, శుద్ధాద్వైతమునందు న్యాయరత్నమణి, శాస్త్రసిద్ధాంత లేశసంగ్రహము, పరిమళము—మొదలై నవానిని, శ్రీకంఠముతమునందు శివతత్త్వవివేకము, రత్నత్రయపరిక్ష, శివకర్ణామృతము, బ్రహ్మతర్కస్తవము, శివార్కమణిదీపిక—లోనగు వానిని, వ్యాకరణమున నక్షత్రవాచావళి మొదలై న వానిని—ముప్పది మూటి నిట్లు నూటనాల్గుప్రబంధముల నిబంధించెను. అట్లని ‘శివలీలార్ణవ’మందలి “ద్యాసప్రతిం ప్రాప్య సమాబుధేంద్రా శృతం వ్యధా దప్యయ దీక్షితేంద్రః”—అను వాక్య మవ గతమైనట్లుచున్నది.

దక్షిణదేశమున స్వతంత్రరాజ్యముల నేర్పటచి కొనిన నాయకరాజులు తెలుగువారగుటవలన దమ స్వతంత్రరాజ్యములలో నుండి క్యవహరించుటకు డెలుగుదేశమునుండి పండితుల, గవుల, గాయక వర్తకుల మంత్రుల జనూపతుల—గొంపోయిరి. అటుల గొంపోబడిన కుటుంబములలో అచ్చన్న దీక్షిత కుటుంబ మొకటి.

రాయల యాస్థానమున నిత డుండునపుడు తాతాచార్యులకు, నితనికిని—తైవ - నైష్ఠవ మత సంబంధము లగు వివాదలు ఘటిల్లి య వివాదాలలో, జర్జులలో, సిద్ధాంతములలో, నిత నిదే ప్రాచేయియై, విజయల క్షిృక ర గ్రహణ మొనర్చుచు, నందఱచే వినుతింపబడుచుండుటచే, దాతాచార్యులు సహింపజాలక ఇతని నెవ్వధముననైన దమ వైష్ణవముతమున లిపి కొనినంగాని ప్రచోజనముండదనియు, దమ సిద్ధాంతము నెగ్గదనియు దమవత్వాప్తిగా నేరదనియు—దలచి యేకతమును నూయలను సమాపించి చేయదగు కార్యమునంతను విన్నవించి యున్నఖునోనర్పగా, రాయలును గురునిర్బంధంబుననేని యప్పయ్యదీక్షితులను సమాశ్రయణము సేసికొనవలసినదని యభ్యర్థించి, బ్రతిమాలి, తుదకు నిరోధించినన, అతడప్పనికి నొప్పి కొన డయ్యెను. ఆవల దాతాచార్యులు సేయునది లేక రాయల నొత్తిడిసేయగా, అప్పయ్యదీక్షితులను రావించి “మహాభాగా! సమాశ్రయణము సేసి కొనట కిష్టపడెనివారు మా రాజ్యమున నుండుటకు వలసపడదు. కావున దాము మారాజ్యమును విడచిపో”డని శాసించెను. తచ్చాసనమునకు గుఱియై యా రాజ్యమును విడచి వచ్చుచుండగా, నాచార్యుల ప్రబోధము ననుసరించి రాయలు మార్గమధ్యమున నితని బూత్కరించి తప్తముద్రాంకనము సేయు డని భృత్యుల కాజ్ఞాపించెనట! అయ్యదమున నిప్పండితా ఖం డ లు డు నిస్సహాయుడై సేయునది లేక సరము శివునినే మార్గయునిగా బ్రార్థింప నమ్మహాదేవుని కరుణా కటాక్షమీక్షణంబున నాచార్యులును దత్రాపి రాయలును, దలపెట్టిన పని వమ్మయినట్లు లా సందర్భమున నితడు సెప్పిన “నిగ్రహాప్తకము”ను బట్టి పుష్ట మగుచున్నది.

నిగ్రహాప్తకము :

“మార్గే సహాయం భగవన్త మేవ విశ్వస్య విశ్వాధిక నిర్ణతోస్మి ; శాస్త్రం ప్రమాణం యది సంవిపతస్త్విద్ధారణ ను దంజోమయియాంచి కీర్త్యేత్.

“కాస్తారే ప్రాస్త రేవా మదకుశలకృతం సాస్తరం సాస్తరంగః మహ్యం ద్రుహ్యైవ మస్తం గమయతుభగవాన్స్త కస్యాస్తకారి క్షిప్రం విప్రాధ మస్య క్షిపతు చతురుర స్త్యేన మాయావివర్తా,

నార్తా నమ్మా నబంధూ నపి మమశిరా భ్యస్తరాన్యస్తనోతు.”

3
“సమాసం వర్తనాం పశ్యే పశ్యే పశ్యే సాహసకృతః, ప్రవర్తనాం బాధం మయివివిధ మప్యారచయితుం న లక్ష్యంకుర్యేహం . నశినజలిపిప్రాప్తమపి య, న్యమ స్వామి చామి కరశిఖరిచాపోస్తి పురతః.”

౪
“కంఠే రుద్రాక్షమాలాం భసిత మతిసితం ఛాలదేశేచ వశ్య, న్నస్యన్నేవక్రధా యాలవి పదమతితరాం కర్త ముర్వితగుర్విం, తత్ఫలా మ్రార్గమాయుర్ని ఖిత మనుగణం చాపి తత్కంత దేశాత్, క్రుద్ధాస్తేహ్యధరే యుర్నిజపదకమలాం నుష్ట లీలావిలాసైః”

౫
“కవచిదవయవే దగుం యంజ స్వలాత్ప్రతిరోధినో నిరసన మితో దేశాత్కర్తం మహేశ్వర మాశ్రితా స్పృశమ పరివతోగ్రధా ధగ్ధా భిలాకయవస్వయం నిరసన మితో లోకాదేవా త్తజేన సమస్తుతాం.”

౬
“కాలప్రతీక్షాను నతస్య కాన్యా పాలస్య పుత్రా రివదండకాశే త్వదాశ్రిత ద్రోదకృతోద్యమానాం సద్యఃపతే రేవచ మూర్ధ్ని దంజః.”

౭
“చలభువనకర్తా సాంబమూర్తి శివశ్చేత్, చల మపి పురాణం సాగమంచేత్ప్రమాణం, యది భవతి మహత్వ్యం భస్మరూద్రాక్ష భాజాం, కిమితిన్యత్తి రస్మద్దోగ్రిణా స్సాన్విధకాంజే.”

౮
ఈ నిగ్రహాప్తకములో సహస్రవర్తనాం— కవచిదవయవే దగుం—అను శ్లోకముల వలన దీక్షితులపట్ల నితరులు గావించిన యెల్లను దలపెట్టిన దురుద్యమము తెల్లమగుచున్నది. వీ రిట్లు నిగ్రహాప్తకము సెప్పినతోడనే యశనిపాతంబున శిరంబు ప్రయ్యులై యుండలంతయు బుగ్గియగుటం జేసి శత్రుదమనండు గత ప్రాణండునడు రాజభటులు తొలగిపోయిన యైతిహ్యము గలదు. దీనింబట్టి వీరి యింట నిప్పటికిని బరమేశ్వరుడు “మార్గే సహాయం”డను పేరుతో నిలువెల్లుగా నారాధింపబడుచు న్నాడు.

పూర్వోత్తరమిహంసలలో భారతావని యందలి పండితమండలిసెల్ల నితడు జయించి విశ్వేభద్రాగ మొనర్చెను. అవసానకాలమున నితడు చిదంబర త్రేత్రమున నటరాజును వినుతించుచు నచటనే సిద్ధిపొందెను.

గర్భ నిరోధిని

శరీరాలోగ్యమునకు భంగంలేకుండ కొంత కాలమునకు గర్భం రాకుం డ ఆపుటకు ఔషధం రు. 10 లు. చాలాకాలంవరకు రాకుండు చేయుటకు రు 25 లు. వి. పి. చార్జీ రు 1-0-0 లు.

పుంస్తవ వర్ధని తైలం

నరములు బలహీనత చెంది సంతోషసౌఖ్యములకు దూరమై దుఃఖించువారల పాలిట వర ప్రసాదిని మా నపుంసక తైలం. 1 సీసా రు. 10 లు. వి. పి. చార్జీ రు 1-0-0 లు మరియు నేపాళదేశపు కస్తూరి, అంబర్—హేమం కలసి ప్రత్యేకంగా తయారుచేయబడి జగత్ప్రఖ్యాతి పొందిన తైలము గలదు, సీసా 1 కి రు 25 లు. వి. పి. చార్జీ రు 1. ఆర్థిచ్చువారు ముందుగా మైకం పంపుచూ జవాబుకు కవరు పంపేది.

డాక్టర్ రత్నం నన్ను, మలకపేట బిల్డింగ్స్, హైదరాబాద్. డక్కన్.

—న చిత్ర వార పత్రిక

కథానిక :

మమకారం!

శ్రీ కె. జి. ఆచార్య

“బాబుగారూ!...”

“బాబుగారూ!... బాబుగారూ!...”
గీస్తోగీస్తోవున్న పెన్నిలు గబుక్కున ఆగి పోయింది. ఆ పెన్నిలు నడకల్ని చూస్తూచూస్తూ వున్న నా చూపులు అటు తిరిగినయ్యే.
ముసీలితాత!

ఏదో వ్యధకొద్దీ పనికిపోతున్న ఆ ఆరాటపు మాటలకు తగినట్టుగనే, ఏదో ఆకొద్దీ అల్లడి పోతూ ముందుకు వస్తోన్న ఆ చివికి శరీరం, ఆ చివికినట్లుగా, ఆ ఊహాప్రణామం— ఒక్కసారి హృదయాన్ని పూపివేశాయో!
ఆ మూడుకొద్దీ ముసలివాడు గడప వాటి, హాల్లోకి వస్తూనే వున్నాడు; నా చూపులు అలాగే అతన్ని చూస్తూనే వున్నయ్యే!
“ఏయ్... ఇక్కడేమీ లేదు... ఘో!”— నా ప్రక్కనే వున్న మూర్తి అదేసమయంలో అలా గమరుతాడని నే ననుకో లేదు.
నా చూపులు చివుక్కుమన్నయ్యే.
“ఉండవోయ్... ఎందు కొచ్చాడో కనుక్కోకుండా...”

“ఇంకెందుకు వస్తాడు? ఆడుక్కోడానికి! ఈ వెధవకి యెక్కడికి. వెళ్లి అడుక్కోవాలో గూడా తెలిదు!”

“అదే తెలిస్తే, వాళ్ళకి అడుక్కునే ఖర్చు మేం పట్టింది?”— మూర్తికి ఎప్పుడూ మరామే కుగా వుండే రాజు, యీ సమయంలోనైనా ఓవీసురు వివరకుండా వుండలేదు!

“బాబు... గారూ!...”
ఏయ్, నీకే చెప్పింది... ఇదే మనకున్నావో ఇల్లా దుకాణమా గాదు! బొమ్మలు వేసుకునే స్కూలు! ఘో!...” మూర్తి మరింత వుగ్రమూర్తిగా అన్నాడు.

అయితే, ఆ తాతమటుకు దగ్గరకంటా రానే వచ్చాడు. “తెలుసుకు బాబూ, తెలుసుకు. బొమ్మలేసుకునే యిస్కూలని తెలుసుకు. అందుకే వచ్చాను. యెతుక్కుంటూ, యెతుక్కుంటూ... వచ్చాను, అంత మారాన్నాంచి! ఆ బాబుగా తేలి బాబూ? ఆ... బాబుగారు?” అడిగాడు.

ఆ అడగడంలో ఏదో ఆరాటం వుండి; హృదిలో జాలిన నింపేవ్యధ వుంది.
“ఏ బాబుగారు... తాతా?” వెంటనే అడిగాను.

“ఆ బాబుగారే... ఆ రామంబాబుగారు!”
“ఎందుకా?”

“అయినాగారు నన్ను చాలా కాలంమించి యెరుగుదురు నాయనా! వొక్కసారి పిలవండి... వొకటి అడగాలి... ఆ కొరని...”

“అలా బాబుగారు వెళ్లారు. ఇప్పుడే వస్తారు, కూర్చో!” అన్నాను.

చేతిలో కర్రని అలా ప్రక్కగా జారేస్తూ, “అయ్... క్రిమ్మ!... క్రిమ్మ!...” అంటూ ఎంతో కష్టమీద కాయాన్ని కూర్చోజెట్టాడు.

తాత అవసరం తరహాగా కనిపిస్తోంది. అసలు, ఎక్కడోచూచిన జ్ఞాపకం! ‘మాడల్’ వేస్తున్నానన్నమాటేగాని, ధ్యాస అంతా తాత మీదే వుంది. మధ్యమధ్య చూపులు తాతవేషే చూస్తున్నయ్యే!

నాతోబాటు ‘మాడల్’ వేస్తోన్న మూర్తి, రాజా, సత్యం, వర్మా—అందరూ తాతవేషే దృక్పథాన్ని మరల్చి, తాతవేషే ప్రదీచేయా అని, ఏవేవో తర్జనభర్జనలు పడుతున్నారు.

ఆ ప్రసంగాల్లో నేనేమీ కలుగజేసికోలేదు. అయితే, మనసుమటుకు మాగప్రసంగం చేస్తూ ఉండి తాతనుగించే! ఎక్కడో చూచినట్టు జ్ఞాపకం! కాని, ఎంత పరకాయించి చూచినా గుర్తు రావడంలేదు!

“ఏం... తాతా, నీ బొమ్మ వేస్తాం, దీ గంట నేపు కూర్చోగలవా?” సత్యం అడిగాడు.

కళ్లు మూసుకుని, ఏమేమో... పె ఓ మలు కడుపుకుంటూన్న తాత, వాళ్ల వేపు చూశాడు:

న చిత్ర వార పత్రిక

“నా బొమ్మ యేస్తారా బాబూ? నా బొమ్మ? వొద్దు నాయనా, వొద్దు! ఆ కిట్టుడి బొమ్మే యండి... చాలు!”

వృద్ధాప్యంలో మానవునికి ఆశ్రయ మయింది ఒక్క దైవభక్తే నను సంగతిని యీ జవాబుతో తాత సమర్థిస్తున్నాడనుకున్నాను.

“నీ బొమ్మ అక్కర్లేమా? వేయించుకో తాతా, ఎంచక్కా వుంటావ్!” మూర్తి అన్నాడు.

“వొద్దుబాబూ,.... వొద్దు! నా కిట్టుడి బొమ్మ యేస్తే చాలు... అపుడేపుడో... రామం బాబుగారు యేశారు, వాడి బొమ్మ! అచ్చంగా వాడిలానే వుంది... వాడిలానే! రామంబాబు గారు యింకా యేపుచోస్తారో?... ఆ బొమ్మ ఒక్కసారి కళ్లారా చూసి పోతాను... మా కిట్టి బాబుని... యెన్నాళ్లయిందో చూసుకుని...”

అంటూ అనుతాపంతో మరింత పనికిపోయాడు.

“ఏ కిట్టుడు, తాతా?...!” అర్థం గాక, ఆత్మతగా అడిగాను.

“మా, కృష్ణుడే బాబూ... మా అప్పిగాడు. కిట్టిబాబు...”

“మీ వాడి బొమ్మ గానుంగారు, వేశారా?”

“అవును, బాబూ! యేశారు... వాడు బతి కున్నరోజుల్లో... బతిలా ఆడుకునేరోజుల్లో! ఆ బొమ్మ మాస్తే... అచ్చంగా కిట్టిబాబుని చూచినట్టేవుంది. ఆ గుండరిని చుుకం... ఆ పెద్దకట్టా... ఆ మెళ్ళో యెండి కం పె... అచ్చంగా మా కిట్టిబాబునే యేశారు... చక్కగా కూర్చోజెట్టి... అదే వుండేమా నని చూట్టానికి వచ్చాను. మా బాబు పోయినా, బొమ్మలో అయినా చూస్తాను... బొమ్మలో! ఇంకా, యెప్పుడోస్తారు, నాయనా?... రామంబాబుగారు?”—తాతతత్పత అధిక మాతూంది.

అంతిలోనే ద్రావింకుమాస్తారు లోపలికి వచ్చారు. వస్తూ వస్తూనే అన్నారు: “మోహన్ యింకా రాతే దేమిటోయ్?... అని.”

“లేదండి,.... మీకోసం మని యీతాత యెవరో యిండాకట్టింది చూస్తున్నాడు...” అన్నాను.

“ఎవరది?” అంటూనే మాస్తారు తాతవేపు చూచారు.

“దణ్ణాలండి, బాబూ!... దణ్ణాలు!—” తాత లేవలేక కూర్చోనే నమస్కరించాడు.

“ఎవరూ?...!” గుర్తు పట్టలేక చూస్తూ వుండిపోయారు మాస్తారు.

“నేనండి బాబూ!... అప్పన్నని... మరచి పోయారా బాబూ?”

“ఓహో, నువ్వు అప్పన్నా!... ఎప్పుడోచ్చావ్? బాగా ముసిలాడి వైటాయావే! చూడగానే గుర్తు పట్టలేకపోయాను నుమా!”

“ముసిలాణ్ణి అయిపోక యేముంది బాబూ! కిట్టిబాబు పోయాక మరీ ముసిలాణ్ణి అయి పోయాను!” ముసిలిగొంతుక మరింత గద్దడిక మైపోయింది.

“ఏమిటి, కృష్ణుడు పోయాడా?... ఎప్పుడూ?” మాస్తారు ఆశ్చర్యంగా—ఆత్మ తగా—అడిగారు.

“మీరు తెలిదా బాబూ?... అయ్యో, క్రితం పెద్దపంపక్క పోయాడు!... నా తండ్రి!...”

“ఎక్కడ? సాలూరులోనే?”

“కాదండి,.... జయిల్లో.”

“అ...? జైల్లోనా? అసలు, జైల్లో? యెందుకు వేశారు? నేరం యేమిటి?... అయినా వాడి సంగతి నే నెరుగుదునే... వెధవ.... యెప్పుడూ పెంకితనంగా వుంటూవుండేవాడు.

నిన్ను కష్టపెట్టని రోజుందా? అసలు, ఎవడినో తెచ్చుకొని పెంచుకోవడం నీది బుద్ధి తక్కువ! ఇంతకీ, ఏం నేరం చేశాడేమిటి?” ఆత్మతగా అడిగారు మాస్తారు.

ఎంచాతనో నాలోనూ ఆత్మత గలిగింది. బోరును కిందవుంచి తాతజవాబుకోసం—మాస్తారి తోబాటు నేనూ ఆత్రంగా చూస్తూ వుండి పోయాను.

“అలా గనకండి బాబూ! నా బాబు... నా కిట్టిబాబు... పోయాడు... ఎన్ని బాధలు పెడితే నేం? బతికుంటే బాగుండేది!... ఏదో తెలిక చిన్న తప్పుచేసేసరికి జైల్లో యేశారు. ఇక ఆక్కడే నిండు చేబాలు వొడిలేదు నాతండ్రి!” కన్నీరు కారుస్తూ వుండిపోయాడు.

.....

“బాబుగారూ, మిమ్మల్ని వొక్కటి అడుగుదా మని వొచ్చాను. గ్యాపకం వుందండి? చానాకాలం క్రితం వాడిబొమ్మలు యేకేవోరు.

ఓసారి రంగురంగుల్లో మంచిబొమ్మెక్కి యేశారు... అది వుంటే వొక్కసారి యియ్యరు బాబూ? చూచుకుంటాను నా చిన్ని బాబుని; నా కిట్టిబాబుని...”

“అబ్బో ఎప్పుడో వేశాను, ఎక్కడుందో వెతికి యిస్తాను గానీ, అసలు వాడు జైల్లో ఎందుకు పడ్డాడు?”—తెలుసుకునే తొందరను కనబర్చారు మాస్తారు.

“అక్కడవంతా చాలా వుందండి, బాబయ్య గారూ... నాబాబు యేవో చిన్న తప్పు చేశాడని జైల్లో యేశాను. ఆ యెంకట్రావుబాబుగారు పూరుకుంటే యింత జరక్కపోను! ఆ గొడవంతా మెల్లగా చెప్పుకుంటాస్తే... బాబు.

ముందు ఆ బొమ్మ చూపించరూ? ఆ బొమ్మ!”—అలస్యాన్ని సహించలేకపోతున్నాడు తాత!

మాస్తారు విస్తుపోతూ వెళ్లారు.

“ఏం తాతా, సాలూరులో యెక్కడ వుండే వాడిది?...!” అడిగాను.

బొమ్మకోసం ఆరాటపడుతున్న తాతకు నా ప్రశ్న వినిపించనేలేదు!

సాలూరు, అప్పన్నా—అనగానే మా సాలూరు మామయ్య, మామయ్యగారి తోట—ఆ తోటలో వుండే అప్పన్నా—ఎప్పుడో యేడాదిక్రితం చూచినవారంతా—జ్ఞాపకానికి

వచ్చారు. ఒక్కతాణం శరీరపారజాచాను. ఆఖరికి గుర్తుపట్ట గలిగాను!” ఏం తాతా? వెంకట్రావుగారి తోటలో వుండే వాడిది కదూ?... అడిగాను.

గతుక్కు మన్నాడు. “అవునుబాబూ!...” అనిమాత్రం అన్నాడు. “అక్కడ నన్నెప్పుడైనా చూచావా?...!” అడిగాను మల్లీ.

తాత మరి జవాబివ్వలేదు. తన ధోరణిలో వున్నాడు. “అయ్యో!... కిట్టిబాబూ! ఇవేళ మల్లీ నీ చిన్నప్పటి మొఖం చూచుకుంటాను... బాబూ!... నా బాబూ!...” అంటూ కన్నీరు పెట్టుకుంటున్నాడు.

అడిగినదానికి జవాబివ్వకపోవటంచేత నా కొగ్గంత మరి ఆరాటం కలిగింది. మల్లీ అడిగినా మాటాడలేదు.

మాస్తారు వెతికివెతికి ఆబొమ్మ తెచ్చారు... పన్నెండువదమాడేళ్ల కుర్రాడి బొమ్మ అది. మాస్తారు హృష్యమనమోహలుగా వేశారు. చక్కని టవ్వెస్ యిచ్చారు.

తాత బొమ్మ తీసుకొని... వణికిపోతున్న చేతుల్లో పట్టుకొని—అనుతాపంగా చూస్తూ, తన కిట్టిబాబురూపాన్ని, గుణాల్ని—రకరకాలుగ పాగుడు కుంటూ—వలవల యేడ్వ సాగాడు.

“ఎందుకేమిస్తావ్. పూరుకో అప్పన్నా!... నేను చెప్పనేచెప్పాను. అసలు నవ్వు వాణ్ణి పెంచుకోవటమే తప్ప! వాణ్ణి నెత్తిన యెక్కించుకున్నావు... అదే నిన్నిలా పాడు చేసింది... ఇంతకీ. నా డెంచేత జైల్లో పడ్డాడు?...!” మాస్తారు అడిగారు.

“చెప్తూ బాబూ... కాస్త గుండెల్లో బరువు తగ్గేక, చెప్తూను... సాయంత్రం వచ్చి... కూర్చోని... తీరు బడిగా చెప్తూను... అని యింకా వలవల యేడుస్తూ కూర్చున్నాడు.

అలాగే కొంతనేపు గడిచింది. ఆఖరికి, ఆ బొమ్మ తీసుకొని వెళ్లిపోయాడు.

సంగతేమిటని అప్పుడే మాస్తార్ని అడిగాను.

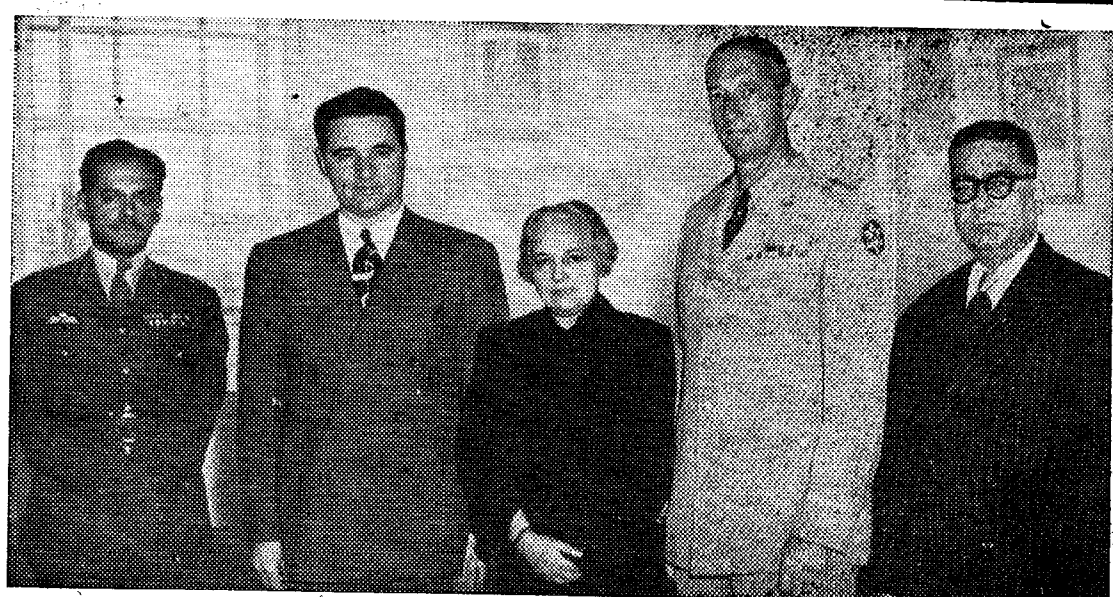
మాస్తారు చెప్పారు: “ఆ ముసిలాడు ఒక ప్సడు కొంత డబ్బున్నవాడే ననీ, ఎవడినో కుర్రాణ్ణి తెచ్చుకొని పెంచుకున్నాడనీ, వాడు యేడెనిమిదేళ్లక్రితం తనదగ్గర మాడల్ బోయ్ గా వుండేవాడనీ, వాడు వొక పొగరు బోతు అయినా యీ ముసిలాడు యెంతో ప్రేమతో ఆడుకునచ్చాడనీ...” యింకా—సంగతి కొంత వరకూ వినిపించారు.

“మరి అయితే, ఆతర్వాత నీకు సాలూరు వెళ్లారండీ?...!” నా అనుమానం పూర్తిగా తీరక ప్రశ్నించాను.

“అవును, ఆ వెధవ యీ పెంచుకున్న ముసిలాడిదగ్గర నిరంగా వుండేవాడు కాదు. కొద్దిగ గట్టిగ మాట్లాడితే, అసలుతండ్రిదగ్గరకు పరు గెత్తుకుపోయేవాడు. ఆఖరికి, వాణ్ణి విడచి వుండలేక యీ ముసిలాడుగూడా ఇక్కడివన్నీ అమ్మకొని, అక్కడికే పోయి కాపురం వున్నాడు.

“సాలూరులో మా మామయ్యగారి తోటలో పనిచేసేవాడండి యీ ముసిలాడే! అక్కడ

(16-వ పేజీ చూడుడు)

అమెరికాలోని భారత రాయబారి శ్రీమతి విజయలక్ష్మి పండిట్ పశ్చిమ రాష్ట్రాల్లో పర్యటించి అమెరికా పారిశ్రామిక వేత్తలకు భారతప్రభుత్వ వైఖరిని వివరించారు. తాత్ప్రాయానిస్కాలో తీసిన పై చిత్రంలో ఉన్న నాయర్, జార్జి క్రిస్టాఫర్, విజయలక్ష్మి పండిట్, జనరల్ క్లార్క్, యస్. కె. కృపలానీ.

ప్రపంచశాంతి కల్యాణములకు అహింసామార్గమే ఉత్తమము

పండిట్ జహ్నులాల్ నెహ్రూ

[అమెరికా ఉభయశాసనసభల సమావేశాలలో పండిట్ నెహ్రూ ఇచ్చిన ఉపన్యాసము]

ఈ పార్లమెంటు సభలో ఉపన్యాసించుటకు నాకు అవకాశము నొసంగుట గొప్ప గౌరవముగా భావించుచున్నాను. నాకు మీరు చేసిన యీ గౌరవమునకు నా కృతజ్ఞతా వందనములు. మానవజాతియొక్క భవిష్యదభ్యుదయనిరయము చేయగల్గుచున్న యీ అమెరికా సంయుక్తరాష్ట్రము లనేది గొప్ప ప్రజా రాజ్యమునకు యీ సభ్యులందరూ ప్రతినిధులై యున్నారు. మీరు సాధించిన అనేక ఘనకార్యములగుర్తి తెలిసికొనుటకై నేను విచ్చేసితిని. అంతేగాక, నా దేశ ప్రజలతోపాటు మీరు అట్టి వందనముల నందజేయుటకును, ఉభయరాజ్యాల ప్రజలకును ఎక్కువ సామరస్యమును కేంద్రపాదించుటకును దృఢముగా ఏర్పడియున్న మన పరస్పరసంబంధములను మరింత దృఢతర మొనర్చుటకును వచ్చితిని. ప్రత్యక్ష శరీర క్షణబంధములకంటె గూడ అగోచరములైన యీ సంబంధబాంధవ్యములు ఒక్కొక్కప్పుడు దృఢతరములుగా నుండును.

మొన్నటిదిగము మీ నైసిడెంటు ప్రసంగించుచు చాలా భావగర్భితమైన భావలో అమెరికాను కనిపెట్టుటకై నేను యిచటకు ప్రయాణమై వచ్చితిని నీ చెప్పెను. బహుదూరస్థ భారతదేశముకు కూడా అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రములు తెలియని అజ్ఞాతదేశము కాదు. ఈ అమెరికా రాజ్యము యంత గొప్ప రాజ్యముగలదికా కారణభూతమైన ఉన్నతాదర్శ లక్ష్యములను భారతీయులు ప్రశంసించుచున్నారు. మన ఉభయదేశములయొక్క పూర్వ చరిత్రలను సంస్కారప్రభావములను పరస్పరము తెలిసికొనినపుటికి మనకు సామరస్య భావములే ముఖ్యంగా కావలెను. మనకు అభిప్రాయములు భేదించిన సందర్భములలో కూడా అట్టి సామరస్యము ఎక్కువగా అవసరము. అట్టి భావమువల్లనే సమష్టి లక్ష్యములందు పరస్పర సహకారము ఫలప్రదమై కేంద్రపాదగలదు. ఈ నాడు ప్రపంచమునందు కన్పించుచున్న పెద్ద లోటు ఏదనగా ఆయాదేశాల ప్రజలకు పరస్పర సహావమే. ఒకరినొకరు సవ్యంగా అర్థం చేసికొని వ్యవహరింపబాలకున్నారు కనుక నేను అమెరికా ప్రజలయొక్క హృదయమును వారి చిత్తవృత్తిని పరిశోధించుటకై తెలిసికొనుటకును, మా హృదయమును మా చిత్తవృత్తిని మీకు నివేదించుటకు నేను యిచటకు వచ్చితిని. కాబట్టి మన ఉభయదేశములను మన సారవాంఛించుచున్న యీ సద్భావసహకారములను మనము కేంద్రపాదించవచ్చును. ఇక్కడ నా తాపంగబడిన ఘనమైన స్వాగతసన్మానము అందరి ఆదరణభావమున నా హృదయమున లగ్నమై నను ఆనందపరమకు నొసర్చినవి.

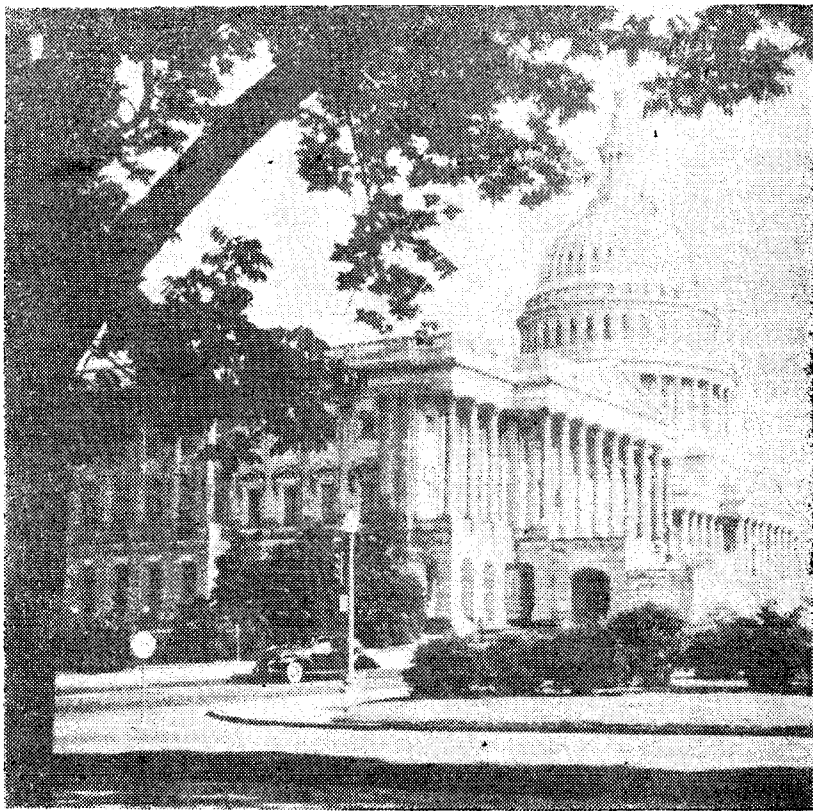
నేను వాషింగ్టనునగరమునకు విచ్చేసిన పిమ్మట గత రెండుదినములలో అమెరికా జాతీయాభ్యుదయ నిర్మాతలైన మహావీరుల స్మారకచిహ్నములను సందర్శించితిని. నేను కేవలము లాంఛనమాత్రముగా అచటికి పోలేదు. ఆ వీరుల సంస్కరణ నా హృదయమునందు చిరకాలముగా హత్తుకొనియున్నది. వారి జీవిత విదర్శనము నాకు నా దేశీయులలో పెక్కు మందికి ఆత్మ ప్రబోధమును కలుగజేసెను. ఇటువంటి స్మారకచిహ్నములే ప్రతి పురుషాంతరము వారికిని నేవింపదగిన పవిత్రపుణ్యక్షేత్రములు. ఈ దేశమునకు మాత్రమేగాక, యావత్ప్రపంచ

మునకును, స్వాతంత్ర్యదీపికను చేబట్టి ముందు నడచిన యిబునంటి మహావీరులందు ప్రజ్వలింపిన జేజోకణములను మన యందుకూడా రగుల్కొను నట్లుకర్షించుకొనుచున్నట్లే మన మిట్టి పవిత్రమందిరములను సందర్శించవలెను. ఆ మహావీరుల జీవితములు నిజముగా మహత్తరమైనవి. వారి జీవితసందేశము ఒక ప్రత్యేక దేశమునకుమాత్రమే సంబంధించినది కాదు. అది యావత్ప్రపంచమునకు సంబంధించినది.

భారతదేశములో మా తరమునందే ఒక మహా పురుషుడు జనతరించెను. అతడు మమ్ములను మహాత్మా న్నతకార్యములకు పురిగొల్పెను. మహాత్మా యకర్మలు నీతినియమబద్ధములై యుండునలె నని మమ్ములను సగా హెచ్చరించెను. మానవుడను సరించవలసిన ఋణమార్గము సత్యము శాంతియు అనునట్టివే యని బోధించెను. ఆయన నాయకత్వమున మేము స్వాతంత్ర్యమునకై కృషిచేసితిమి. ఎవ్వరి యెడలను ద్వేషభావము లేకుండా మా స్వాతంత్ర్యమును మేము సాధించితిమి. ఆ మహాపహుని మేము గౌరవపురస్కరముగా మా జాతీయజనకుడని పిలచితిమి. కాని ఒక్క దేశమునకు సరిహద్దులలోమాత్రమే ఆయన మహత్తును గిరిగిసి యుంచుటకు నీలులేదు. ఆయన ఉపదేశవాక్యములు మన విస్తృత ప్రపంచమనన్నిటా పరిష్కరించుటకుకూడా తారకమంత్రమై ఉపకరించును.

గత ఒకటిన్నరశతాబ్దమునందు అమెరికా రాజ్యము స్వాతంత్ర్యమునకై పోరాడినది. అనమానమైన విశ్వగాల్గివృద్ధిని నేడు అమెరికా రాజ్యము మహాన్నతప్రాబల్యము వహించుచున్నది. ఛాతీక సంపదలోను శాస్త్రపరిజ్ఞానములోను పారిశ్రామిక ప్రావీణ్యములోను మిన్న దైనది. అమెరికా ప్రజలు తమ ప్రారంభదశలో కొన్ని గొప్పనియమములకు కట్టుపడి కృషిచేసి యుండిన నేగాని ఇంతటి గొప్పజిత్తి వచ్చియుండజాలదు. కాని, ఉన్నతాదర్శములకును, ఉన్నత నీతి ధర్మములకును కట్టుపడియుండిన నేతృత్వ శాతీక విశ్వరథము చిరస్థాయిగా నుండజాలదు.

అట్టి ఉన్నతాదర్శములను ఉత్తమనిదాంతములను మీ ప్రజాస్వాతంత్ర్యప్రజోభికలో నిర్వచింపబడినవి. మానవులందరు సమానులనియు వారికందరికిని సృష్టికర్త అప్రతిహతమైన హక్కుల నొసంగెననియు, మానవులందరకును నైత్యము, జీవితసౌఖ్యానుభూతి జీవితస్వాతంత్ర్యాభిలాష కలవరయు ప్రత్యక్ష సత్యములుగా నిర్వచింపబడినవి. మా మాతనభారతరాజ్యాంగ చట్టమును తయారుచేయుటలో మీ రాజ్యాంగ చట్టము మాకు చాలావరకు మేలుబంతి యొసగింది. మా రాజ్యాంగ చట్టములోని నాందివాక్యములో యీ క్రిందిరీతిగా వ్రాయబడినది. "భారతదేశ ప్రజలమైన మేము ప్రమాణపూరితగా భారతదేశమును సర్వాధికారప్రజాస్వామ్య ప్రజా రాజ్యముగానుభూతి ప్రతిష్ఠింప నిశ్చయించితిమి. ప్రజలందరికిని సాంఘిక ఆర్థిక, రాజకీయ న్యాయపరిపాలనమున్న భావనలోను హక్కులందును, మతవిశ్వాసమునందును ఆరాధన విషయములలోను స్వాతంత్ర్యమునున్న, ప్రతి పత్రియందును అవకాశము లందును సమానత్వమున్న వ్యక్తి గౌరవమును భిన్నజాతుల అయి క్యతకును లోపము లేకుండా ప్రజలందరియందు సామ్రాత్యత్వమును చేకూర్చుచున్నట్లే మా రాజ్యాంగ పరిపత్తులో యీ రాజ్యాంగమును

అమెరికా శాసనసభలు సమావేశమయ్యే గృహం. ప్రధానమంత్రి పండిట్ నెహ్రూ 18-వ తేదీన వాషింగ్టన్, ప్రజాప్రతినిధుల సభలో ఉపన్యాసించారు.

మేము స్వీకరించి శాసించి మాకు దీనిని వర్తింపజేసికొను చున్నాము." వై నాక్యమునందు మీ అమెరికా రాజ్య స్థాపకుల ఘనవాక్యములే ప్రతిస్వనించుచున్నవని మీరు గుర్తింపగలరు.

భారత జాతీయాలాపమునందు మీకు వెంటనే గ్రాహ్యముకాని విషయములు కొన్ని కన్పించవచ్చునుకాని మీరు పలుమా రిదివరలో విని యుండిన విషయములనే చాలవరకు యీ భారత జాతీయులకు నిర్వచనములందును మీరు కన్పించగలరు. అయినప్పటికీ, భారతజాతీయం దేశము నందొక విశిష్టలక్షణము కలదు. అది ప్రాతి ఆయిగోపాఖ్యం ప్రబోధము. అది యొక పురాతన సంస్కృతియొక్క నివాదము. అది విస్తృతమైన విశిష్టమైన పురాతనసంస్కృతియేగాని, మిగిలిన సందేయు, ఇతరపాశ్చాత్యరాజ్యాలవంటియు చాలా కొత్త సంకతులు గ్రహించి నూతన వికాసమును పొందిన జాతీయనివాద మిది. కనుక నేటి జీవితసంస్కృతి ప్రాచీనమైనది. అగు నాతనమైనది. దాని వెను ప్రాచీనయుగములందు పాతుకొని యున్నది కాని ఆ మహిమగూతాఖ్యలు ఆధునిక యుగములో సంచలితములై యున్నవి.

భారత జాతీయాలాపమును అమెరికా జాతీయాలాపమును భిన్నము లైనట్లుగా కన్పించవచ్చునుకాని ఉభయములకు సమానలక్షణములు చాలా కలవు. మిగతినే మేము ఒక ప్రజా విప్లవమువ్యాపా స్వాతంత్ర్యమును సాధించితిమి. అయితే, మన సాధనవిధానములు వేర్వేరుగా నుండుగాక. మిగతినే మేముకూడా వివిధ రాష్ట్రముల సమాఖ్యగా ఏర్పడు స్వతంత్ర ప్రజాప్రభుత్వము నెలకొల్పుచున్నాము. అమెరికాలోవలెనే భారతదేశమునంటి బ్రహ్మాండమైన రాజ్యములో కేంద్రప్రభుత్వాధికారమునకును రాష్ట్రప్రభుత్వాధికారమునకును సమప్రమాణము అతిసునిశితముగా నిర్ధారణ కావలసి యున్నది. స్వాతంత్ర్యము, సమత్వము, అభ్యుదయము ఆకాంక్షించువారందరూ ఎట్టి మానవ హక్కుల కావలెనని కోరుచున్నామో అట్టి ప్రాతిపదికహక్కుల నన్నింటిని మా రాజ్యాంగ చట్టప్రారంభమునందే నిర్వచించితిమికనుక,

మా పరిపాలనాసంస్థలందును ప్రజాహృదయమునందును ప్రజాస్వామ్యభారమును సీరముగా వేరు పారినట్లువంటి మేము స్వతంత్ర రాజ్యాల మండలిలో స్థానమును స్వీకరించుచున్నాము.

మేము స్వాతంత్ర్యమును సాధించితిమి. కాని, యీ పరివర్తనము పూరికాలేదు. అది ఇంకను సానుచునే యున్నది. అధికాభివృద్ధివల్ల మాత్రమే నేకుర గల్గినట్లువంటి సుఖజీవితోపకాశములు ప్రజలకు లేనియెడల, కేవలము రాజకీయస్వాతంత్ర్యము ప్రజలను తృప్తి పరచజాలదు. కనుక ప్రజల జీవితసౌఖ్యప్రమాణమును హెచ్చించవలసి యున్నది. భారతదేశమునకు సంబంధించిన పెద్ద సమస్యయైన వ్యవసాయ విధానమును ఆమరకపువిధానమును సుంస్కరించుచున్నాము. సామంతరాజుల కాలమునాటి పద్ధతులను రద్దుచేసి భూమి రున్నవారికే ఫల నాయము లభించుట్లుగా వారి హక్కుల సీరపరచుచున్నాము.

వ్యవసాయమే ప్రధానవృత్తిగానున్న భారతదేశములో ప్రజానాయాస్య క్షేమాభివృద్ధికి అట్టి సంస్కరణ ముత్యపరము. వ్యవసాయదారుల అసంతృప్తియే అనేక రాజ్యాలలోని ప్రజా సంక్షోభములకు హేతువు. ముఖ్యంగా ఆసియా ఖండం గాజ్యాలలో అదియే ప్రబలకారణము. ఆధునికయుగంలో అక్కరకుమాలిన రైత్యురీ పద్ధతులు కొన్ని రీరకాలానుగతముగ అమలులో నున్నవి. ఈవిషయమేగాక ఆసియాలో చాలా భాగానికి అక్రమకాకుమాడా వర్తించగల మరొక విషయమేదనగా ప్రజల జీవితప్రమాణం చాలా హీనంగా వుంది.

దురదృష్టవశాత్తు మాకన్న వెనకబడియున్న దేశాలు చాలా ఉన్నవి. ప్రపంచంలో పారిశ్రామికంగా అభివృద్ధిచెందిన దేశాలలో భారతదేశం ఏదెవదో ఎనిమిదవదో అని ఒక లెక్క ఉన్నది. కాని భారతీయులలో ఆధికసంఖ్యాకులు అనభివృద్ధులై దారిద్ర్యాన్ని ఈవిధమైన లెక్కలతో పులిమిపుచ్చలేము. ఈ నిష్పన్నరాన్ని నిర్మూలించాలంటే దేశంలో ఉత్పత్తి విద్య అగోగ్యం వృద్ధిచేయాలి. ఇదే మా ప్రవ్రథ (21 వ పేజీ చూడుడు)

మన రాష్ట్రం: మన దేశం:

* ఆమెరికాలో పండిట్ నెహ్రూ

* ధాన్యం దరలు

భారతజాతికి అలంకారప్రాయమైన పండిట్ జవహర్లాల్ నెహ్రూకు ఆమెరికా అఖండ సన్మాన మిచ్చింది. సార్వకాలములకు అంధుల మాత్రంగా లభించే గౌరవసన్మానాలు జవహర్లాల్ కు వ్యక్తిగతభవన లభ్యమైనాయి. ప్రపంచంలో కల్ల అత్యధిక సంఖ్యాకులైన ప్రజల ఆదరప్రేమలను చూడవచ్చు మహానాయకు డివి ఆమెరికా ప్రతికూల జవహర్లాల్ కు కీర్తించాయి. ఒక మహాజాతికి నాయకమణియై ప్రకాశిస్తున్న మహాత్మజ్యోతి అని ఆమెరికా అధ్యక్షుడు ట్రూమన్ కీర్తించాడు. భారతజాతి స్వరూపాన్ని సాక్షాత్కరింపచేసుకున్న జవహర్లాల్ ఈ సందర్భంలో ఆమెరికా జాతి హృదయాన్ని ఆనగతం చేసుకోగలరని ఆశిస్తున్నట్లు ట్రూమన్ చెప్పాడు. రాజనీతిలో పండితుడైన జవహర్లాల్ కు పరిపాలనావ్యవహారం కళాసేవపండితుని ఆమెరికా విదేశాంగ మంత్రి ఆధిపత్యం అన్నాడు.

ప్రపంచవ్యవహారాల్లో భారతదేశప్రధాన్యత ఇనుముడించినట్లు ఆధిపత్యం చెప్పాడు. అన్యదేశాలు భారతదేశాని కంఠప్రాధాన్యత నిస్తున్నది. విద్యరాజ్యసమితి కార్యకలాపాలే సాక్షి.

డివిని జతై అంతర్జాతీయవ్యవహారాల్లో జవహర్లాల్ అనుసరిస్తున్న నీతిదక్షత బోధపడుచున్నది.

ఆమెరికా కాంగ్రెస్ (పార్లమెంటు)లో ఉపన్యసిస్తూ, అంతర్జాతీయవ్యవహారాల్లో నైతిక దృక్పథాన్ని జ్ఞప్తికి తెచ్చి జవహర్లాల్ గాంధీజీ రాజనీతివారసత్వాన్ని నిరూపించుకొన్నారు. పరస్పరానుమానాలు, ద్వేషాలు, మట్టలు, ద్రోహ లతో మల్లి కుములుతున్న లోకానికి గాంధీజీ నీతిసందేశాన్ని జ్ఞప్తికి తెచ్చడం ఈ సమయంలో ఎంతైనా అవసరం. భారతదేశవిదేశాంగ శీతిలో ప్రపంచానికి విశ్వాసం సృష్టపడగలదని ఆశించవచ్చును. కాశ్మీరసమస్యసందర్భంలో భారతప్రభుత్వం అనుసరిస్తున్న విధానం నీతి

దర్శన మూత్రాలకనుగుణమైన దివి బోధకం తెలుసుకోగలదు.

ద్వితీయప్రపంచసంగ్రామానంతరం ఆసియా ఖండంయూరప్తూ జాతీయోద్యమాలతో చూతిన జీవంబోధకుంది. పాశ్చాత్య రాజకీయవేత్తల పరిపడనాచిత్తి, చుర్రాశి, దుర్జ్ఞాన, అవివేకాల చలితం గా కొన్ని ఆసియా దేశాలు కమ్యూనిస్టుల కట్టలలోకి రుదైనాయి. ఈ విషయాన్ని గ్రహించిన ఆమెరికా ఆసియా ప్రజల ఉదారనీతి వలంబించినవారంభించింది. ఈ విధానంలో వారిని బలపరచగలదేశం ఆసియాలో కల్ల భారతదేశం ఒక్కటే మిగిలినది గ్రహించారు. భారతదేశం ఆమెరికా నిటకలతో మైత్రితే వాంఛిస్తున్నది. కాని ఆరికబలహీనత వల్ల భారతదేశం చిక్కుల్లో పడింది. అయినా ఆరిక సహాయకోసం భారతదేశం కృత్రిమిష్టతనుగాని ఆత్మగౌరవాన్ని గాని విలీనాడి యాచనకు వస్తుందని ఆశపడ్డానికి అవకాశంలేదు. ఆరిక ప్రాబల్యం ఆర్జించడానికి చీనా పాశ్చాత్యుల దుర్జ్ఞానం కొంత లాంగవలసినచ్చింది. దాని ఫలితం విపరీతంగా పరిణమించింది. కొన్ని కేలదాలర్ల విలువగల వస్తుసంపదను భారపోసి ఆమెరికా చివరికి సత్యాన్ని గ్రహించగలిగింది. ఆసియా వ్యవహారాలలో యూరోపియన్ సామ్రాజ్యబలాల నైతికబలప్రదర్శనం పూర్తిగా పరాజయంబొందిందని చెప్పవచ్చును.

జాతీయోద్యమప్రభావా నైదిర్చి యూరోపియన్ నైతికబలంగాని విజ్ఞానశాస్త్రపురోగి వృద్ధిగాని నిలువలేకపోయినాయి. ఆమెరికా ఆరిక సహాయం, ఉదారరాజనీతిజ్ఞతకూడా పోగిపోయినాయి. చీనాపతనంతో, ఈవిషయం స్పష్టపడింది. ఇండోచీనా, ఇండోచీనా సుదక్షిణ దేశాల్లో యూరోపియన్ సామ్రాజ్య బలప్రభావానికి అవసరం సరిపించింది. పోగా వారి దుర్జ్ఞానం కమ్యూనిజం నికరతానున్నాయి. ఆమెరికా ఆసియా దేశాలపట్ల తన విధానాన్ని మార్పు కోరవలసి ఆ గత్యం కలిగింది.

సర్వ రాజ్యాంగవిషయాలలోనూ సమాన ప్రతిపత్తి నిచ్చినగాని ఆసియా దేశాల మైత్రిని పొందిన ఆమెరికా మన తెలివినచ్చింది. ఈ ప్రతిపత్తికి అర్హత గలది భారతదేశమే ఒక్కటే. ఆమెరికా రాజ్యాంగ వేత్తలు గ్రహించారు. ప్రజాస్వామ్యాలలో భారతప్రభుత్వవిధానం మొక్కటే ప్రజల హృదయాల నాకర్చించగలిగిందనికూడా తెలివినచ్చింది. రాజ్యాంగ వ్యవహారాలలో పశ్చిమనెహ్రూలు అవలంబిస్తున్న విధానమే ప్రజల నాకర్చించగలిగే దివి వారు అభిప్రాయపడ్డారు. అంతర్జాతీయవ్యవహారాల్లో భారత ప్రభుత్వవిధానం ఆసియా రాజ్యాంలన్నిటికీ హృదయాకరంగా ఉంది. ఆసియావాసుల జాతీయవాంఛలకు భారతప్రభుత్వనాయకత్వం పరితృప్తికలిగించగల దనే ఆశ అన్ని దేశాల్లోనూ కలిగింది. ఇట్టి భారతదేశాన్ని కూడగట్టుకోవడం ఎంతప్రయోజనకరమో ఆమెరికా రాజనీతిజ్ఞులకు తెలుసును.

చీనాకమ్యూనిస్టుల దిగ్విజయంతో అంతర్జాతీయరంగంలో కమ్యూనిస్టురాజ్యకూటమిబలం వృద్ధిఅయింది. ఆసియాలో వారి పరపతి పెరిగింది. భారతదేశం ఒక్కటితప్ప చీనాకు చాలిన రాజ్యం మరొకటి లేదు. అంతర్జాతీయవ్యవహారాల్లో ఇంతవరకూ చీనా (జాతీయ) ప్రభుత్వం ఆమెరికాపక్షానే ఉండేది. ఒక విధంగా ఆమెరికాకు చీనా నుడిగా అనుసరించే దివి చెప్పవచ్చును. జాతీయప్రభుత్వపతనంతో ఆమెరికాకు చీనా లోద్వేషం పోతోంది. భద్రతామండలిలో శాశ్వతసభ్యత్వంగల చీనా ప్రాతినిధ్యం మారవలసి ఆ గత్యం కలుగుతున్నది. కమ్యూనిస్టుప్రభుత్వం ఈ ప్రాతినిధ్యాన్ని ఆక్రమించుకోగల సమయం ఆసన్నమౌతున్నది. ఇది ఆసియా మన ఆమెరికాకు తెలుసును. డివిలో భద్రతామండలిలో ఆమెరికా సభ్యుల బలం క్షీణించగలదు. ఈ పరిస్థితికి ఆమెరికా సంసిద్ధపడుతోంది. ప్రపంచంలో భారతదేశాన్ని ఆగ్రహజ్యంగా పరిగణింప

చెయ్యాలని ఆమెరికా కృషి చేస్తోంది. భారత ప్రభుత్వం నిత్యం చీనావలె తమ ననుసరించక పోయినా వారి తటస్థవిధానం కమ్యూనిస్టువర్గం కంటే తమవర్గానికే ప్రయోజనకరమని ఆమెరికా రాజ్యాంగ వేత్తలకు తెలుసును. అందువల్లనే భద్రతామండలిలో భారతప్రభుత్వం ఎన్నికకోసం ఆమెరికా కృషిచేస్తోంది. భద్రతామండలివ్యవహారాలు డివిలో మన మా అన్ని ఆయాఖండాలలోని ప్రజల ఆశయాలపై ఆధారపడి ఉంటాయి. ఈ సందర్భంలో ఆసియాలో చీనా నైదిర్చి నిలవగల దేశం భారతదేశమే ఒక్కటే. అందువల్లనే భారతదేశంపట్ల ఆమెరికా తన వైఖరిని మార్చుకుంటోంది. దానికి ట్రూమన్ ప్రశంస నాంది. డివిలో అంతర్జాతీయవ్యవహారాల్లో భారతదేశం నిర్వహించవలసిన భాగ్యవశులకు తరచుతున్నది. ఆసియా, ఆఫ్రికాఖండాలు గెందూ భారతదేశనాయకత్వానికై నిరీక్షిస్తున్నాయి. కమ్యూనిజామెరికా వర్గాల ప్రయత్నాలన్నిటినీ ఖండిస్తూ మన ప్రపంచానికి భారతదేశం నూతనాశాస్త్రోతి.

చెన్నపట్నం:

చెన్నపట్నం భవిష్యత్తును గురించి మున్సిపల్ కార్పొరేషన్ కౌన్సిల్ ఒక తీర్మానం చేసింది. నగరవిభజనకుగాని, నగరాన్ని కేంద్రప్రభుత్వ పరిపాలనకు ఒప్పగించడానికిగాని, ప్రత్యేక ఉపరాష్ట్రంగా నిర్మించడానికిగాని అంగీకరించజాలరని చెన్నపట్నాన్ని తిమిళరాష్ట్రంలోనే చేర్చాలని సూచిస్తూ, ఆంధ్రదేశ నాయకుల యత్నాలను నిరసిస్తున్నది ఈ తీర్మానం. రాష్ట్ర రాజకీయాలలో నిమిత్తంలేకుండా సర్వస్వంగాలనూ నిమగ్నపాతంగా పరిపాలించవలసిన ఈ పురపాలక సంస్థ ఇటువంటి తీర్మానాన్ని చర్చించడం విపరీతమైన విషయం. సభ్యత్వవలాధికత ఉన్నంతమాత్రంచేత (డిన్నీ పశుబలం అని కూడా అంటారు) పురనాయకులలో ఒక వర్గం ఈరీతిగా ప్రవర్తించడం పురపాలనాసిద్ధాంతాలకు విరుద్ధం. కార్పొరేషన్ పాతకాలల్లో క్రమక్రమంగా తెలుగువిద్యాబోధను రద్దుచెయ్యడానికి యత్నించినప్పుడే కార్పొరేషన్ నిర్వహణాధికారుల పక్షపాతబుద్ధి బోధపడింది. పురపాలకసంఘంలోనూ, పురపాలకసంఘావ్యోగ్యులలోనూ తెలుగువాడైనవారు ఈ విషయమై బాతిగా ఆగ్రహపించారు. తిమిళనాయకులు చెప్పుతున్న లెక్కలప్రకారమైనా చెన్నపట్నంలో కనీసం రెండులక్షలమంది తెలుగు వాగుండాటి. ఈ లెక్కలప్రకారం కనీసం నలభై యాభై వేలమంది తెలుగువిద్యార్థులకు తెలుగున విద్యాబోధనసౌకర్యా లుండవలసినది. కాని ఇందులో ఆరోగ్యంనుండికైనా సౌకర్యాలు లేవు. ఈవిషయమై పురపాలకసంఘవిధానం, ఉద్యోగులచైఖరి తీవ్రమైన కావు. పురజనుల పట్ల తమ కనీయధర్మాన్ని పేరు చెర వేర్చలేదు. ఈపరిస్థితులకు నగరంలోని తెలుగునాయకుల ఆశ్రద్ధకూడా తుహ్నంకాదు.

ఆంధ్రరాష్ట్ర నిర్మాణసందర్భంలో కేంద్ర కాంగ్రెస్ కార్యవర్గం తిరిగి పట్టాభి-పతేల్-నెహ్రూ కమిటీ నివేదికను ఆమోదించవలసింది విజ్ఞప్తి చేసింది. కమిటీ నివేదికలోని సూచన లెంతవరకు అమలుజరిగినాయో తెలియపరచవలసింది వని ఆంధ్రరాష్ట్ర కాంగ్రెస్ నీ, తిమిళనాడు కాంగ్రెస్ నీ, మద్రాసు ప్రభుత్వాన్ని కోరింది. అంటే ఆంధ్రరాష్ట్ర నిర్మాణ సమస్యను ఒకవిధంగా తిమిళనాడు నాయకుల నిర్ణయానికి విడిచిపెట్టినదన్నమాట. పట్టాభి-పతేల్-నెహ్రూ కమిటీ నివేదికలోని మరతులను అంగీకరించి తక్షణం ఆంధ్రరాష్ట్ర నిర్మాణానికి అవకాశం కలిగించుకోవడం ఈ పరిస్థితిలో వివేకమని చెప్పక తప్పదు. వాదగ్రస్తాంశాలలో ఉత్తరోత్తరా ఆంధ్రరాష్ట్ర ప్రభుత్వం న్యాయం చేశార్యతోడానికి పోరాడవచ్చును. ఆంధ్రరాష్ట్ర కాంగ్రెస్ త్వరలో సమావేశమై కేంద్ర కాంగ్రెస్ కార్యవర్గ తీర్మానాన్ని సర్పించనున్నది. ఇంటితే తీర్మానానికి అంగీకరించి ఈ కడసారి అవకాశాన్ని వినియోగపరచుకోవడం ఆంధ్రరాష్ట్ర కాంగ్రెస్ కర్తవ్యం. పట్టుదల కోసం, చెన్నపట్నంకోసం ఆంధ్రరాష్ట్ర నిర్మాణం (21 పేజీ-చూడుడు)

ప్రధాని నెహ్రూ పూవా సమీపంలోని ఖిచక్ వాస్తాలో చెన్న రేవ జేదిన జాతీయ యుద్ధశాస్త్ర శిక్షణాలయానికి శంఖుస్థాపన సుహృత్వకం జరిపినపుటిదృశ్యం: ప్రధానివెనుక రక్షణశాఖామంత్రి బలదేవ్ సింగ్ గారు నిలచివున్నారు.

దీపావళి-బలింద్రపూజ

శ్రీమతి కనకమ్మ రామానుజం

దీపసమాహమ అన్న అర్చయ్యే "దీపలి," "దీపమాల," "దీపాలిక్ష్మీ" అన్న పేర్లతో గూడా దీపావళిపండగను పిలవటం కలదు. ముఖ్యంగా హిందువులకే ఇది పెద్దపండుగ అయినప్పటికీ జైనులూ, బౌద్ధులూ, మొదలైన మతాలవారైనా కూడా ఇది చాలా ముఖ్యమయినపండుగ. జైనులు, దీపావళిలోని "దీప" అన్నమాటకు "జ్ఞానదీపం" అన్న అర్థాన్నికొని ఈపండుగను చాలా ప్రముఖంగా ఎన్నుకొంటారు. జైనుల ప్రథమతీర్థంకర్తడైన "మహావీరుడు," ఈ శుభదినాన, పద్దెనిమిదివయసులో పరమార్థ సత్యమును గ్రహించి చూస్తుండగా, నిర్వాణమును పొంది, నల్లరేపటిని వదిలి, ముక్తికైకొన్నాడని జైనులు చెబుతారు.

దీపావళి అమావాస్యనాడు జరిగిన ప్రఖ్యాత పౌరాణికచారిత్రక ఘట్టాలకూడా ఉన్నాయి.

- (1) శ్రీరాముడు అయోధ్యకు రాజుగా పట్టాభిషిక్తుడైనది దీపావళినాడు.
- (2) శ్రీకృష్ణుడు సత్యభామాసమేతుడై నరకాసురుణ్ణి చంపి లోకకల్యాణం చేశారని, నరకచతుర్థి దీపావళిదినాలలో అనటం మూలాననే దీపావళిపండుగ అర్చన ప్రదాయంలో ప్రముఖదినమైంది.
- (3) గుప్త చక్రవర్తి విక్రమాదిత్యుడు సింహాసనం అధిష్టించి, విక్రమశకం ప్రారంభించినది దీపావళినాడే.
- (4) 1080 ఎ. డి. లో, ఆర్యురూపి అనే మహాకవి మన దేశానికి వచ్చింది ఈ పండగ రోజుననే.
- (5) మహావీర, గౌతమ ఇంద్రవిభూతులు, నిర్వాణ మందుకొన్నది ఈనాడేనని జైనపురాణము 'సజ్జన'ములో వివరింపబడింది.

జైనుల పండగ

హిందువుల దీపావళి ఉత్సవ విధానం సర్వ సామాన్యంగా తెలిసిందేకనుక తక్కిన రెండు మతాల వారూ ఈ పండుక చేసికొనే విధానం ముందు గమనిద్దాం. జైన మతస్తులకు ఆత్మయుజ మాసాంతం మూడు రోజులూ కార్తీకపాడ్యమి,

వరుసను నాలుగు రోజులూ పర్యవహించుతారు. కేవలం బరులూ, దిగంబరులూ, వైదికులూ, లౌకికులూ అందరూకూడా మొదటిరోజున లక్ష్మీపూజకు విపులసన్నాహాలన్నీ చేసుకొంటారు. రెండవ రోజున పిండిమంటల తయారీన్నీ జరుగుతాయి. మూడోరోజు అమావాస్య - మహావీరుడు మోక్షమందిన దినము - మహా పర్వ దినము. ఆనాడు చిత్రా ఆవర్ణాలు మొదలైన వ్యాపార పుస్తకాల నన్నిటినీ అందంగా అమర్చి, దీపాల వరుసలతో ఇల్లు అలంకరణ మొనర్చుకొని, వస్త్రీలో అందరూ సమావేశమయి, మహావీరుని జీవితపురాణం చెప్పకొంటారు. వీళ్లు జైనులయినాకూడా ఈనాడు సరస్వతీపూజ చేయించటానికి బ్రాహ్మణుని పిలిపించే ఆచారం వింతగానే కనబడుతుంది. పుస్తకాలన్నీ టివీదా, "శ్రీ" "లక్ష్మీలాభ" అని ప్రారంభాక్షరాలు లిఖిస్తారు. అతిప్రాచీనమైన నాణెము ఒకటి తీసుకొని లక్ష్మీదేవికి మారుగా నిలిపి, ఆమెను పూజ చేస్తారు. పూజానంతరం పుస్తకాలు మూసేసి, మిఠాయి లందరికీ పంచిపెడతారు. నాల్గవనాడు బంధుమిత్రులను సందర్శిస్తూ దీపావళి అభినందనాలు తెలుపుకొంటారు.

బౌద్ధుల పండగ

భారతదేశంలోకన్నా సయాంలో దీపావళి అమావాస్యనాడు బౌద్ధులు పండుగ ఉత్సవంగా చేసికోవటం ఎక్కువ కనబడుతుంది. రంగురంగుల కార్తీకపు బుట్టలలో దీపాలు అలంకరించి ఆ బుట్టలు తోరణాలలాగానూ ఆకాశదీపాల వలెను వెదురుబడ్డలతో పైన వేలాడేస్తారు.

తెల్లవారేలోపల ఈదీపం ఆరిపోతున్నదని నీయమం. ఆరోజున బోధివృక్షానికి పూజలు చేసి, టిఫాకాయలు అతి అక్కడ కాయస్తారు. ఈప్రేలుల్ని అన్నీ భూతప్రేతపిశాచాలను పారదోల్తాయని వారినమ్మకం. ఈ జ్యోతులు దుష్టశక్తులను పారదోలి బౌద్ధవిజ్ఞానదీపికును ప్రసరింపజేస్తాయని కూడా నమ్మకం. జపాన్ సిల్క, బర్మాలో ఈపండుగను జాతింతా

కూడా, జాతీయోత్సవంగా మహావైభవంగా పండుగచేసికోటం అలవాటు. బౌద్ధపురాణాలైన, సత్య, వినయ, అభిధర్మ పితకాలను బోధి

వృక్షచ్ఛాయలలో నిల్చి భిక్షులు గానం చేస్తారు. అంతలో పండగ పూర్తి అవుతుంది.

మన దీపావళి

హిందువులలో దీపావళి కన్నా నరకచతుర్థి ముఖ్యమైన రోజు. నరకచతుర్థినాడు శ్రీకృష్ణుడు సత్యభామాసమేతుడై నరకాసురుని తియ్యడంచేసి నరకాసురుని సంహరిస్తాడు. నరకాసురుని చెరసాలలో మ్రస్తున్న పదహారుజేల దేవకీన్నర నాగయతుకన్యలను విడిపిస్తాడు. మర్నాడు దీపావళి, దీని ననుసరించి విజయోత్సవంగా చేసికొనే పండుగ మాత్రమే. ఆతర్వాత రోజు కార్తీకపాడ్యపాడ్యమికి "బలిపాడ్యమి" అని పేరు. బలి, విష్ణుభక్తివరాయణుడైన రాక్షసుడు. ఇంద్రుణ్ణి జయించి స్వర్గరాజ్యాధిపత్యం వహించాడు. ఇంద్రుడు విష్ణుమూర్తిని ప్రార్థించగా విష్ణువు వామనావతారంబుడై బలి యజ్ఞశాలకు వచ్చి అతని ఆతిథ్యం స్వీకరించి, మూడడుగుల నేలను దానంగా పుచ్చుకొని, త్రివిక్రముడై స్వర్గముర్త్యు పాతాళాలంతటా రెండడుగులతోనే ఆవరించి, మూడవ అడుగు బలి నెత్తిపై నుంచి, పాతాళానికి అతన్ని అణిచివేశాడు.

బలి పాడ్యమి మన రాజులందరికీ చాలా ముఖ్యమైన పండుగ. ఆనాడు సింహాసనానికి పూజలు చేస్తారు. సామ్రాజ్యలక్ష్మిని ఆర్పిస్తారు. "ఓ, బలింద్రా, ఇంద్రలోకమున జయించగల పరాక్రమమును నాకు దయ సేయుము, సామ్రాజ్యలక్ష్మి నిత్యమూ నా అధినంలో ఉండే శక్తిని ప్రసాదింపుము" అంటూ పూజ చేస్తారు.

ఇల్లా, దీపావళి, ఒక్క అర్చమంత్రములే కాకుండా, బౌద్ధ, జైను మతాలవారికీ కూడా చాలా ముఖ్యమైనపండుగ అయింది. ఆనాడు ఒక్కనాడైనా భోగవిలాసాలతో ఆనందంగా గడుపుకోవాలని ఆశయం. దీపావళి కేవలం గృహ లోకే వెలురియ్యటం కాకుండా, జ్ఞానదీపికునూ, కూడా వెల్లింది. అరిష్టాన్ని ముఖ్యంగా కామగ్రోధలోభత్రయాన్ని జయించేందుకు వెలుగుగా మార్గం చూపించాలని పండుగ చేసుకోటంలో గల ఆధ్యాత్మిక ఆంతర్యము.

"త్రివిధం నరకపైవం,
ద్వారం నాశన మాత్మనః
కామగ్రోధ ప్రధాలోభః,
తస్మాదేతత్త్రయం త్యజేత్"

"భగవద్గీత"

సంగీతమున కుపకరించు పరికరములలో నాళములుగల వాద్యములు మిక్కిలి పురాతనమని చెప్పటకు ఏలూంటే సంగీతము లేదు.

ప్రాచీనగ్రంథములందు నాళములు బహు విధములుగా నుండి వాడుకలో నున్నట్లును, అందును ముఖ్యముగా వేణువు, సముస్తజాతుల వారి యామోదము బజినట్లును దెలుపబడినది. ప్రాచీనకాలములో నీ "వేణువు" అనేకరూపములతోను పేర్లతోను వ్యవహరింపబడుచుండెను.

వేణువుయొక్క ధ్వనిని కనుగొనిన విధము—
వేణువునుండి ధ్వని యెల్లుద్భవించునదియు, దానిని ఎటుల సంగీతమున కుపకరింపవచ్చునదియు మానవునికి మొదట స్ఫురించుట చాలా విచిత్రమైన విషయము. జీవితమున కవసరమైన పనులను సేకరించుటకై మానవుడు అడవులందు దిగునవుడు యందు గల వెదురుగొట్టముల నుండి శ్రావ్యమైన ధ్వని యుత్పత్తి యగుట విని, అట్టి ధ్వని సదరు గొట్టములందు కుమ్మరిలు మొదలైనవి తమ యాహారము నిమిత్తమై తొలచిన రంగ్రములనుండి వాయువు తీవ్రముగా ప్రసరించుటచే యేర్పడినదని తన మాతృదృష్టివలన గ్రహించెను.

వేణువు సుత్పత్తిజీసిన విధము—
వెదురునందు ధ్వని కనుగొనినతరువాత వెదురు గొట్టములందుగాని లేక తత్సమానములైన రిడి తరగొట్టములందుగాని రంగ్రములు పొడిచి అందువాయువును ప్రసరింపజేయుటచే గాన యోగ్యమైన ధ్వనిని కల్పింపవచ్చునని మానవునికి తోచుటచే ప్రప్రథమమున కొన్ని రంగ్రములతో మాత్రమే గొట్టములను తయారుచేసి క్రమముగా సప్తస్వరములను బలికించులాగున సప్తరంగ్రముల సేర్పరిచియుండెనని తేలుచున్నది.

ఈ 7 రంగ్రములు కుడివైపునుండి ఎడమ

వైపునకు నొక్కొక్కటి వరుసగావక్ర(నోటితో నూడు) రంగ్రమువైపు తేరచుటచే సప్తస్వరములయొక్క ఆరోహణక్రమమును, ఇటులనే ఎడమవైపునుండి కుడివైపునకు ఆరోహణక్రమమును యేర్పడెను. క్రమముగా స్థాయియందలి శృతిభేదములను, తరువాత మేళకర్తరాగలక్షణములను గ్రహించినపిమ్మట వక్రరంగ్రమునుండి వేలిరంగ్రములవఱకు గల యంతరములను నిర్ధారణచేయుటకు ప్రయత్నములు కావించబడెను. అందువలన వేర్వేరున స్థాయిల ననుసరించి వేర్వేరువిధములను వేణువు లుత్పత్తి యయ్యెను. కాని అప్పటివఱకు రంగ్రములను కొద్దిగా తెఱచుటచే కొమలస్వరముల సేర్పాటుచేయక క్రమమును తెలిసికొనియుండలేదు.

వేణువుయొక్క స్వరభేదములు స్థాయిలు కనుగొనిన విధము:—

తరువాత కొంతకాలమునకు రాగముల మార్పు ననుసరించి గొట్టములగుడ మార్పుల శ్రమదాయకమని ఒకే గొట్టమున రంగ్రములను కొద్దిగా మాయుటవలన స్వరభేదములు ప్రదర్శింప ప్రయత్నములు కావించబడినవి. ఇట్లు చేయుటలో మంద్రస్థాయిస్వరముల బలికించుటకై 8 వ, రంగ్ర మవసరమని స్ఫురించి గొట్టమునకు

8 వ రంగ్రమేర్పఱచుటయేగాక 2½ స్థాయి స్వరముల బలికించుటయు (వేల్ల సుపయోగించు క్రమముగూడ తెలుసుకొనబడెను.

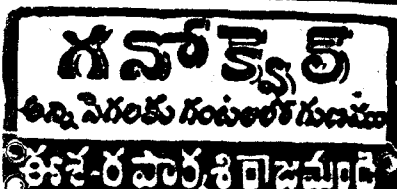
వేణువుయొక్క వివిధరకముల వివరము:—
వేణువుజాతికి సంబంధించిన వాద్యములలో బలు తెఱంగులు గలవు. కొన్ని నోటితోను, కొన్ని ముక్కుతోను నూడుటచే పలికింపబడుచున్నవి. హిందూస్థానీ "గరోవము" వాడు "పూగి" యనునది రెండవజాతికి సంబంధించినది.

సంగీతరత్నాకరగ్రంథకారుడైన శార్దూలేవుడు అప్పటికాలములో వాడుకలో నున్న వివిధములైన వేణువులను పేర్కొని యుండెను. వానిలో నొక్కొక్కదాని క్షియొక వక్రరంగ్రమున్నూ, సంఖ్యాభేదముగ కొన్ని వేలిరంగ్రములును గలవు. (1) వంశము (2) పావము (3) పాలికా (4) మురళీ (5) మధుకరీ (6) కాహళము (7) తుండకీనీ (8) చుక్కా (9) శృంగము (10) శంఖము అనునవి. యిప్పటికాలమున వాడబడుచున్న వేణువు పై పట్టికయందుగల (వ) దైనవంశమునకు చాలా వరకు సమాన మగుచున్నది.

వేణువుయొక్క పరిమాణవివరము—
వక్రరంగ్రమునుండి వేలిరంగ్రమువఱకు గల యంతరమునుగుఱించి తన కాలమునందే అనేక

భేదాభిప్రాయము లుండినట్లుగూడ శార్దూలేవుడు వ్రాసియుండెను. వేణువు యొక్క లోపలి వ్యాసము సుమారు ఒక అంగుళముండుల ననియు, 8 వేలిరంగ్రము లుండవలె ననియు ప్రతివేలిరంగ్రము బదిరివిత్తనము చొరబడు ప్రమాణ ముండవలె ననియు శార్దూలేవుడు రత్నాకరమునందు జెప్పియున్నాడు.

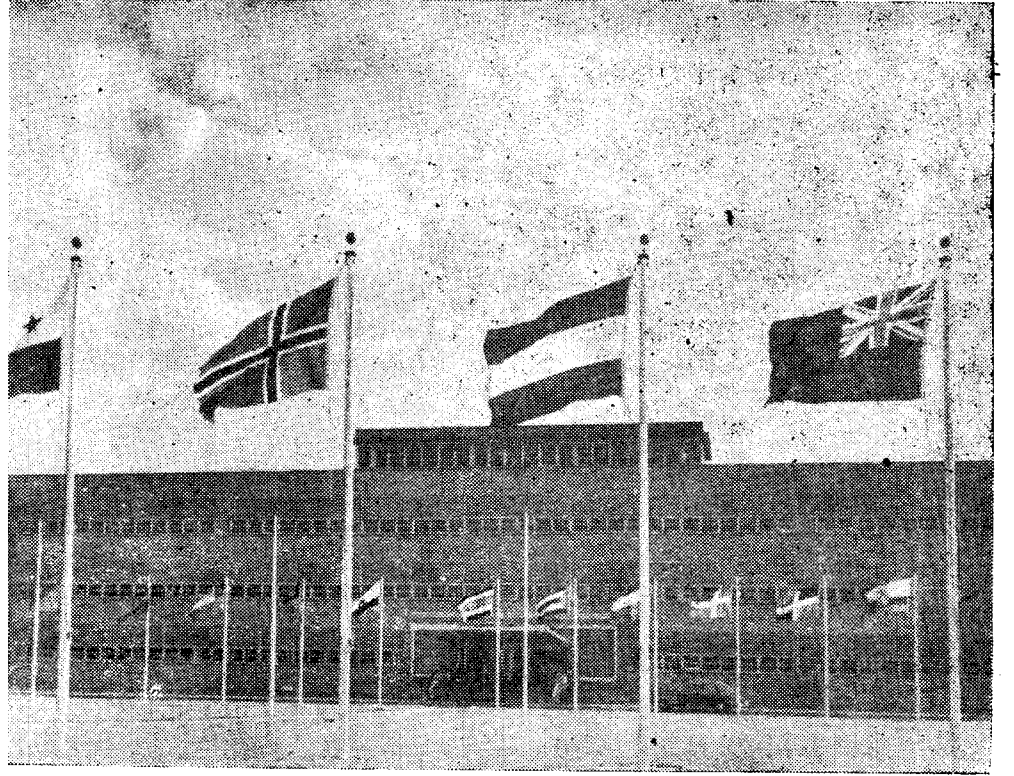
శిలపాధికార గ్రంథ నిర్ణయము
"శిలపాధికారము" అను ద్రావిడగ్రంథము నందు వేణువుయొక్క కొలతలు దెలుపుటలో పాడవు 20 అంగుళములును, మందము లేక పరిధి 4½ అంగుళములును, వేలిరంగ్రపు కైవారము వడ్డగింజప్రమాణమును, అట్టి వేణువు వంకరలేక రెండువైపుల గణుపులు లేకను, ఎడమవైపు రంగ్రమును లక్కుతోగాని లేక యే యితరపదార్థముతో నైన మూసియును, దానికి వక్రరంగ్రమునకు 2 అంగుళములును, వక్రరంగ్రమునుండి వేలిరంగ్రమునకు 7 అంగుళములును, 8 వ రంగ్రము నుండి ప్రక్కనుండు చివరకు 2 అంగుళములును యుండి ఈమధ్య ప్రదేశములోనుండు 8 వేలిరంగ్రములు ఒకేతీరుగా వరుసగా నుండవలె ననియు, ఇటుల నిర్మించిన వేణువువలన సహజముగా హరికాంభోజిరాగ ముత్పత్తియగుననియు చెప్పబడియున్నది. కాని వేలిరంగ్రముల నుపయోగించు క్రమము పైగ్రంథములలో జెప్పబడిన విధము యిప్పటికాలములో నున్న పద్ధతికి భిన్న (16-వ పేజీ చూడుడు)

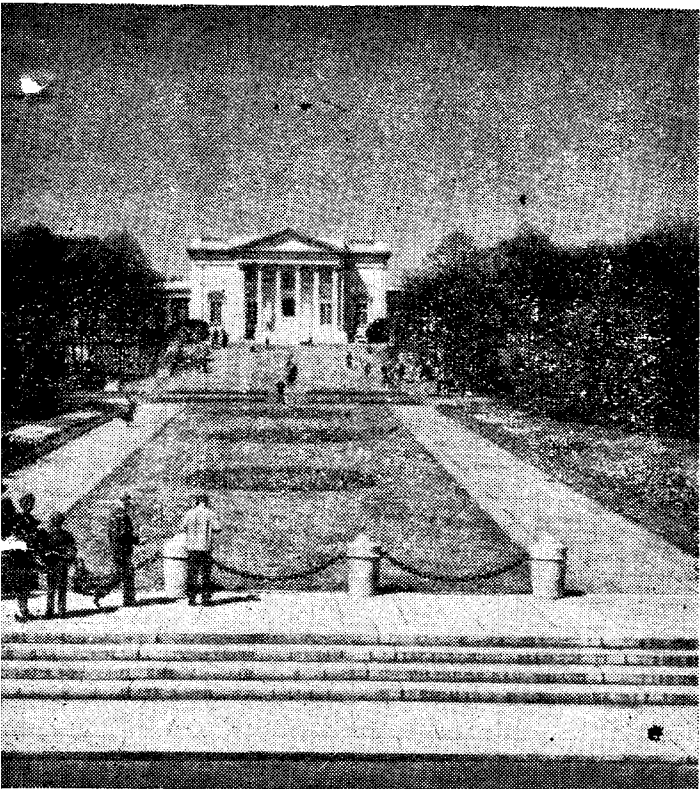
అమెరికాలో పండిట్ నెహ్రూ సందర్శిస్తున్న ప్రఖ్యాత స్థలాలు.

అమెరికా అధ్యక్షుడు ట్రూమన్ అధికార నివాసం జైయర్ హౌస్

లెక్ సక్సన్ లో ఐక్యరాజ్యసమితి తాత్కాలిక ప్రధాన కార్యాలయ భవనం. ప్రధానామాత్యుడు నెహ్రూ ఈ భవనంలో సమితి ప్రధాన కార్యదర్శి ట్రెవీన్ లీతో విందాదగిస్తారు.

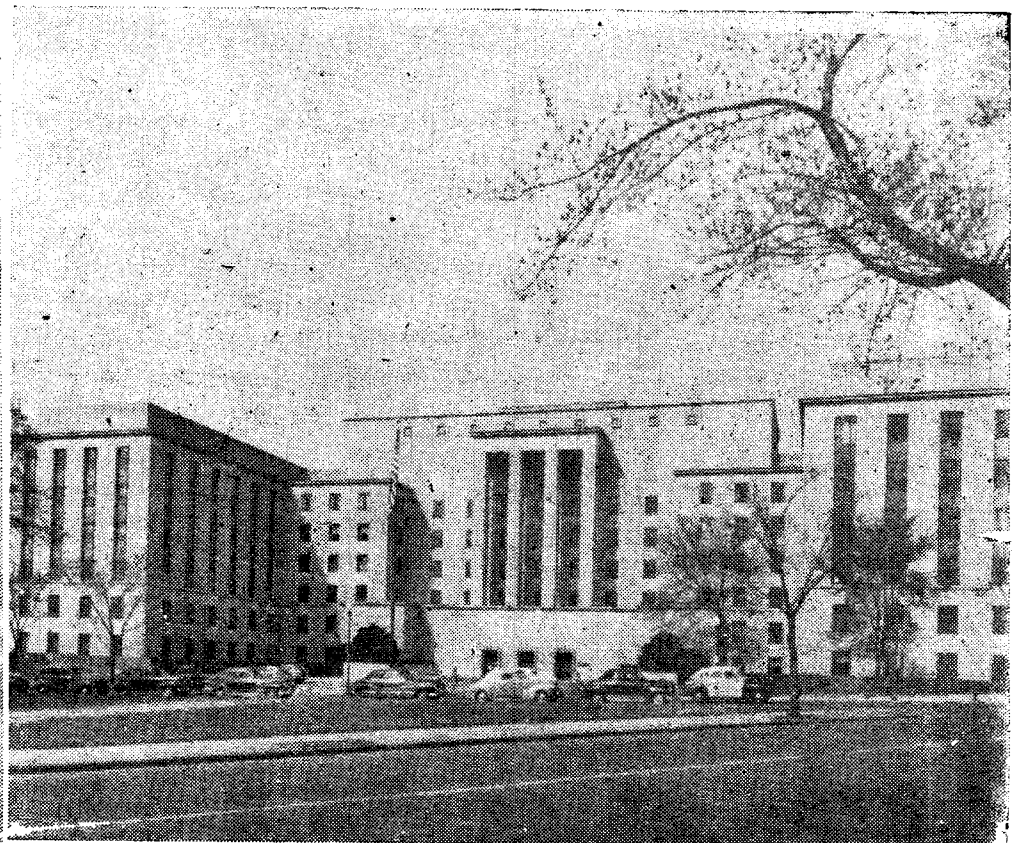
ఆర్లింగ్ టౌన్ జాతీయ సమాధి—మృతదేహాల స్మారక చిహ్నం

న్యూయార్క్ పురపాలక మండలిరం అక్టోబరు 17-న లేడీ సోమనారం ఉదయం మేయర్ విలియం ఓడెగార్ అధ్యక్షాన భారత ప్రధాని నెహ్రూకు ఇక్కడి బ్రహ్మాండమైన పౌరసన్మానం జరిగింది. (యు.ఎస్.ఐ.ఎస్.చిత్రం.)

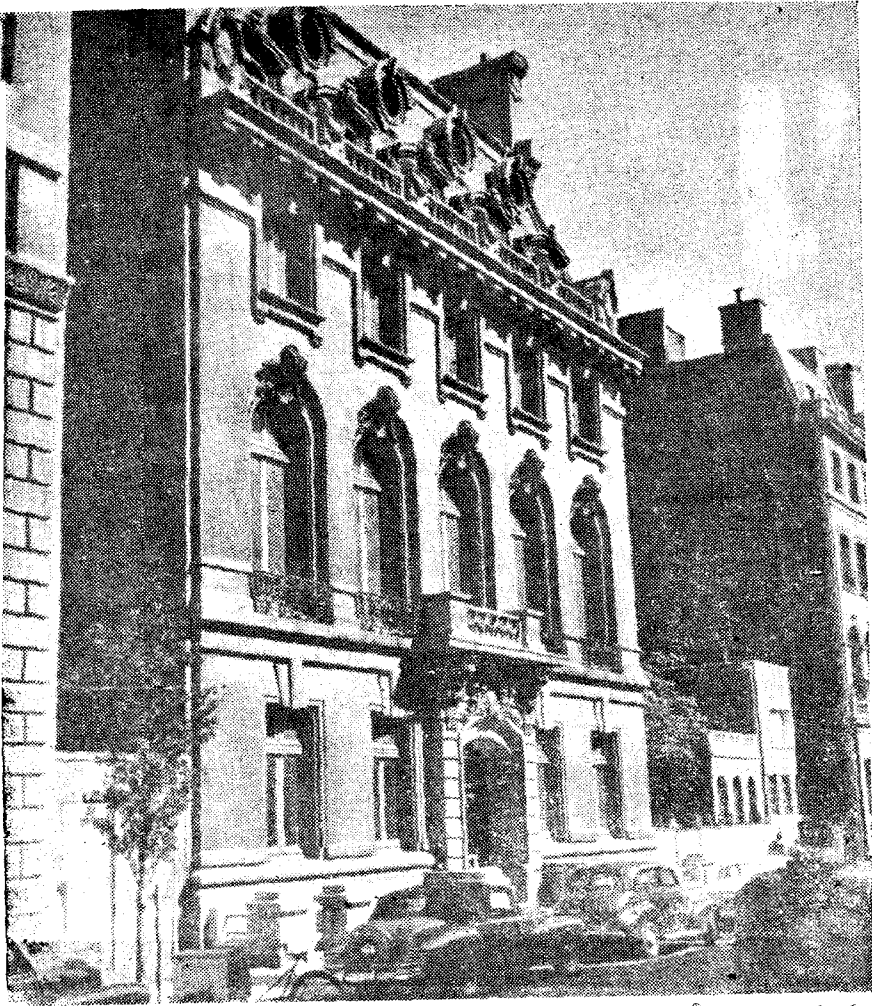

వాషింగ్ టౌన్ జాతీయ విమానాశ్రయం

అమెరికా విదేశాంగ కళా కార్యాలయం.

అమెరికా పర్యటన

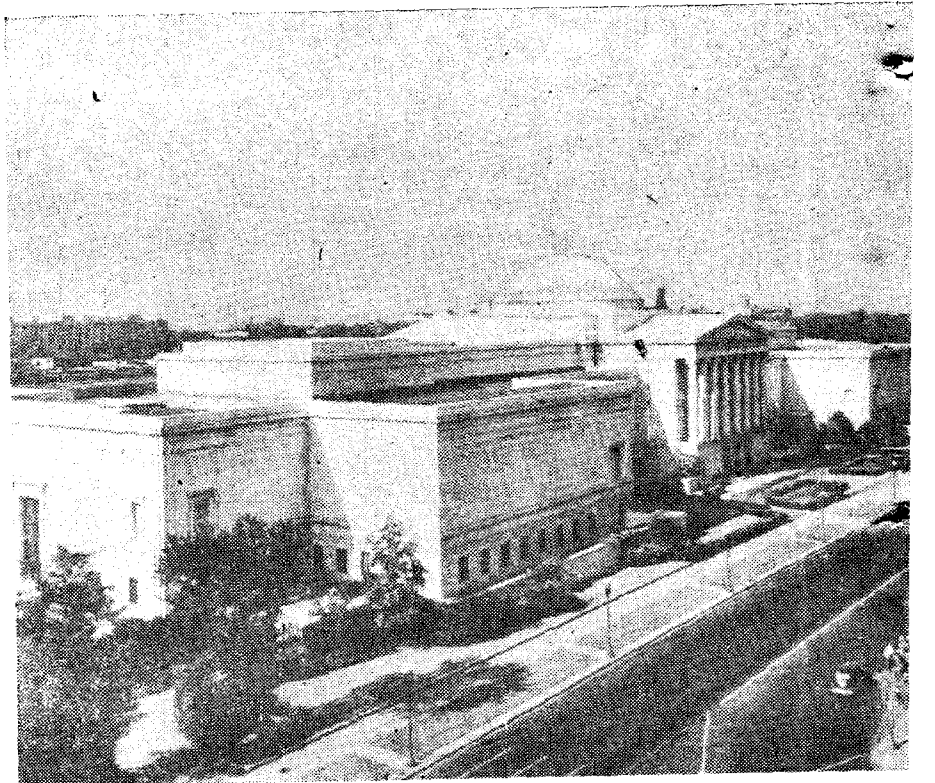
న్యూయార్క్ లోని ఇండీపెండెన్స్ హాల్ న్యూయార్క్ లోని ఇండీపెండెన్స్ హాల్. నంబర్ ఆయన్ కు బెనెగల్ నరసింహారావు గారు, న్యూయార్క్ లోని భారతీయులు, భారతీయ విద్యార్థులు విందుచేశారు.

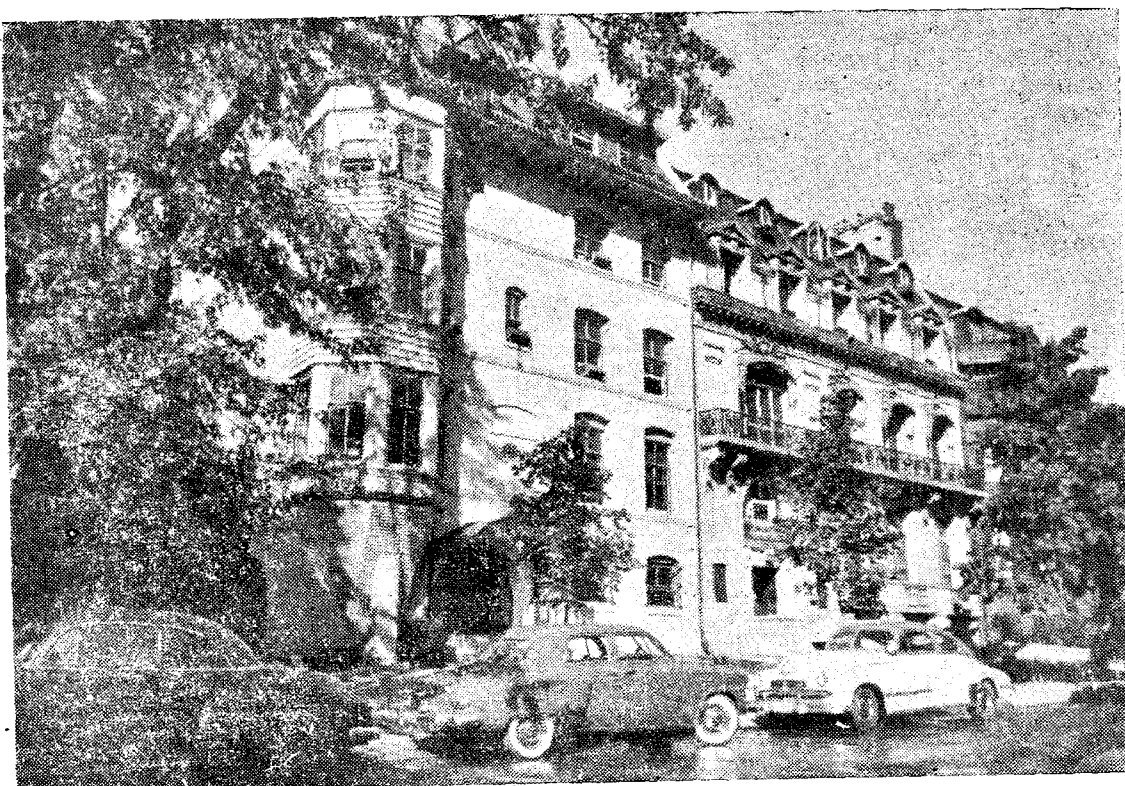
అమెరికా తృతీయ అధ్యక్షుడుగా పనిచేసిన థామస్ జఫర్సన్ మహాశయుని స్మారకభవనం. పాటామిక్ నది ఒడ్డున దీన్ని నిర్మించి ఆరు సంవత్సరాల్లో అయింది. ఇది వాషింగ్టన్ మహానీయుని స్మారకచిహ్నానికి సమీపములోనే వున్నది.

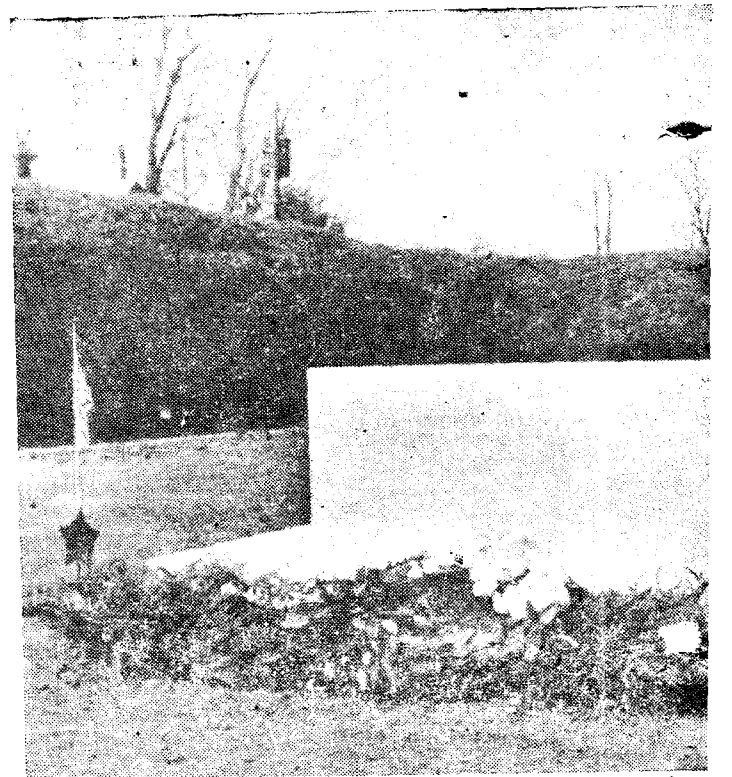
ప్రధానామాత్యుడు పండిట్ నెహ్రూ 22 వ తేదీన అమెరికా - కెనడా దేశాల సరిహద్దున వున్న నయాగరా జలపాతం సందర్శిస్తారు. 167 అడుగుల ఎత్తునండి పడే ఆ జలపాత దృశ్యం ఇది.

అక్టోబరు 18 వ తేదీన భారత ప్రధానిమంత్రి పండిట్ నెహ్రూ వాషింగ్టన్ లోని జాతీయ ప్రదర్శనశాలకు సందర్శించిరి. శ్రీ శ్రీ ఆంధ్రా డిబ్బ్యూ. మిలూక్ ఇచ్చిన భూరివిరాళంతో దాన్వర డాలర్లు వెచ్చించి దీని నిర్మాణాన్ని 1941 లో పూర్తిచేశారు.

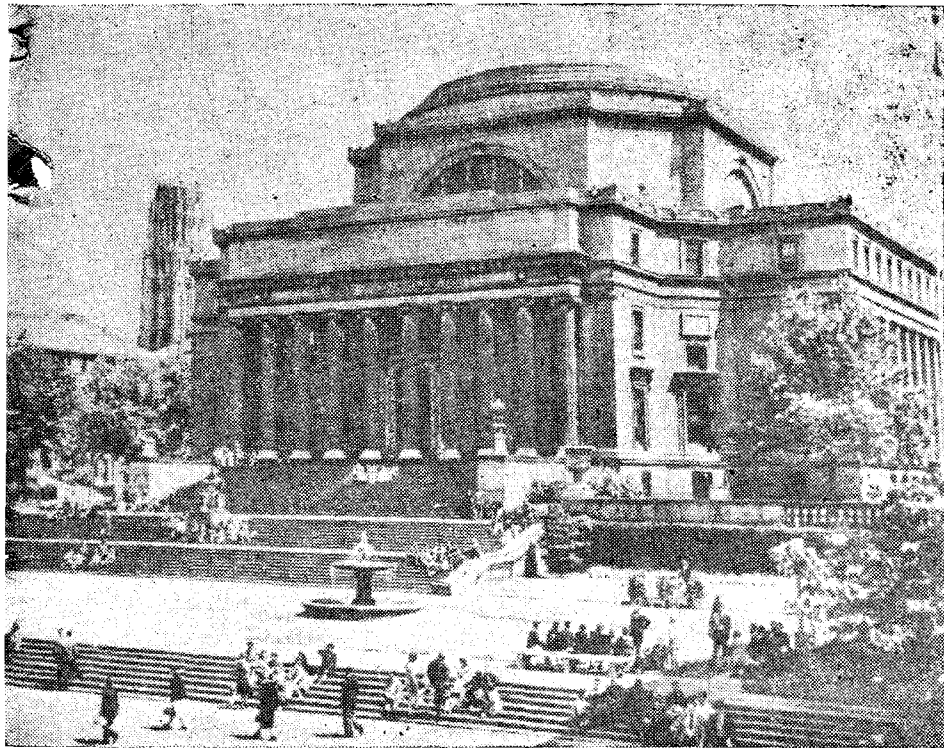

వాషింగ్టన్ లోని భారత రాయబార కార్యాలయ భవనం: అమెరికాలోని భారతీయులు, భారతీయ విద్యార్థులు గత బుధవారంనాడు ప్రధాని నెహ్రూకు సన్మానం ఈ భవనంలోనే జరిపారు. (యు. ఎస్. ఐ. ఎస్. చిత్రం.)

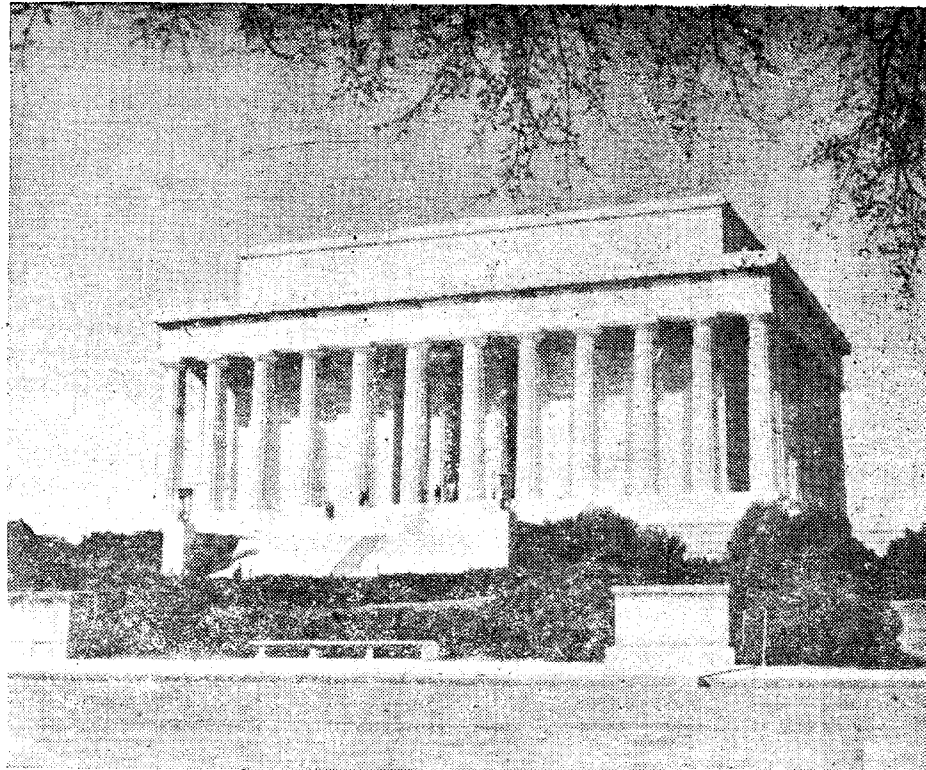

ట్రూమన్ కు పూర్వం అమెరికా అధ్యక్షుడు శ్రీ శ్రీ ఫ్రాంక్లిన్ డి సమాధి. అక్టోబరు 16 న ప్రధాని నెహ్రూ ఈ సమాధిని దర్శించి

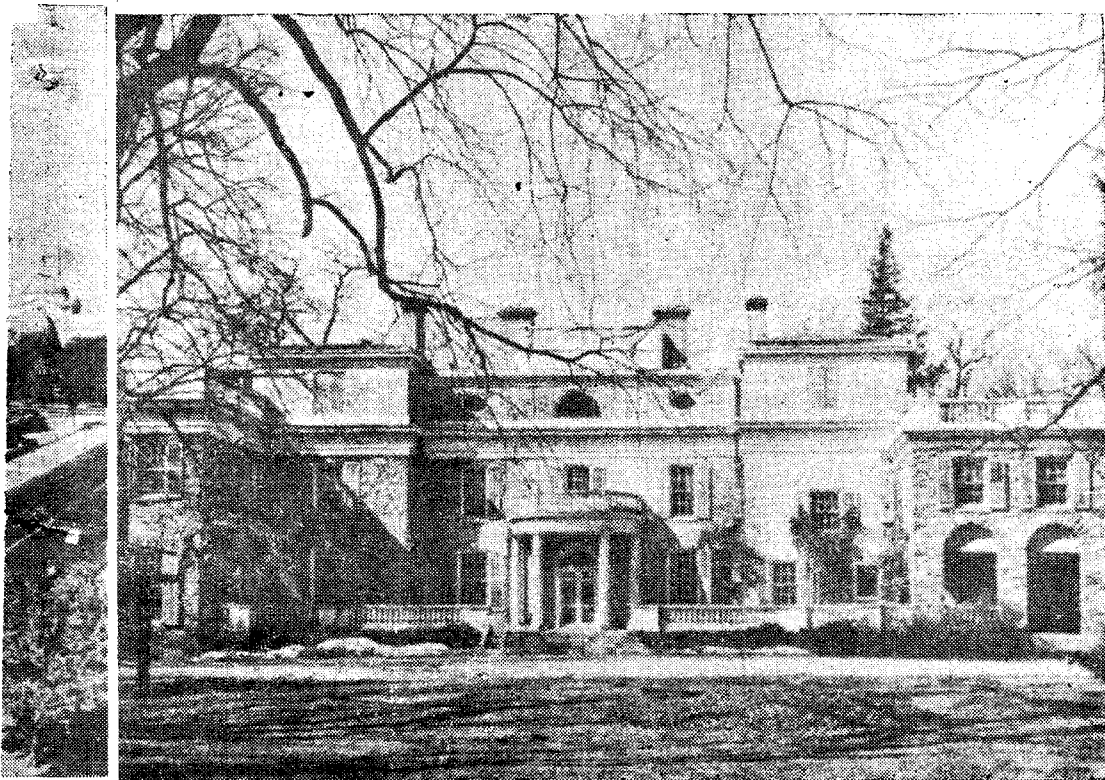
లో పండిట్ నెహ్రూ చూస్తున్నసందర్భాలు

న్యూయార్క్ నగరంలోని కొలంబియా విశ్వవిద్యాలయంలో "పెమెరియల్ ఫుల్ బ్రౌన్ డాగర భవనం." ఈ విశ్వవిద్యాలయ అధ్యక్షుడు డ్రెవ్ట్ ఐస్ బి హోవర్ ఆక్టోబరు 17 వ తేదీ సాయంత్రం ప్రత్యేక సత్కారోత్సవం జరిపి ప్రధాని నెహ్రూకు న్యాయశాస్త్రంలో గౌరవ డిగ్రీని బహూకరించారు. (యు. ఎస్. ఐ. ఎస్. చిత్రం.)

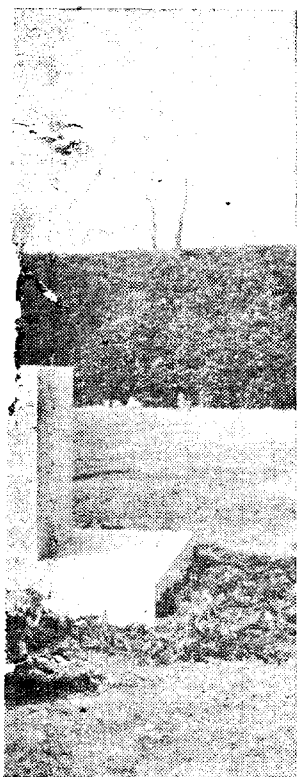
వాషింగ్టన్ లో నెహ్రూ దర్శించిన మరొకదృశ్యం: ఇది అబ్రహం లింకన్ స్మారకభవనం: లింకన్ అమెరికా సభాపతి, 1863 లో అక్కడి నీగ్రో బానిసలకు స్వాతంత్ర్యాన్ని చేకూర్చిన మహనీయుడు.

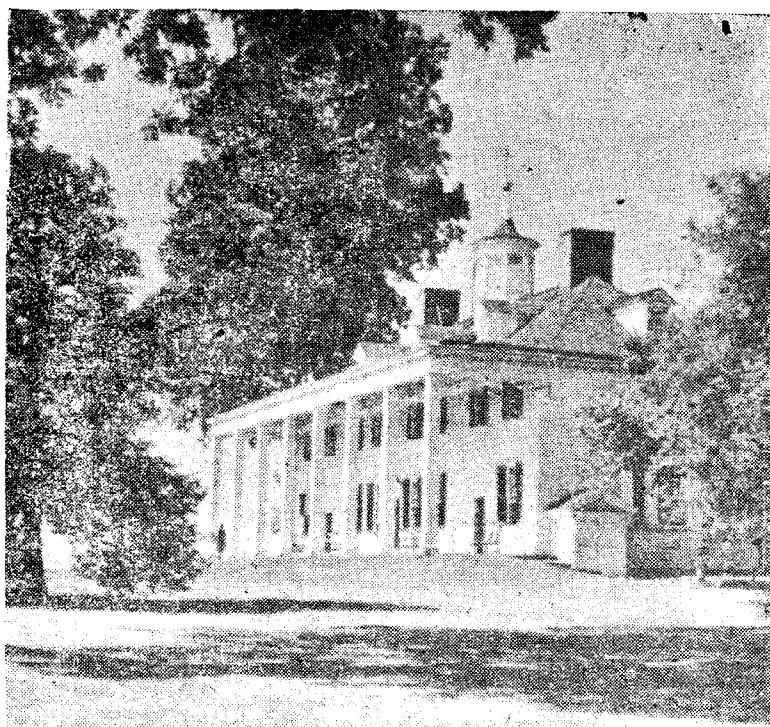
శీ|| శీ|| రూజువెల్ట్ నివాసగృహం. 16-వ తేదీన ప్రధాని నెహ్రూ న్యూయార్క్ సమీపంలో వున్న హెడ్ పార్కుకు వెళ్లి ఈ భవనాన్ని దర్శించారు. న్యూయార్కుకు తిరిగివచ్చే ముందు ఎలినార్ రూజువెల్ట్ సతితో విందారగించారు.

అమెరికా నగరాలలో పెండ్లసానం ఆక్రమించే చికాగోలో ఒక పెద్దభాగం. పండిత నెహ్రూ అక్టోబరు 26-న చికాగో వెడతారు.

* రూజువెల్ట్ మహాశయుని బహుళలను సమర్పించిరి.

వాషింగ్టన్ స్మారక చిహ్నం. 12-వ తేదీ భారత మంత్రి డినిని సందర్శించిరి.

మాంటే వెర్నాక్ లోని బార్లీ వాషింగ్టన్ ఇల్లు, ఆయన సమాధి.

గా అనగా ఒక రాజు. ఆ రాజుకి కాలంవరకు సంతానము కలుగ మంత్రి కూడ చాలా కాలంవరకు నము కలుగలేదు. ఇలా వుండగా రాజభార్య మంత్రిభార్య నీలా ప్రకి వెళ్ళేరు. ఆ సమీపంలో రా గార్లు కొందరు పులిసిల్లలతో ఆడు యన్నారు. రాజభార్య ఆ దృశ్యం చి నాకు పులికుమారుడు పుడితే పండు నని అనుకొనెను. మంత్రి నాకు అందా లొలికించే కుమా పుడితే బాగుండు నని అనుకొ

బాలానందం

పులికుమారుడు

శ్రీమతి నిష్ఠల ఇందిరాదేవి

శకుంతలను ఎవరి కిచ్చి వివాహం చేస్తారా? అన్న సందేహం మానవులకే గాకుండా విష్ణువు, శివుడికి కూడా కలిగింది. వీరి సందేహం తీర్చే వాడు బ్రహ్మ ఒక్కడుమాత్రం కనబడ్డాడు. వారిద్దరూ బ్రహ్మ వద్దకు వెళ్ళి తమ సందేహాన్ని చెప్పారు. బ్రహ్మ “శకుంతలను ఆ రాజ్యంలోనే ఉన్న కుష్మ రోగి వివాహమాడతాడు”

గాన్నిమానా లయేనరికి యిద్దరూ ము దాల్చేరు. రాజభార్య అనుకు ప్రకారం పులికుమారుడు పుట్టెను. త్రిభార్య అనుకున్న ప్రకారం వా లొలికించే కుమారుడు పుట్టెను. పులికుమారుడుకి వైభవంగా బార చేసేరు. పులికుమారుడు బారసాల వరకు పంతం పడ్డే ఎలాగో బార చేసి పూరుకోవెట్టేరు. కొంతకాల నకు మంత్రికుమారుడికి అక్షరా్యసం చేసేరు. పులికుమారుడుకూడ ఓరాభ్యాసం చేస్తారా చంపమ న్నారా అని భయపెట్టేనరికి అక్షరా్యసం కూడ చేసేరు. మరికొంతకా నికి మంత్రికుమారుడికి పెండ్లి చేసేరు. కు పెండ్లి చేస్తారా మిమ్మల్ని చంప న్నారా అని మళ్ళీ భయపెట్టేనరికి జా అలాగే నాయనా పెండ్లి చేస్తా నని ప్పి మంత్రికి వెయ్యిరూపాయ లిచ్చి కుదర్చమనెను. చూచిచూచి లికుమారుడుకి పిల్ల నెవరు యిస్తా రని ంగ్లో పున్న వెళ్ళిళ్ళ పేరయ్యల నందరిని కబు చెయ్యగా ఒక గ్రామంలో ఒక దబ్రాహ్మణు డున్నాడని, అతనికి ంమ్మండుగురు కుమార్తె లున్నారని, నము లేక పోవుటచే వారికి సంబంధ యలు కుదురలేదని తెలిసికొనెను. ఆ గ్రామం వెళ్ళి ఆ ద్రాహ్మణుని అడు గా ధనాశచే తన కుమార్తెగొంతుక ంయుటకు యిష్టపడెను. ఎలాగో పులి ంమారుడికి పెండ్లి చేసి గదిలోకిపంపేరు. పరుచటిదినము గదితలుపు తెరుచు రికి రక్తమయమై వుండెను. మళ్ళీ పెండ్లి చేస్తారా చెయ్యరా అని పులికు మారుడు పేచీపెట్టగా మళ్ళీ ఆ ద్రాహ్మ ంని రెండవకుమార్తెను మరొక వెయ్యిరూపాయ లిచ్చి వివాహము చేసెను. ఆమెనుకూడ చంపివే సెను. ఇలాగ ఎనమమండుగురిని పులికుమా ండు చంపివేసెను. తొమ్మిదవ కుమా రైవంతు వచ్చెను. ఆమె మంత్రి రాక యునుపే నీలాటిరేపుకి వెళ్ళి వలవల పడ్చుచుండెను.

అని పార్వతీపరమేశ్వరులు చెప్పి బెత్త మూ నీళ్ళు యిచ్చి మాయమైరి.

అమె యింటికి వెళ్ళునరికి అప్పడే మంత్రి వచ్చివుండెను. యథావిధిగా వెయ్యిరూపాయలు తీసికొని ఆమెను కూడ వదల్చుకొనెను. పులికుమారుడికి మళ్ళీ వెళ్ళిచేసి గదిలోకి పంపేరు. పులి కుమారుడు వాడిగోళ్ళతో బరుకుటకు మీదకు రాగా ఆమె బెత్తముతో మూడు దెబ్బలు కొట్టి నీళ్ళు జల్లగానే మన్మథాకారుడుగా మారెను. మరు చటిదినము తలుపు తీసి వీరిని చూచే నరికి ఆశ్చర్యముతో రాజు ఆమె నడుగగా జరిగిన వృత్తాంత మంతా చెప్పెను.

కొంతకాలమునకు పులికుమారుని భార్య గర్భము దాల్చెను. ఒకనాడు పులికుమారుని భార్య నూతికి వచ్చెను. ఆ యింటిప్రక్క నున్న కుమ్మరిదికూడ నూతికి వచ్చి ఈమెలందం చూచి ఓర్వ లేక నీ బట్టలు నగలు నాకియ్యి. నా బట్టలు నగలు నీ కిస్తాను ఎవరు అందంగా వున్నారో నూతిలో చూసుకుందా మని చెప్పి ఆమె వంగబోయేనరికి నూతిలో త్రోసివేసెను,

ఆనూతిలో నాగేంద్రు డున్నాడు. అతని శిరస్సుమీద చాలాకాలంనుండి వుండుపుట్టి చితకక బాధపడుచుండెను. ఈమె నూతిలోపడుటమూలంగా వుండు చితికి బాధ నివారణ యయ్యెను. తన బాధ తీర్చినందుకు సంతోషించి కన్న కూతురుకంటె ఎక్కువ గా రాబముగా

చూచుచుండెను. పాపము పులికుమా రుడు భార్య చనిపోయిందని విచారిం చుచుండెను. పులికుమారుని భార్యకు చక్కని చుక్కలాంటి కుమారుడు పుట్టెను. నాగేంద్రుడు మనవడ్ని అల్లా రుముద్దుగా పెంచుచుండెను. పులికుమా రుని స్నేహితుడు గాజువాడు నూతి దగ్గర ‘గాజులో గాజు’ అని అమ్ముచుం డగా పులికుమారుని భార్య ఆ పిలుపు విని నూతిమెట్టు దిగి ముత్యాలద్వార మునుండి ర త్నాల గది లోనికి రమ్మని పిలచెను. ఆ తోవను వచ్చి ఆమెకు గాజులు వేసెను.

తరువాత ఆమె “పులికుమారునిభూ పాలా” రా గాజులు వేసుకుందువుగాని అని పిలచి గాజులు వేయించి డబ్బిచ్చి పంపెను. ఈ శుభవార్త ఎంత వేగంగా చెప్తానో అని ఆత్మతగా వచ్చి జరిగిన దంతా మిత్రునికి చెప్పెను. పులికుమా రుడు ఆశ్చర్యంతో సేనుకూడ వస్తాను పద అని ఇద్దరూ ఆమెవద్దకు వెళ్ళిరి. ఆమె భర్తకు నమస్కరించి కుమారుని చేత నమస్కరింపజేసి మన మిన్ని కట్టాలు పడడానికి కారణం మన పోరు గుననున్న గ్రుడ్డికుమ్మరిదే అనిచెప్పెను. వారు నాగేంద్రునివద్ద తెలపు తీసికొని కుమ్మరి దానిని ము క్క మ్ములు చేయించి నక్కలకు కుక్కలకు ఎగుర వేయించిరి. పులికుమారుడు తల్లిదండ్రులకు భార్యను కుమారుని చూపిం చెను. వారు ఆనందముతో కుమారుని పట్టాభిషిక్తుని చేసిరి.

బ్రహ్మలిఖితం

శ్రీ డి. వీరభద్రరావు

పూర్వం ఒక రాజ్యాన్ని ఒక రాజు పరిపాలిస్తూఉండేవాడు. అతనికి సంతానం కలుగలేదు. ఎన్నో వ్రతాలు పూజలు చేయగా చివరకి ఒక కుమార్తె జన్మించింది. ఆమెకు “శకుంతల” అని పేరు పెట్టారు.

శకుంతలకు క్రమక్రమంగా యుక్త వయస్సు వచ్చింది. రాజు తన కుమార్తెకు తగిన వరుణ్ణి చూడమని పురోహి తులను పంపించాడు. వారు దేశా లన్నీ తిరిగి చివరకు కళింగదేశం చేరు కున్నారు. కళింగరాజుకుమారుడు తమ రాజకుమార్తెకు తగిన వరు డని శుభముహూర్తం నిశ్చయించుకొని తమ

రాజ్యానికి వచ్చి ఈ సంగతి తమ రాజుతో చెప్పారు. రాజు ఈ సంతోష వార్త భార్యతో చెప్పాడు. ఆ మాట వినడంతోటే రాణి కన్నుమని లేచి “నా తమ్ముడు వీరసేనుడికే శకుంతల నిచ్చి వివాహం చేయాలి. ఇంకెవరి కిచ్చి వివాహం చేసినా నా కిష్టంలేదు.” అని కచ్చితంగా చెప్పింది రాణి. కాని ఆ సంబంధం రాజు ఒప్పుకోలేదు. పైగా “ప్రపంచం తల్లకిందులైనా సరే కళింగరాజుకుమారునకే తన కూతురి నిచ్చి వివాహం చేస్తా” నని ప్రతిజ్ఞ చేశాడు. అ దెంతవరకు కొనసాగు తుందో చూస్తాగా అంది రాణి.

అని చెప్పాడు. బ్రహ్మబుట్టి సరిగ్గా పనిచెయ్యడం లేదు. రాజు గారి కూతు రేమిటి? కుష్మరోగి ని వివాహమాడడ మేమిటి! అను కొన్నారు విష్ణుమహేశ్వరులు. ఏనా ఏం జరుగుతుందో చూడా మని గరుత్మం తుణ్ణి పిలిచి ఆ కుష్మరోగిని తీసికొనివెళ్ళి దూరంగా నున్న అడవిలో వదలిరమ్మని పంపారు. గరుత్మంతుడు అతనిని తీసి కొనివెళ్ళి ఒక కొండగుహలో వదలి వస్తూఉండగా కుష్మరోగి తనకు ఆకలి అవుతున్న దని ఏమైనా తెచ్చిపెట్టమని చెప్పాడు. “నీకు కావలసిన ఆహారము తీసికొనివస్తాను. నీవు ఇక్కడే ఉండ” మని చెప్పి గరుత్మంతుడు ఒక పర్వతం మీద కూర్చొని నలుదిక్కులూ చూస్తు న్నాడు అతని ఆహారంకోసం.

ఇక్కడ శుభముహూర్తంవేళకు కళింగరాజు, అతని కుమారుడు, పరి వారము అంతా వివాహానికి వచ్చి విడిదిగృహంలో ఉన్నారు. శకుంతలను పెండ్లికుమార్తెగా తయారుచేశారు. రాణిమాత్రం ఈ వివాహం చెడగొట్టి తన తమ్మున కిచ్చి శకుంతలను వివా హంచయ్యా లన్న ఉద్దేశ్యంతో శకుం తల నిదురబోవుచుండగా ఆమెను ఒక బుట్టలో పెట్టి, కొన్ని తినుబండారా లను గూడా దానిలో నుంచి, మూత వైభి తమ్ముని కొక లేఖను వ్రాసి ఆ ఉత్తరమునూ, బుట్టనూ జాగ్రత్తగా తన తమ్ముని కిచ్చి రమ్మని నలుగురు పతి చారకులను రాజుకు తెలియకుండా పంపించింది. రాణియొక్క తమ్ముని రాజ్యానికి వెళ్లాలంటే గరుత్మంతుడు కుష్మరోగి నుంచిన అడవి దాటి వెళ్లాలి. పరిచారకులు గూడ ఆ ధారినే వెళ్ళు తుండగా ఆ బుట్టలో నున్న పిండివంటల పరిమళమునకు గరుత్మంతుడు దాస్లో ఏవో తినుబండారము లున్న వని దానిని తన్నుకొనిపోయి ఆ బుట్ట మూత తెరువకుండా దానిని కుష్మరోగి కిచ్చాడు.

గుహలో నున్న కుష్మరోగి ఆ బుట్ట మూత తెరిచి చూచునరికి దానిలో నుండి రాజకుమార్తె వెలుపలకు వచ్చింది. రాజకుమార్తెచేయి కుష్మరో గికి తగలగానే అతని కుష్మవ్యాధి అంతా మాయమై పోయి మన్మథుడిలా తయారయ్యాడు. రాజకు మార్తె అతని అందానికి ముగ్ధయై అతనిని గాంధర్వ వివాహం చేసు

కున్నది. వారు బుట్టలో నున్న పదా
థాలను తింటూ సుఖంగా ఉన్నారా
గుహలో—

ఇచ్చట నలుగురు పరిచారికలూ
రాణి ఇచ్చిన బుట్టను పోగొట్టుకొని
ఏడుస్తూ తిరిగి రాణివద్దకు వెళ్ళి జరిగిన
దంతా చెప్పారు. రాణి భర్తమాట
విననందులకు విచారించి గవ్వచివ్ గా
ఉరుకుంది.

శుభముహూర్తంవేళ దగ్గరకు
వచ్చింది. పెండ్లికుమారుని పీటపై
కూర్చుండబెట్టారు. బ్రాహ్మణులు మం
త్రాలు చదువుచున్నారు. పెండ్లికుమార్తెను కూడ తీసికొని రమ్మన్నారు
పురోహితులు. పెండ్లికూతురు కనుపించలే
దన్న అలజడి అంతఃపురంలో
బయలుదేరింది. ఆ సంగతి రాజునకు
గూడ తెలిసింది. రాణి పెండ్లికూతురిని
దాచిఉంటుంది దని అనుమానపడ్డాడు
రాజు. ఏనా అడుగుదామని రాణివద్దకు

వెళ్ళి కూతురి సంగతి అడిగాడు.
నాకు ఆ సంగతి అసలు తెలియే తెలియ
దని చెప్పింది రాణి. రాజమాత్రం ఏం
చేస్తాడు? పైనికులను దేశమంతటా
వెదికిరం దని పంపించాడు. పెండ్లివారు
తోకముడుచుకొని వచ్చినదారి పట్టారు.

విష్ణుమహేశ్వరులు బ్రహ్మవద్దకు
వెళ్ళి కళింగరాజుకుమారుడికి, శకుంత
లకు వివాహం జరిగిందని చెప్పారు.

“శకుంతల కుమ్యురంగి వివాహం చేసి
కొని సుఖంగా గుహలో నున్నా” రని
చెప్పాడు బ్రహ్మ. దానికి వారు ఆశ్చ
ర్యపడి గుహవద్దకు వెళ్ళి దంపతులని
పురను రాజవద్దకు తీసికొనివచ్చి జరిగిన
దంతయా చెప్పి వారిని ఆశీర్వదించి
మాయమైపోయారువిష్ణుమహేశ్వరులు.
రాజు మరల వారికి వివాహం చేసి
అల్లునికి అర్ధరాజ్యం ఇచ్చాడు. వారు
సుఖంగా రాజ్యం చేసుకుంటూ
ఉన్నారు.

స్కాటిష్ బూచి!

మూలం :

స్కాట్

‘టీవీ’ ‘టెవియట్’ నదులు
పెండూ కలిసేచోట ‘రాక్స్ బర్గ్’
అనే పెద్దకోట ఉండేది. ఇంగ్లండ్ సరి
హద్దుకి సరిగా నాలుగైదు మైళ్లలో
ఉండడంవల్ల దాన్ని తమ అధీనంలోనే
ఉంచుకోవాలని ఇంగ్లీషువారికి గట్టి
అభిలాష ఉండేది. స్కాచివారికి దా
న్నాక్రమించుకోవాలని అంత అదుర్దా
ఉండేది. వాళ్లు దా నైట్ల పట్టు
కున్నారో చెప్తా!

అది ‘ప్రోవ్ టైడ్’ అనే పండగ
నాటి రాత్రి. ఆ పండగంటే ‘రోమన్
కాథలిక్కుల’కి చాలా ఎక్కువ. విందు
‘లతోనూ వాటితోనూ సంతోషంగా
గడుపుతారు. కోటలో ఉన్న సిపాయి
యిల్లో చాలా మటుకు తాగుతూ
తూలుతూ ఉన్నారు. అయినా కోట
బురుజులమీద పహరా ఉంది. ఎందు
కంటే, ఒకవేళ ఏదైనా అకస్మాత్తుగా
ముట్టడి జరిగేటట్టైతే, స్కాచివారి
అదివరకే చాలా అట్లా గెలిచారు.
ఇంకా, డగ్లస్ ఆ దగ్గర్లోనే ఉన్నాడని
తెలిసిందిగూడా - అందుకని గట్టిగా
హుషారుగా పహరాకాయా లని నిశ్చ
యించుకున్నారు.

ఒక ఇంగ్లీషువిడ, ఒక ఆ ఫీ సర్
పెల్లాం, పాపని బుజంమీద పడుకో
బెట్టుకొని, కింద పొలాలు చూస్తూ
బురుజులమీద కూచునుంది. పశువుల
మందలాగా కోటగోడమొదట్లో
కదుల్తూకదుల్తూ, ఏవో నల్లనల్లగా
కందకందగ్గిరికి జరుగుతున్నట్టు
చూసింది. అక్కడ కాపలా సిపాయికి
చూపించి, ఏమిటని అడిగింది. “అవా?”
“అవీ-ఆ కోటకి దగ్గర్లోనే పొలాలున్న
ఒక ఆసామీ పేరు చెప్పి-ఆయనమందలు!

అనువాదం :

శ్రీమతి టి. మినాదేవి

ఆ పెద్దమనిషి పండగసంతోషంలో
పడిపోయి ఎద్దుల్ని దొడ్లో కట్టేసుకో
డం మరచిపోయినట్లున్నాడు. తెల్లారే
లోపల ఇ టెటన్నా డగ్లస్ గనక
వచ్చాడా, అతని అశ్రద్ధకి బాగా బుద్ధి
చెప్తా జేమో?” అన్నాడా సిపాయి.
వాళ్ళకి కోటగోడమించి కనపడ్డ ఈ
పాకుతున్నవి నిజంగా పశువులు గావు!
కవచాలపైన నల్లగుడ్డలు కప్పుకుని,
కోటగోడకి నిచ్చెనలు వేయడానికి ఏలై
నంత దగ్గరికి వచ్చేదాకా, ఎవ్వరికీ
కనిపించకూడదని చేతులమీద కాళ్ళ
మీద పాకుతూ వస్తున్న డగ్లస్, అతని
(16-వ పేజీ చూడుడు)

జోల పాట

(సంపాదన)

శ్రీ సోమరాజుపల్లి చెంచయ్య

చివ్చో.....హోయా! మాడకు మరి మా
జోలల్లు బాడితే - బాలలకు నిద్ర మద్దికాయల్లు
నాగస్వరం బట్టితే - నాగులకు ఆట చివ్చో.....హోయా

చివ్చో.....హోయా! ఊరికి ఉయ్యాల లమ్మవచ్చినవి
ఆడబోయిన అబ్బాయి వచ్చే గాబోలు కొమరకొడుకుల తల్లి
అందెల్ల చప్పడాయె అరుగుల్లమీద కొనవె ఉయ్యాల!
చివ్చో.....హోయా!

చివ్చో.....హోయా! చదువబోయిన అబ్బాయి వచ్చే గాబోలు
పలకల్లు చప్పడాయె పందిళ్ళ నడమ
జోలల్లు పం డెరుపు చివ్చో.....హోయా!
దొండపం డెరుపు అబ్బాయి తా నెరుపు
తనవారిలోన చివ్చో.....హోయా!

చివ్చో.....హోయా! చిన్నారి పొన్నారి
చిగురుమామిడిక్రింది మొలకవే నీవు
చివ్చో.....హోయా!

చివ్చో.....హోయా! ఏడువకు, ఏడువకు
వెట్టి నా తండ్రీ!
ఏడిస్తే! నీ కండ్ల నీలాలు గారూ!
పాలైన గారవే బంగారుకనులా!
చివ్చో.....హోయా!

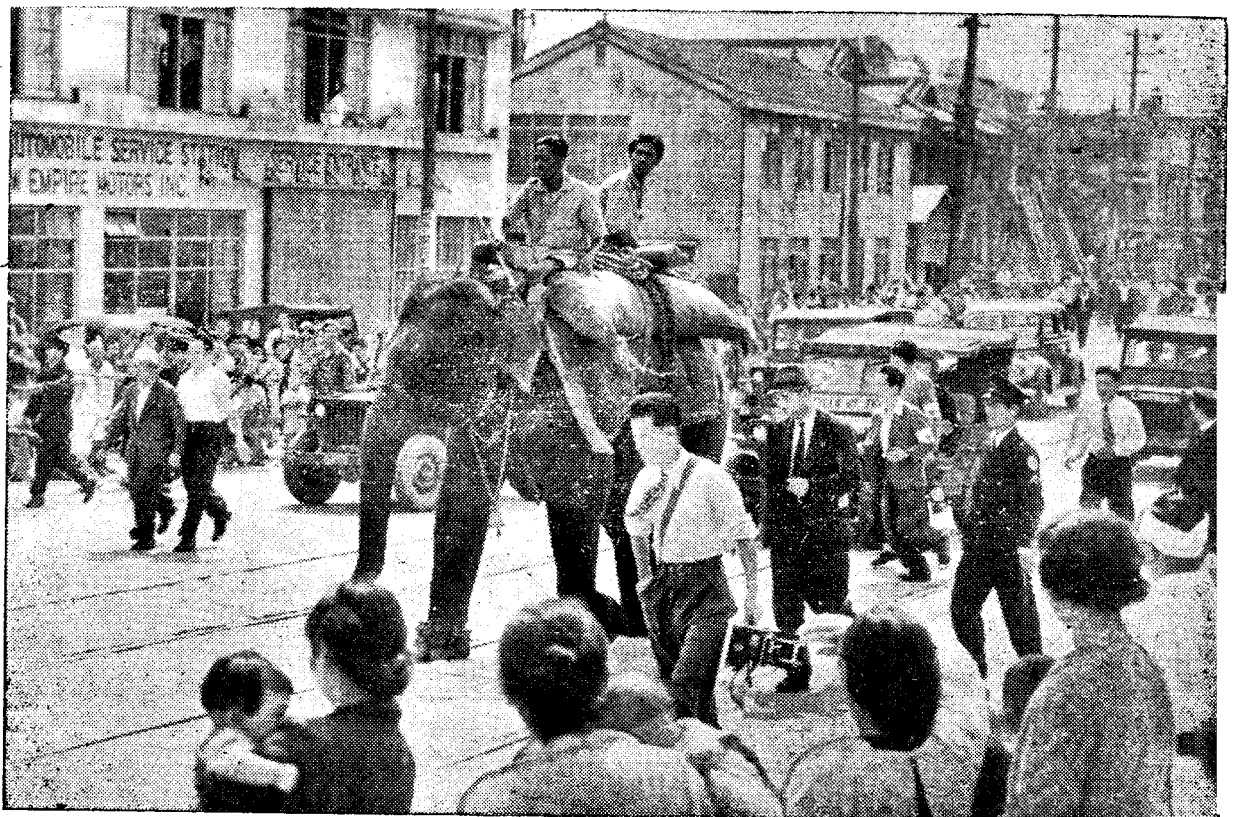
చివ్చో.....హోయా! చిచ్చి, చిచ్చి! మంచి
చీమల్లు మట్టి;
మట్టికింద అబ్బాయి మాటలకు వెట్టి
చివ్చో.....హోయా!

చివ్చో.....హోయా! ఆడబోయిన అబ్బాయి
మాడలూ దెచ్చె;
చివ్చో.....హోయా!

చివ్చో.....హోయా! వాసాల చాటుదె
మీసాల యెలుక;
అబ్బాయి చేతిదే బంగారు గిలక
చివ్చో.....హోయా!

చివ్చో.....హోయా! చిన్ని మా అబ్బాయి
చెన్నగిరి మొగ్గ
అబ్బాయి చేతిదే హంసల్ల గిలక
చివ్చో.....హోయా!

చివ్చో.....హోయా! నిద్రబో, నిద్రబో
నీలవడ్డుడవు భద్రకన్నిక లొచ్చి
నిద్ర లేపెదరు చివ్చో.....హోయా!

జపాన్ బాలబాలికలకు ప్రధాని నెహ్రూ భారతదేశంతోతరపున కానుకగా పంపిన ఏనుగుపిల్ల “ఇందిర”. ఇది ఇటీవలనే సురక్షితంగా
టోక్యో నగరం చేరింది. జపానులో భారత ప్రతినిధిగా వున్న డి. జి. మల్లేర్కర్, మరియుతమిది జపాన్ ఉద్యోగులు
రేవులో “ఇందిర”కు సుస్వాగతం చెప్పారు. పురవీధులగుండా దీన్ని టోక్యో జంతుశాలకు తీసికొని వెళ్లుతున్న చిత్రం

మమకారం

(7వ పేజీ తరువాయి)

యరవైరోజులుగా వున్నాను. ఈ జామానాం డేవాడినిగా... ఒక్కసారిగా దా యెవరితోనూ కలిసి వెలిసి మాట్లాడేవాడు గాను."

"మీ మామయ్యగారి తోటలో వుండేవాడా? అసలు, యీ ముసిలాడు పని పాటా యేమీ చేశాడు గానీ! ఇంట్లో వండుకుతినటం, పూర్ణో తనవార్లు అప్పు లిక్కడం, న ను లు చేసుకోవడం - యిది పని!"

"ఏమోనండి, మరి... సరిగా - పిడినే అక్కడ చూచాను."

"అయితే అయివుండవచ్చునేరా! ఆకుర్ర వధమటుకు బహుబోకిరాడు. అలాటి వాణ్ణి యీ ముసిలాడు పెంచుకొని, తనను యీ యర వనకు తెచ్చుకున్నాడు. పాపం... ఒకప్పుడు ఎంతో బాగా బతికేవరకం!" మామగారు నిట్టూర్చారు.

"పాపం పిడి కొడుకు డైలాగ్ యెంచుకు పడ్డాడో!" అన్నాను సామగ్గుతిగా.

"అదే చెప్పాడుగాడు... వా డెంత తప్పు చేసినా, ముసిలాడు చెప్పకొడు, అ దేమి ప్రేమా ఏమిట!" అన్నారు.

ఇలా మాట్లాడుకుంటుండగానే యెవరో వచ్చారు మామగారికి! ఇక ప్రసంగం ముగిసింది.

ఇటు తిరిగిస్తూ, మా బృందమంతా యింకా ద్రాయింపవేసి భోరణిలోనే వున్నాను. ఎవరికి అక్కరలేనిది నా కేం పట్టించుకున్నాను.

ఇక, ఆవేళ సాయంత్రం లాండీస్ట్రెప్ వేయడానికి గోదావరిగట్టుకు పోయాం. అంతే తాతనుగరించి తెలుసుకోవడానికి అనకాళం లేకపోయింది.

* * *

మర్నాడుదయమే ఇంటినుంచి బయలుదేరాను, పత్యన్ని తీసుకొని ఆర్థునక్కలకు వెళ్లామని. వాడింటి సందుదగ్గరకు వచ్చేసరికి తడో, సత్యం చెబు రయ్యాడు, "ఓ చెయ్, నిన్నటి మీ తాత మరణించా!" అంటూ. విన వివగానే ఒక్కసారిగా కంపించిపోయాను. "ఎక్కడా?" అని మాత్రం ఆత్మతిగా అడగ గలిగాను.

"అదిగో... చూడు, ఆ సత్రం అరుగుమీద పడివున్నాడు. అంతనుండి నుమిగుడింది అందుకే!"

అటు పరుగెత్తాను. నుంపుని తప్పించుకొని చూచాను. పాపం, ప్రాణాలు వదిలేసి వున్నాడు. అంతకంటే ఆశ్చర్యం! ఆ రెండేసి బోయిన గుండెలమీద తన క్రైష్ణుడి బొమ్మని రెండుచేతులతో ఆదమిపెట్టుకొని వున్నాడు. అలాగే ప్రాణం విడిచాడు గాబోలు, అభాగ్య జీవి!! తన క్రైష్ణుణ్ణికలుగుకోవటానికి వెళ్తున్నానని చెప్తూన్నట్టుగా ఆనందపడుతోంది ఆ ముఖం! ఒక్కసారిగా నా కళ్లు చెమ్మగిల్చాయి. నిట్టూర్చాను బాధగా!

ఇక అక్కడ వుండలేదు. సత్యంకంటే ముందే, గబగబ ముస్తాంటికి పరుగెత్తాను చెప్పటానికి.

వీసివినగానే - ఒక్కసారి విస్తుపోయాను మామగారు; ఆ ముసిలాడి ప్రేమకి విస్మయం జేందారు.

ఆతర్వాత - మామగారు, నేనూ - ముసిలాడి దహనంచేసేందుకు యేర్పాట్లన్నీ చేసినట్లుగా.

మామగారికి: "సాలూరులో వుండే మీ మామయ్య పేరు వెంకటాచార్యగారామా?..."

అని.

"అవునండి!" అన్నాను.

"అయితే, నిన్న సప్తమి చెప్పింది క్రైస్తవ! మీ మామయ్యగారికన్న యీ ముసిలాడు తోట మాదిగా పనిచేసేవాడట. నిన్న సాయంత్రం తప్పి గొడవంతా చెప్పుకున్నాడు."

"అయితే, మీకు పెంచుకున్న వాణ్ణి డైలాగ్ యెంచుకు చేశారండీ?...!" కుమారులన్నీ ఆగబట్టలేక అడిగేశాను.

"అదంతా చెప్పాడు, ఆ క్రైష్ణుడు తన కన్న

తండ్రిప్రేమలతో ఓ అర్ధరాత్రివేళ... యీ ముసిలాడి పూసింటిని తగలబెట్టేశాడట. వాంతో ముసిలాడి పాపానూ, డైలాగ్ వస్తునూ అంతా గ్వంప మైపోయింది. అప్పట్నుంచి దిక్కులేనివా డైలాగ్ గాడు!"

"మరి, అలాంటివాడిమీద యింకా ఆ ప్రేమెందుకో? బొమ్మ అడిగి మాచేయకు ఆ తేక పోయాడు!" యేమిట! ఆ ముసిలాడి ప్రేమని అర్థంచేసుకోలేక అన్నాను.

"నాకు అదే ఆస్పర్యంగా వుంది. నిన్న నా యంత్రం వచ్చినప్పుడు సంగతంతా చెప్పాడు గానీ, ఆ కిష్టిగాడికే తప్పు అనిమాత్రం వొచ్చు కొడు! వా డెంతో మంచివాడట. ఆ ముక్కా, కళ్ళూ మంచి అద్భుతమైన వట! మరి, వచ్చిన తర్వాత గూడా ఆ అద్భుతాన్ని గురించే పోషేడు! వాణ్ణి పెంచుకొన్నప్పటినుంచి తన యింట్లో లక్ష్మి వుండేవట! అయితే, వాడు తన యిల్లు తగలబెట్టినా, తిట్టుకొడు! వోతి అమా యకుడుగాకపోతే, వాడు తండ్రివద్దకి పారి పోగా, తను వుండేతేక - ఇక్కడ వున్నది అన్ను కొని అక్కడికి పరుగెత్తాడు. వాడు రాత్రిల్లి సినిమాలకు వెళ్లి ఓ కార్డు కొట్టి వచ్చేసరికి వేలకి వండింది చక్క! అమర్చి పెట్టి నానితో ఆడుకునే వాడు! ఉన్న కాస్త పాలం అమ్మి, బోయగప్పే గూడా చేశాడట!"

"అక్కడ ఆ క్రైష్ణుడి తండ్రికి, యీ ముసిలాడికి పడేదిగాదట. వాడు యెలాగైనా యీ ముసిలాడిదగ్గ రన్న రవ్వంతా లాక్కుందామనే యెత్తుతో వుండేవాడట; ఈ కుర్రవధమని మధ్య పెట్టి - ముసిలాడిమీదకి కత్తి చూయించేవాడట!"

"ఓసారి - ఉన్న యింటిని తన కేర వుంచమనీ, డబ్బుయిమ్మని - క్రైష్ణుడిచేత అడిగించాడట. అసలు, మొదటనే ఉన్నదంతా వాడికే వ్రాసి యిచ్చాడు ముసిలాడు. అయితే, ఎక్కడ పాడు చేస్తాడో అని భయంచేత ఆ పత్రాలు యిచ్చాడు గాను. ఆ కోపంతోనే, కుతంత్రం పన్ని - ఓనాటి రాత్రి ముసిలాడి యింటికి ని ప్పంటించాడు. ఉన్న బొమ్మలూమూ అంతా భస్మమై పోయింది. ముసలాడు యెలాగో బయటపడ్డాడు. ఇంతవరకే, స్వయంగా ఆ కిష్టివధ చేసివుంటాడు. అయినా, ముసిలాడుకుటుంబ వాడిమీద పెట్టెడు. ఇక వీడికి వుండడానికి ఇల్లా వాణ్ణి లేకపోయింది; తనదానికి తిండి లేకపోయింది, అప్పుడు మీ వెంకటాచార్యమామయ్యగారే ఆదరించారట. వారి తోటలో కొంతకాలం పనిచేశాడు. ఈ ఘోరం అంతా చూచిన మీ మామయ్యగారు క్రైష్ణుడిమీదా, వాడితండ్రిమీదా - కేసు పెట్టించి డైలాగ్ వేయించారట."

డైలాగ్ పడిన కొన్ని నెలలకే - క్రైష్టిగాడు పాతాళుగా చనిపోయాడు. ఇక అప్పటినుంచి ముసిలాడు మరి వెంకటపెట్టుకున్నాడు. అప్పటికీ, మీ మామయ్యగారిమాద కోపం వచ్చిందేగానీ, కిష్టిగాడిమీద కోపం రాలేదు. తోటపని మాను కొని - సచ్చేత్తినట్టుగా పూరూరా తిరుగుతూ యిక్కడికి వచ్చాడు. నే నెప్పుడో వాడి బొమ్మలు వేసేనట్లు భావం వచ్చిందిగాబోలు, ఇక్కడికి పరుగెత్తుకు వచ్చాడు.

"ఆఖరికి, బొమ్మగూడా చూసుకొనిమరి యేడ్చుకున్నాడు. రాత్రంతా బొమ్మనిగుండెల మీద అదిమిపెట్టుకొని - యేడుస్తూ కుదకు ఆ వున్న అల్పప్రాణంకాస్తా ఆర్చుకున్నాడు!! ఇంతకీ, వా డెన్నో బాధలు పెట్టినా, తనను చంపడానికి పూనుకొన్నావాడిమీద ప్రేమ మటుకు విడిచిపెట్టేడుగాను! ఇలాంటి విచిత్ర వ్యక్తులగూడా వుంటారుగాబోలు, ఈ లోకం లో!" నిట్టూర్చుతూ చెప్పటం ముగించారు.

సంగతంతా వినేసరికి నా కమతాశ్చర్యం వేసింది. పెంచేవాళ్ళకి కొందరికి - యిలాంటి ప్రేమగూడా వుంటుందా? అని. ఆ లోకానే, తాతని - చిన్న ఊహాచిత్రం వొకటి చిత్రించాను స్మారకచిహ్నంగా!

స్కాటిష్ బూచి!

(15వ పేజీ తరువాయి)

పైనులున్నూ. ఇదేమీ తెలియని ఆవిడ పాపం, మెల్లిగా గోడ మీద కూచుని పాపాయికి జోలపాడుతోంది. ముందు రీ కేడి తెలుసా? ఇంట్లో ము

వార్లకి దగ్గర్ పేరంలే ఎంత భయం వచ్చిందంటే, ఆడవాళ్ళ ఆపేరు చెప్పి పిల్లల్ని భయపెట్టారనేవాళ్ళు. వాళ్ళ మారాము చేసినప్పుడల్లా 'నల్ల దగ్గర్ బూచి' కిచ్చేస్తూ మరి తెలిరించేవాళ్ళు. మరి ఈమె పాడుతోంది.

లేవమ్మా - లేవే... నా చిట్టిపాపా! నా చిట్టిపాపా!... భయపడబోకు నల్లబూచి, దగ్గర్మీదామా! నిన్నెత్తుక బొమ్మ!

"ఏమో! ను వెళ్ళా చెప్పగలవో?" ఆవిడ ఒక్కరించే ఏదోగొంతు మార్చా కింది. అదేవమయంలో ఒక బుల్లెవైచ చెయ్యి, ఇదంతామీదతో ఆమె భయం మీద వాలింది. ఆమె ఒక్కకి చూసే టప్పటికీ, అంతవరకు ఎవరినిగురించి పాడుతోందో ఆ 'బూచి దగ్గరే!' పాడుగాటి, కంపలు తిరిగి, బల్లెవైచ మనిషి బాగా దగ్గరలో లెచ్చు నున్నాడు. అప్పుడే అక్కడ సహచారిచాయి దగ్గ రున్న గోడలు ఎక్కువగా ఇంకో స్త్రాచి వాడు కనపడ్డాడు. ఆ సహాయి, మోస్తరిక ఇచ్చేసి, తన బల్లెంతో అతని మీదికి పరిగెత్తాడు. ఆ స్కా చనని పేరు సైమన్ లెవ్ హాస్. ఆడెబ్బ తప్పించుకుని, సిహాయికి బాగా దగ్గరికొచ్చేసి ఈతెతో పొడి చేశాడు. తక్కిన స్కాచివా శృంతాగూడా వాళ్ళ ననున రించి, దగ్గరకి లెవ్ హాస్ కి సహాయం చేశారు. కోట పట్టుబడిపోయింది. చాలామంది పైనుకుల్ని చంపేశారు. అయితే దగ్గర్, ఆవిడిని పాపని కాగా డాడు. స్కాటిష్ బూచి, నల్లదగ్గరేని గురించి ఆమె ఇంకెన్నడూ పాడలే వని వైర్యంతో చెప్పగలను కను!

వేణువా వ్యము

(10వ పేజీ తరువాయి)

ముగా వున్నది. అయినా సప్తరంధ్రములను ఎడమచేతి మూడువ్రేళ్లతో కుడిచేతి నాలుగు వ్రేళ్లతో మాయు పద్ధతి కల ప్లానెకొర గంభయను తదితరసంగీతగ్రంథము లన్నింటి లోను ఒకేవిధముగా కేర్గొనబడినది.

వేణువు తయారుచేయుట కుపయోగింప దగినపదార్థములు:-

(1) వైణి (వెదురు) (2) కేదార (యజ్ఞ ప్రంభయన కుపయోగించు కట్ట) (3) దంతము (4) శ్రీగంధపు చెక్క (5) చందనపు కట్ట (6) రక్తచందనపుకట్ట (7) ఇనుము (8) కంచు (9) వెండి (10) స్వర్ణము మొదలగునవి. వైపాటిలో వెదురు అన్నిటికంటే శ్రేష్ఠమైనది. ఇందుకు కారణమేమనగా వెదురునుండివచ్చువ్యనియొక్క ప్రాశస్త్యమును, చిక్కని ప్రతిస్పర్శనిచ్చు స్వభావములే వదురుయొక్క శ్రేష్ఠతకు కారణ మగుచున్నది.

వేణువుగొట్టమున కుండవలసిన

నియమములు

(1) నూటిగానుండి వందరగాని, గణువులు గాని, నుంటలుగాని, బుడుపులుగాని లేక యుండవలెను. (2) రెండువైపుల గణువులు తెరిచిగా యుండవలెను. (3) వెదురు చిక్కిలి ప్రాతినదాగాని మిక్కిలి కొత్తదిగాగాని యుండు గూడు. (4) ఇందు ఆడవిలో నున్నవ్యక్తు గాతినన అటునిటు కదిలకయున్నదిగా యుండవలెను. (5) కుమ్మెదలు మొదలుగాగల పురుగులు రంధ్రములు పొడవించి దిగా యుండరాదు. అయితే యిప్పుటి విద్యార్థులలో కొందరు గణువులగల వేణువులగూడ వాడుచున్నారు.

వేణువు సభ్యులించు క్రమము (1) వేణువున కక్రీరంధ్రముయొక్క అంచును క్రింది కెడవికి నానించుటయును, (2) రెండుచేతుల బాబువ్రేళ్లతో పట్టుకొని మట్టు ముగా మంచుటయును (3) క్రేలిరంధ్రములలో మొదటి నూటిని (ఎడమనుంచి కుడివరకు) ఎంచుచేతి 3, 2, 1 వ వ్రేళ్లతోను; 4, 3, 2, 1 రంధ్రములను కుడిచేతి 1, 2, 3, 4 వ్రేళ్లతోను, మాయుబకును, తెలుచుటకును సిద్ధ ముగా నుంచుకొనుటయు వేణువాద్యము నభ్యసించుటలోగల ముఖ్యవిమలని తెలియునది. క్రేలిరంధ్రములు కుడిచేతివైపున మందులూను వేణువును పెదవికి చేర్చి పట్టుకొనవలెను. ఇల్లు వేణువును పెదవికి నానించి కక్రీరంధ్రము లోనికి వోటితో గాలిని పుదుబుడతేచే వేణువ నకు సహజమున సుత్రావ్యమైన స్వనికల్గచున్నది ఈ స్వనికల్గినదిగ (వ్రేళ్లతో రంధ్రముల న నూయుట, తెలుచుటచేత వివిధములను స్వరముల పలుకుచున్నది.

వేణువునందు గమకములు పలికించు విధము (1) ఊదు ముందుపుడు ముఖమును వైకి ఎత్తుక చేతిగాని క్రిందికి వాల్చుటచేతిగాని పలికింప వచ్చును. ఇందుచేత గొట్టములోనికి ప్రవేశించ గాలియొక్క పరిమాణము మారును. మరియూ ఊదునట్టి కక్రీరంధ్రముయొక్క ప్రకాల్యము మారును. (2) వ్రేళ్లతో రంధ్రములను మాయు బలో చిబాచిన మాయక క్రమేణ మాయుబ వలనగూడ గమకము పలికింప కచ్చును. (3) ఊదునట్టిగాలి వేలిక గా నూరుట లేక గట్టిగా మారుటవలన కూడ గమకము పలికింప వచ్చును.

వేణువాద్యమునందు ముఖ్యముగా గమనింప వలసిన విషయములు:- (1) గాలిని ఊదుటలో సమానతయు సారదానమునుండవలెను. అనగా ఎక్కువవోత పోయరాదు. తక్కువగా పోతపోయరాదు, విలకడ గా నుండవలెను. (2) స్వనిహీనముగా నుండరాదు. మరియూ కఠిన ముగాను ప్రతిస్పర్శించుటవలన నుండరాదు. వేణువు స్వభావ ముండరాదు. (3) వాయువును శ్వాసనముగా పోయవలెను. (4) గాత్రపుపాట కొంతకాలం అభ్యాసముం డి తీ ఆవలెను. (5) వ్రేళ్లను వాడుటలో చక్కని ప్రావీణ్యము చంపావలసవలెను. రాగములను వాయించుటలో నిర్ణయముగా నుండవలెను.

(6) గాలి నూరుటలో బురు చాలావరకు తగ్గునట్లు అభ్యాసము చేయవలెను.

వేణువుయొక్క శాస్త్రము

వేణువుయొక్క స్వర, స్వనిసాంద్రత, స్వని స్వభావము ఈ క్రింది నూటి వై ఆధారపడి యుండును.

(1) వేణువును తినుగుచేసిన కక్రీ లేక సవారము.

(2) అట్టి కక్రీ లేక పవార్తపు నుండము, బరువు.

(3) గొట్టపు గర్భము నూటియై వెన్ను తగ్గులు లేకుండుట.

(4) కైవారము.

(5) కక్రీరంధ్రమునకున్న క్రేలి రంధ్రము లకున్నగల దూరము.

(6) ఊదుటకు గాలియొక్క పోత (శ్రీవ్రత)

(7) కక్రీరంధ్రముయొక్క ప్రకాల్యము.

(8) క్రేలి రంధ్రములను పూర్తిగా మాయుబ లేక పార్శ్వపుమాత్ర.

(1) ఏ పదార్థముతో చేసినను అదిగా కొయ్యగాని, వెదురుగాని, దంతముగాని, స్థాను గాని యేర్పడు ప్రతి యొక్కటియే. కాని స్వనిభేద ముండును. (2) గొట్టముగ ర్భము నూటిగాలేనియెడల అనగా ఎక్కడో కొలచినను ఒకటే కైవారము లేనియెడల స్వని ఒకేతీరుగా నుండదు. (3) ఈ గర్భముయొక్క ప్రకాల్యము ఎక్కువ అయినయెడల స్వని మంద్రము అగును. తక్కువ అయినయెడల "శ్రేణి" అగును. (4) ఊద టకు గాలియొక్క బలమునుబట్టి ప్రతియొక్క స్వనియొక్క ఆధిక్యతయున్ను మారును. స్వరాన వ్యాధి కవులవధ్యంతయును రాగ, తాన పల్లవులను చక్కగా నిర్వహించిని వేణువాద్యమునం దుత్తిష్ఠులగుట కనకాశి మున్నది.

“కావ్యాలలో అలంకారములు”

(బి) బసీరెడ్డి ఈశ్వరరెడ్డి

అలంకారచరిత్రకూడా సత్యతాచరిత్రవలె ప్రాచీనమైనది. మానవుల సృష్టమీద మానవత్వముతోనే పంత్విశ్లేషించెను. అలంకారము సృష్టిమమైనా మానవుల కభ్యాసంశ్చారా అని మానవమయినది. సంస్కారమహాత్మే ఏమో యెరుగని అబద్ధకమహామ్యులకూడా పుష్పలతో, పూపలతో, ఆకులతో శరీరాన్ని లంకరించుకొంటారు. మానవునకు పురుషార్థమూ, చంద్రునకు ఉలదనం, బాలకున కమాయకీర్త్యం, పండితునకు విద్యాధి పనిత కామూషణములూ, అలంకారములు. అట్లే కావ్యాల్లో, అలంకారములు గూషణములంటివి. ప్రస్తుతం సాహిత్యములోని అలంకారములనుగురించే తెలిసికొంటాం.

తక్కినవనియాలలోవలెనే భావిండు కూడా
మానవుడు అలంకృతం, చదు తక్కువ అనేయ
కూడదు. ఒక్క విషయాన్ని ఉక్తివైచి
త్రిమతా దేవుడని కనేకపక్షములు అవలం
బించవలసివస్తుంది. మొఖం అందంగా ఉన్నదన
వంకంపై మొఖం సంగ్రహించలే ఉన్నదనడంలో
పక్కట అకరణం ఉన్నది. యిట్లాచేప్పే ఉక్తి
వైచిత్ర్యపదజాలనే అంకృతము అంటారు.
యా ఉక్తివైచిత్ర్యపదజే శత్రుంపై భాషాత్మ
వికారాద్యమే తరు.

అలంకారములు కేవలం సాహిత్యసంపత్తు
మాత్రమే గాదు. చిత్రజీవితంలోని వ్యావహారిక
వాడుకలాగా మనం మనకు తెలియకుండా
అలంకారముల ముద్రాగిస్తుంటాం. బ్రహ్మ
చారి మర్కటంతో సగానం. నీకు నీవే సాటి.
మొదలైన వాక్యములన్నీ అలంకారమయములే.
విద్యావిహీనుల వ్యావహారికంలోకంటే శిష్టజన
వ్యావహారికంలో అలంకారము లెక్కువ. అట్లే
వ్యావహారికంలో కంటే సాహిత్యంలో అలం
కారముల నెక్కువ ఉపయోగిస్తారు. మఱి
మంచిని ఆధునికాలలో ప్రేమికులకి కేంద్ర
అలంకారభారమెక్కువైతే కావ్యం
చైతన్యరహిత మైపోతుంది. అది కావ్యంలోనా
కాళిదాసుకావ్యంలోనా అలంకారాలుకావ్య
సౌందర్యమునకే సహాయపడినవి. కానీ కావ్యాన్ని
చైతన్యరహితం చేయలేదు. సంస్కృతసాహి
త్యం క్షోదత సౌందినప్పటినుంచీ అనగా భర
హుతికాళిదాసులఅనంతరం దీనించుచుడిన
అనేకకావ్యములలో విపరీతమైన అలంకార
భారముతో భండాభిరములతో యమకాను
సానుల అర్పాటములతో విక్రమమోహియినవి.

కావ్యజ్ఞానం అలంకారము శిష్యుడినంచే
ప్రజ్ఞానము చేర్చుచాలము. శాంధరు అగ్ని పురాణ
మునంచే అలంకారములు పుట్టినవందురు. మరి
శాంధరు వేదాల్లానే అలంకారములున్న
వందురు. అలంకారముల నొక స్థిరరూపములో
విభజించిన జెప్పవలెనూ అలంకార తత్త్వం
మాత్రం ప్రతిప్రాచీనకావ్యంలోనూ ఉన్నది.
సంస్కృతంలో అలంకారికశాస్త్రము మత్స్యం

తెలుగుగా వ్యవహరించినది. ఆలంకారములను విస్తరించినచే లక్షణగ్రంథములు సంస్కృతము లో కొన్ని వందలున్నవి. ఇందు జయము, గుర్యుకుడు, నామము, ఆనందగనము, జయదేవుడు మొదలగు వారు ఆలంకారవిషయముపై ఆనేకామూల్య గ్రంథములను వ్రాసినారు. ఆలంకారవిషయముల వ్రాథమికపరిచయం కేసికొనదలచిన ప్రతివారు చంద్రాలాకమునే చదువుదురు. విశేషపరిచయం కల్పించుకొనవలచినవారు కువలయానందగూ, ప్రతాపరుద్రయ్య మొదలగు గ్రంథములను చదివవచ్చును. ఆలంకారకాస్త్రము మునుగురించి వ్రాయబడిన లక్షణగ్రంథములు సంస్కృతములోవలె ప్రచురంగా ఏ దేశభాషలోనా లేవు. హిందీలో ఉన్నవికానీ అవి కేవలం సంస్కృతమునకు మక్కిక్కి మక్కిగా అనువాదముగనూత్రమే. పూర్వం ప్రతి తెలుగువిద్యార్థి కునకూ సంస్కృతం తప్పనిసరిగా వచ్చియుండేది. అలంకారములు నేర్చుకొనదలచిన ప్రతి ఆంగ్లండు సంస్కృతంలోని చంద్రాలాకము మొదలైన గ్రంథములను చదివేవారు. పూర్వం సంస్కృతంలోవలె తెలుగులోకూడా ఎక్కువగా ఆలంకారిక గ్రంథములు రచించబడకుండుటకు కారణమిది.

అలంకారములనేకవిధములు. ఉపమానేనాద్యలంకారములన్నియు ఆర్థాలంకారములుగా, అనుప్రాసయమకాద్య లంకారములన్నియు శబ్దాలంకారములుగా విభజించబడినవి. యిట్లు విభజించబడిన అలంకారములలో ఆర్థాలంకారములే ముఖ్యమైనవి. కావ్యానికి శోభ నిచ్చునవి ఆర్థాలంకారములే. శబ్దాలంకారములు కావ్యాని కొక చురుక్కొర మునుమాత్రమే కల్పించగలవు. అనేకులు అనుప్రాసకై, యగుకములకై తమ కావ్యాలనే గారిడీపద్యముగా మార్చివేసిరి. ఒక అక్షరంతో ఒకపదంతో వ్రాయబడిన పద్యములూ స్లోకములూ ఉన్నవి. యిట్లు వ్రాయబడిన స్లోకములలో, తెలుగులోని పంచమాసాదములలో మాధుర్య మేమున్నది.

దుయ్యకుడు అలంకారముల నేకవిధములుగా విభజించినాడు. రూపకం ఉపమానెందలగు అలంకారములు సావ్య కేయలకవైసవి. విభావనాన్యతికాలంకారములు విభాగమాలకవైసవి. అట్లే కావ్యలింగ హేత్వలంకారములు తిర్క్కుమునకు సంబంధించినవి. అలంకారములలోనే ఒక్కొక్కదానికనేక భేదములున్నవి. అలంకారముల కన్నిటికి ముఖ్యమైనది ఉపమాలంకారమే. వాడుకలోకూడా దీనినే ఎక్కుగావ ఉపయోగిస్తారు. కనుకనే యిది అలంకారములకు రాజుగా ఎంచబడుతున్నది. దీని కితి పూర్వోపమ బుద్ధోపమ మెందలగు అనేక భేదములున్నవి. ఉపమాలంకారమునంచే అనేకాలంకారములు పుట్టినవి. శైవలంకారముకూడా

సాక్షాత్తుమైనదే. మాటలలోనా సాహిత్యంలోనా పెండుమాడరములు వచ్చే స్వప్రపంచముల సాపయోగించడమిశేకుల క్షేమం. మానవజాతి మొదలగు అలంకారములు రహస్యాన్ని చెప్పడానికి రహస్యాన్ని దానిదానికి ఉపయోగించే కొన్ని పద్ధతులు నూత్రమే. అధ్వాంతరన్యాసాలంకారం కావ్యమున కత్యంతమైన అంశమును చేకూరుస్తుంది. కానివాని అలంకారములోనే తన ఉత్కర్షను పూర్తిగా చూపించాడు. విశ్రుతోక్తి ఛేదోక్తి వక్రోక్తి మొదలగు అలంకారముల కేనుంత ప్రచారం లేదు. అతిశయోక్త్యలంకారము మన వాడుక భాషలో కూడా ఎక్కువ ప్రాధాన్యం వహిస్తున్నది. యిట్లే అలంకారము లసంఖ్యం. ప్రతిభావంతు లింకా అనేకాలంకారములను సృష్టించవచ్చును.

కొందరు స్వభావోక్తిని కూడా అలంకార మంటున్నారు. మరికొందరు కా దంటున్నారు. అతిస్వభావికముగా వర్ణించబడినంతా స్వభావోక్తిమేగదా. దానినికూడా అలంకారముగా భావిస్తే యిక స్వభావికమైన ప్రతిరచనా ఘాత్రిగా అలంకారమవుతుంది. స్వభావోక్తి అసలు వర్ణనీయమైన విషయములనే చేరును. మనం బాలకుని అమాయకమైన నవ్వు, ముద్దునూలులూ, తప్పకుండునూ, మంటిని మింటి కెగజిమ్మే బలీవర్ణ విజృంభణనూ, యావనమద మత్తయైన కామినియొక్క హావభావవిలాసములనూ వర్ణిస్తే అది అలంకారము కాజాలదు. యిట్లే లోకోక్తికూడా అలంకారము కాజాలదు. మనం జాతీయములను (idiom) ఉపయోగిస్తే అదికూడా అలంకారమేనా? చి గృహం నిత్యకల్యాణం పచ్చతోరణముగా ఉన్నదంటే అది లోకోక్తిగలంకారమా? ప్రతివర్ణవిషయమూ అలంకారములలో చేర్చబడకుండును.

సాధారణంగా గద్యంలోకంటే పద్యంలోనే అలంకారప్రయోగమున కనకాళి మెక్కువ. కాదంటేకంటే గద్యకావ్యములలో అలంకారముల కెక్కువ అవకాళి ముందును. కానీ ప్రస్తుతం పద్యంలోనే గద్యంకంటే విషయాన్ని రాయజేతారుగానీ గద్యాన్ని కావ్యంవలె కుండర పద బంధ కాళిలంతో న్నాయడానికెవ్వరూ ప్రయత్నించరు. సృష్టితద్వైచిత్ర్యాన్ని కవి సాధారణమానవుని కంటే సూక్ష్మమైన దృష్టితో చూస్తాడు. మహాత్మరవిశ్వాసాందర్యాన్ని మామూలుభాషద్వారా పోతుల దృగ్గోచరం చేయడం మహాగ్ధం కనుక అలంకారములను సహాయముగా తీసికొంటాడు. అత్యుత్తమసాదృశ్యమును చూపించడానికి ఉపమాలంకారాన్ని సహాయంగా తీసికొంటాడు. వర్ణనవిషయోత్కర్షకు శ్లేషును పయోగిస్తాడు. సాదృశ్యాన్నే చూపలేనిప్పుడు మనల్నే ఊహించుకొనమంటూ ఉద్దేశ్య సహయోగిస్తాడు. యిక చరమోత్కర్షను చూపించడానికి సాదృశ్యమేలేదంటూ అన్వయాలంకారము సాధారణంగా తీసికొని “రామరాణమో దుర్గుం రామరాణ

జూరివ" అంటాడు. ఈ విధంగా భావాలకు మెరుగుబెట్టడానికి వర్ణవివిధయాన్ని యథా తథంగా పాఠకులకు దర్శించడం చేయడానికి అలంకారముల సహాయమును తీసికొనవలసి వస్తుంది. అందువలన అలంకారములు భావన లంకరించడానికి భావములను త్విష్టతతో చూపించడానికి ఉపయోగించుటకు పానికిపోయి కరణమనవచ్చును.

ప్రస్తుతం సాహిత్యములో అనేకులు న్యాయ
రంగాందోనియముములను పాటించుటలేదు.
ప్రతిపద్యానికి అలంకార ముండువలె నను నియ
మమును నేడు మనం పాటించకున్న నూ భాషను
సజీవంగా ఆకర్షకంగా ఉంచడానికైనా అలం
కారము లనవలయులే. ప్రస్తుతం యతిప్రాసలను
పాటించకుండినా పద్యానికి ఒక పదక్రమ
మునైనా అనుసరిస్తున్నారు గదా. అదేవిధంగా
అలంకారములకు శాస్త్రీయ స్థితి మున్నది. ప్రతి
భావంబు తమ రచనలలో బలాత్కరముగా
దూర్భవలసిన అవసర మేమీ లేదు. మనలో నిజ
మైన ప్రతిభ ఉంటే మన రచనలలో అలంకార
ములు తప్పని సరిగా ఉండితీరును. ఉక్తివైచి
త్రానికి కావ్యగత చ ము త్కారానికి కవి
తనూ అస్తిత్వమున్నంతకాలం అలంకారము
లనూ అస్తిత్వం శాశ్వతమే. ఆధునికకవులంకార
ములను బూజుబట్టిన పాతపద్ధతయని త్రోసివేయ.
కుండా తమకవితలో వాటికి స్థానమిస్తే ఆధునిక
కవిత నేటివర నీరసంగా ఉండియుండేదిగాదు.

ఉబ్బుసపు
రొగము
నకు

శాస్త్రయుక్తమైన చర్య

ఉబ్బనపురోగము చిటికలతోనూ మంత్రములతోనూ తదితర విధములైన బాషణములతోనూ అప్పటికప్పుడు తగ్గినట్లు కనిపించినా ఈ మందులవలన అది దీర్ఘరోగముగా మారుట తప్ప ఏమియు లాభము లేదు.

పురోహిత శాస్త్రమహరి అనేక సంవత్సరములుగా ప్రైవట్ శాస్త్రమునకు తెలిసినదే. ఉబ్బునమునకు సరియైన శాస్త్రయ్యక్తమైన మండు యిదే అని. అందరికీ తెలిసినదే. చక్కగా జీర్ణం అవుతుంది. క్రమక్రమంగా అధ్యయనం చేసావుతుంది. ఉపసరిత్తులు బలపడుతుంది. ఉబ్బునం శాస్త్రతం గునివారణ మగునుమంచి తెమిస్తు అందరివద్ద 3. బా
6. బా. 12. బా. 10 పీసాలలో రు. 3/8. రు. 6/- 10/- లకు దొరకును. లేదా దాక్టర్ పురోహిత ఫార్మసీ & కొల్లాపూర్. యస్. యమ్. సి. గారికి వ్రాయుతు.

పురోహిత శ్వాసనారి

మద్రాసు ప్రాక్టీసులు : అప్పా అండ్ కో, చెనా
 డిజారు (2) జే. దాదాభాయ్ అండ్ కో, 260 చెనా
 డిజారురు. (3) దాదా అండ్ కంపెనీ, వై నియంపు
 నాయకావీడి; రాజమండ్రి, ఈశ్వర దాస్ అండ్ కో.
 డిజివాడ, డిజివాడ మెడికల్ స్టోర్లు; విశాఖనల్లుం;
 వైజాగ్ మెడికల్ స్టోర్లు; సికింద్రాబాద్, పండురిక్
 అండ్ కో. సుబ్రిక్వీడి; నెల్లూరు. పి. ఆర్.
 గోపాల్ బ్రదర్లు, బ్రంకరోడు; ఒంగోలు. దన్వం
 తరి మెడికల్ స్టోర్లు గుంటూరు, మెడికల్ అండ్
 ఆప్టికల్ ఎంపోరియం; గుడివాడ, గుడివాడ మెడి
 కల్ స్టోర్లు; ఏలూరు. రావు మెడికల్ స్టోర్లు;
 కాకినాడ, రత్నీనారాయణ అండ్ కో. మచిలీ
 నల్లుం, మెడికల్ స్టోర్లు.

ప్రభావ్యులలో శైవరచింత నిర్మాణనకు విమానాలద్వారా ప్రయత్నం చేస్తున్న దృశ్యం.

నేటి మనకాంగ్రెసు

శ్రీ పెనమకూరు వెంకటరంగారావు

వర్తమానభారతదేశపు స్థితిని జూచి నేటి మన నాయకులు మిక్కిలి యాంక్షనకెందు చున్నారు. కాంగ్రెసు చేతి కఠికారము వచ్చి రెండుసంవత్సరములుమాత్రమే యైనను నింత కొలదికాలములోనే దాని పతనచిహ్నాలు గోచరమగుట చాల యన్యభావికమై యున్నది. నేటి రాజ్యపాలకులు దేశప్రజలచే నెన్నుకొనబడినట్టి వారు. వారి త్యాగము, వారి బుద్ధిశీలత, కార్యదీక్ష గడచిన నిరుపదైదువత్సరములనుండియు భారతీయుల హృదయములం దంకితపరచబడినవి. అట్టి పవిత్రకాంగ్రెసుసంస్థనెట్టి నేడు ప్రజలు విముఖత జూపుటకు గారణ మేమి? కాంగ్రెసే తరస్సంస్థ లెందులకు బలపడుచున్నవి? ప్రజల హృదయముల జూరగొన్న కాంగ్రెసు సంస్థయు, కాంగ్రెసువాదులును నేడెందుచేత మార్పుబొందుచున్నారు. ఇట్టి సమస్యల నెదుర్కొనుట కాంగ్రెసధి నేతల కర్తవ్యమై యున్నది. జెంకాలులో కాంగ్రెసభ్యునివోట మినిగూర్చి పండిత నైశామా కాంగ్రెసువాదుల దుర్బలత్వ మని నుడివినారు. అందువలన కాంగ్రెసువాదులందు సంచలనము గలిగి కాంగ్రెసు యొక్క ప్రతిష్ఠను సిక్కిరించుటకు యోచించు చున్నారు. నేడు కాంగ్రెసు మిక్కిలి విషమ స్థితియందున్నది. అది తన దుర్బలత్వము మహోగ్బాట్టకొనైన బోగ్బాట్టకానవలయును లేదా నశించియైన బోవలయును.

భారతీయుల సభ్యత, సంస్కృతి, యాచారములు నెప్పుడును గూడ వేరుగనే యున్నవి. పాశ్చాత్యుల రాజకీయాదర్శములు, పరిపాలనా విధానము ప్రజల మనముల సద్భిక్షించజాలక పోయెను. అందువలన నేగాంధీ గారు కాంగ్రెసులో కాలిడ క తూర్పుమది నిరీవసంసగా నుండెను. అందు చేతనే గాంధీమహాత్ముడు తన జీవితమును, నాదర్శమును భారతీయుల మనస్తత్వముల కనుకూలముగ మార్చి కాంగ్రెసుసంస్థను ప్రతివారును తమదిగ నెంచునట్లు చేసిరి. నేడు పరిస్థితులు మారినవి. పాశ్చాత్యుల సిద్ధాంతములు, పద్ధతులు గలిగినట్టి కాంగ్రెసునాయకులు నేడు పరిపాలన జేయుచుండిరి. అందువలననే గాంధీ మహాత్ముడు కాంగ్రెసును రాజకీయసంస్థగా కాక లోకసేవకసంఘముగ మార్పుగావించి దాని నొక పవిత్రసంస్థగా నుంచగోచెను. కాని సధికారకాంక్షగల నేటి మన నాయకులు దాని నట్లు మార్పు గావించలేకపోయిరి. భారతదేశములో ప్రజారాజ్యము శాసనములచేత నడుప జూచుచున్నారు. భారతీయుల పరిస్థితుల కనుకూలించునట్లు పరిపాలనావిధానము వేరుగా నుండవలయును. వ్యక్తుల నడవడికచే ప్రజల స్థితి గతుల మార్పుగావించి వారి యాదరమును బొంద వచ్చును. అందుచేతనే గాంధీగారు ప్రజల మనములను శాసనములద్వారా మార్పుచేయజాల తనియు శక్తిచే వారి భావములు మాత పనియు, భావములు హృదయపూర్వకముగ మారవలయు ననియు చెప్పిరి. గాంధీగారి వాక్యములు నేటి మన పాలకులకు మార్గదర్శకములు. వీనిపై నేటి మన పరిపాలనను పరికించినచో పాశ్చాత్యపద్ధతులపై నడచుచున్న దనియు, నందువలననే నేటి కాంగ్రెసు మొన్నటిది కాకపోవుటచే ప్రజల హృదయములనుండి పతన మగుచున్నది. ఆంగ్లేయులు దేశమును వీడిరిగాని యాంగ్ల పద్ధతులు మనల వీడిలేదు. కాని నిజమున కాంగ్ల పరిపాలనతోబా టాంగ్ల పద్ధతులు మనల వీడవలయునుగాని యాంగ్లేయులు గారు.

కాంగ్రెసుయొక్క భవిష్యత్తునుగూర్చి దేశ తత్త్వ రాజేంద్రప్రసాద్ కాంగ్రెసు వాదులు దైర్ఘసాహసములతో పట్టుదలగలిగి పూర్వము వారినర్చిన సేవానిరతిని నేడుగూడ ప్రకటించినచో నితరు లందులకు జేయుతనిచ్చిన యెట్టి నిరాశయు జెందకపోవుటయేగాక ప్రస్తుత క్లిష్టస్థితినిగూడ గడవగల మనిరి. మఱొకప్పుడు కాంగ్రెసువాదులు వారినర్చిన ఘనకార్యము అనుగూడ నిరూపించవలయు ననిరి. గాంధీగారి ముఖ్యానుయాయులైన రాజేంద్ర ప్రసాదుగారి

ఈ వాక్యములవలన ప్రస్తుతము కాంగ్రెసువాదు లలోదైర్ఘ్యము, పట్టుదల, సేవాభావము తక్కువగ నున్నదని తెలియుచున్నది. వారి దృష్టిలో నపలు సేవాభావమే లేనట్టిదిగా దలచి కాంగ్రెసు వాదులకు పూర్వాలంకారమైన, సేవాభావమును ముఱు తిరిగి ధరింప హెచ్చరించుచున్నారు. అందుచే వారు చేయు పనులు నేటి ప్రజాజీవిత మునకు చాల దూరముగ నున్నవి. గాంధీగారి రాజనీతియట్లుగాక ధర్మము, నైతికసంపదలతో కట్టుబాట్లుగావించి సులభముగా బహువేగముగా గమ్యస్థానమును చేర్చిరి. అట్టిది నేడు పూరిగ కళంకితమైనది. ధర్మము, నీతి చాలదూరపుకట్టు బాటులైనవి. రాజనీతి తన నిజరూపమును కృత్రిమపునఃకలతో నెదుట బడుచున్నది. నేడు శాసనము లున్నవి గాని సేవాభావము లేదు. ప్రాణులున్నవి గాని ప్రాణము లేదు. భావములు న్నువిగాని త్యాగములేదు. కాంగ్రెసువాదుల నడవడిక పనులు వేరువేరుగా యున్నవి. అందుచే కాంగ్రెస్ వాదులలో నీతిసంపద తక్కుచున్నది. కాని నిన్నటివఱకు కాంగ్రెసువాదుల జీవనములో మిత్రముగా ప్రవహించిన యన్నతాదర్శము నేటి వ్యవహారికజీవితమునకు దూరముగా యున్నది. అధికారములో నున్న రాక్షస ప్రవర్తన లింతవరకు లోపల దాగి యున్న దేవతా ప్రవృత్తుల నాశన మొనర్చినది. రాజ్యపాలకుల మాటలలో నాత్మవిశ్వాసము తక్కువగా నున్నది. అంతే కాదు; యాత్యవిశ్వాసమును పురిగొల్పిడిశక్తిగూడతక్కువైనది. పాశ్చాత్యులకాలమునాటి భారతీయుల మనః ప్రవృత్తులకన్న నేటి రాజనీతి బోధనలో మిన్నయని నిరూపించుచున్నది.

భారతదేశములో కఠినశాసనములు ప్రయోజన మొన్నదూ పొందలేదు. రామరాజ్యము కఠిన శాసనముల యావశ్యకతవల గలుగ నేరదు. రాజ్య పాలకు డెప్పుడు యాదర్శప్రాయుడుగ నుండవలయును. గాంధీగారిొకప్పుడు “సభ్యత కావలసిన యవసరముల పెంచుకొనుటచే బొందజాలము. అవసరములను దగ్గించుకొనుటచే సభ్యత సిద్ధించును. అప్పుడు సుఖసంతోషములు లభించును. అందుచే ప్రజలందు సేవాభావము, ఓర్పు వృద్ధియు నని నుడివిరి.” యుద్ధిష్ఠిరుడు, అశోకుడు, హర్షవర్మనుడు, మొదలుగాగల ప్రజా సేవకులు తమత్యాగము, సేవా, సాహసములచే మార్గదర్శకులై మన మనస్సుల నాకర్షించిరి. నాటి పరిపాలనావిధానముతో నేడు పోల్చుకున్న చాలా అశాధికము గలుగును. పూర్వము

రాజ్యపాలకుడుగా యొకరుండి ప్రజాపాలనము సాగుచుండెను. నేడు ప్రజాపాలనమును పేరున వ్యక్తులయొక్క కుటిలస్వభావముల పాలన చూపట్టుచున్నది. నేటి పాలకుల ప్రవర్తనల భారతీయుల యాదర్శములకు చాలదూరముగ యున్నవి. నేటి వీరి ప్రవర్తనలు పాశ్చాత్యుల దృష్టిలో యున్నతములై యుండుటచేతనే దానిని వీరుగూడ యనుసరించుచున్నారు. ప్రజలలో యాధ్యాత్మికమైన భావములింకా నశించలేదు. అందుచేతనే గాంధీగారి తరువాత ప్రజల మనములందాదర్శవ్యోతిగా నాకర్షించి సంతస పరచగలవా రనుపడుటలేదు.

భారతదేశములో స్వాతంత్ర్యము సిద్ధించిన తరువాత యెచ్చట జూచిన సధికారపు కాంక్ష యొక్కవగా ప్రబలినది. కర్తవ్యము నిఘంటు శబ్దముగా మాత్ర ముండిపోయినది. భారతీయ సంస్కృతిలో సధికారము వేరుగా నిడినఱకు పరిగణింపబడలేదు. నూరుగొని వెలుగు నెట్లు నందఱు సమముగ ననుభవించుచున్నారో యట్లు లనే భారతీయులుగూడ పూర్వ మధికారము యొక్క మంచి చెడ్డ లనుభవించెడివారు. వ్యక్తుల శ్రేయస్సుగాని, విధముల శ్రేయస్సుగాని యొన్నట్లు పాటించబడునదగుదు. నేడధికారపు పేరుతో దోపిడి సర్వత్ర జరుగుచున్నది. భగవద్దేవత మనవునియొక్క ముఖ్యనిర్వహణము కర్తవ్యమని బోధించుచున్నది. అధికారముకొఱకు గాని, ఫలాపేక్షచేగాని జేసెడి యే పనియైన కర్తవ్యముయొక్క లక్ష్యముగ నెంచక వ్యాపారముగ తలచబడుచున్నది. పాశ్చాత్యుల దృష్టిలో సధికారము, కర్తవ్యము వేరువేరు రూపములుగ గన్పట్టుగాని భారతదేశములో నేడొక నియమబద్ధమైన కర్తవ్యముగాని, యధికారముగాని యనుపడుటలేదు. అధికారము కొనుక్కొనే పవ్వులు గాదు. కర్తవ్యపాలన మొనర్చినప్పుడు తగిన పరిస్థితులు సెలకొన్నచో సధికారము దాని యంత దేలభించి, దాని ప్రయోజనమునుగూడ నందఱు సమముగ పొందగలిగెదరు. నేటి పాలకులు స్వాతంత్ర్యము సిద్ధించినతరుపరి నేడు గూడ కొట్ల కొలది ప్రజలకుండుట కిండుగూడ లేవన్న విషయము మఱచిపోయి చక్కగ నలంకరింపబడిన సిద్ధములలో నివసించుటే యధికార మనుకొనుచున్నారు. ఇట్టి స్థితిలోనున్న వీరికి కర్తవ్య మన్న నెట్టిదియో యెట్లు బోధపడును? రాజకీయముగ వీరికి ప్రజలపై యధికారము గలిగిన గలిగియున్న దేమోగాని యాధ్యాత్మికముగ ప్రజలపై వీరి కెట్టి యధికారము లేదు. హిందూదేశములో యే యొక్కనికైనను యుండుట క్లిష్ట, తిరుటకు తిండి లేక యున్న మోరామచంద్రాయును శబ్దము విసబడునంతవఱకు పాలకులు సాధములలో నివసించుచు డిన్నరు పార్టీలు చేయుచుండుట కర్తవ్యమును మోసపుచ్చి భారతీయుల నిజస్థితిని మోసపుచ్చుటే

గాక పూర్వపు భారతదేశపు యాచారములగూడ నుల్లంఘించుటై యున్నది. ఒక్కసారి వెనుదిరిగి చూచుకొన్న నిజస్థితి యర్థమగును. గాంధీగారి పేరుతో ప్రజలు మోసములోపడి నడచుకొనే రోజులు పోయినవి. ప్రజలు తమవారిగా నెంచుకొన్నప్పుడు, వారి హృదయములపై యధికారము చేయగల శక్తి పొందగలిగినప్పుడు బాపూజీపేగు చెప్పకొననవసరము లేదు. నేడు కర్తవ్య మావశ్యకమైయున్నది. అధికారపు కాంక్ష వదలి కర్తవ్యనిర్వహణము సక్రమముగా జరిగినప్పుడు గాంధీగారు తలచిన రామరాజ్యమందలి పరిస్థితి యేర్పడును.

నేడధికారము, కర్తవ్యములకు చెప్పుబడునర్థములు చాలదూరపు సంబంధముగలిగి మోసముతో గూడి నిర్వికారమైనట్టివి. ఈ మాటలతో దేశము పురోగమించదు. పాలకులు సేవకులుగ మారి వారి జీవనము భారతీయుల జీవితములకు ప్రతిముఖ యుండువలయును. అప్పుడే సమాజములో యేర్పడ కుటిలత్వము పోయి నూతనస్థితి యేర్పడి సమాసముగా నందఱు లాభము పొందగలుగుదురు.

శ్రీఅధికారము మనుజునిలోనున్న దివ్యశక్తుల పతనముగావించును. వెయ్యి సంవత్సరముల నుంచి బానిసత్వములోనున్న భారతదేశము శక్తి బొంది నేడు నూతన జీవనము బొందినది. విద్రాణములైన దుష్టశక్తులన్ని యొక్కసారి విజృంభించినవి. అట్టి సమయమున మన పాలకులు కొంచెము యహంకారయుతులైరన్న యాశ్చర్యము బొంద నవసరములేదు. కాలమే మనుజులయందు మార్పు తెచ్చును. నేటి కాంగ్రెసుపాలకులున్నతాదర్శములు, మన్నతాభిప్రాయములు గలవారలవుటచే వారలవలన దేశము మంచి యభివృద్ధిపందగలదని యాశించవచ్చును. నేటి క్లిష్టస్థితిపట్టి గాంధీగారి సిద్ధాంతముల పాలించి, జీవితమునకు పనులకు పాలకులను నే భావమును వదలి నిజమైన సేవాభావమును పూని పనిజేసిన భారతదేశ మున్నతని జొందును. భారతదేశములో నేడు భారతీయుల యాదరము కొఱతగానున్నది. దానిని పొందగల ప్రభుత్వముపై ప్రజలకు విశ్వాసము కలుగును.

కు మ్మ * బొ ల్లి

వగైరా మేహమచ్చలు, పెగ, సవాయివ్యాధులకు, గ్యూరంటీచికిత్స. క్యాటలూగుఉచితం జి. వి. రెడ్డి, ప్రాప్రయిటరు. బి. రెడ్డి & కో. (రిజిస్టరు) గోపాలపురం, తూ||గో||జిల్లా.

గవర్నర్ జనరల్ చక్రవర్తి రాజగోపాలాచార్యులుగారు దసరా సందర్భంలో ఒక విందు ఏర్పాటుచేశారు. ఆ విందుకు వచ్చిన ఇరాక్ రాయబారి మహమ్మద్ సలీమ్ అలీ రదీ, ఆయన భార్య, క్రైస్తవ జగద్గురువు పోపు రాజ్యవైన వాటికా ప్రతినిధి డాక్టర్ ఎల్. పి. కిరీల్స్ గవర్నరు జనరలు స్వాగత మిచ్చుచుండుట ఈ చిత్రంలో కౌ ననగును.

నటులు-వాచికాభినయం

శ్రీ మిక్కిలినేని రాధాకృష్ణమూర్తి

నాటకంలో నటుడు గమనించాల్సిన ముఖ్య విషయమేమంటే తాను తీసుకున్న పాత్రను రసవత్తరంగా చిత్రించాలంటే రంగానికి సంబంధించిన అన్ని అవకాశాలను వినియోగించుకోవాలి. ముఖ్యంగా నటుడు నేపథ్యంలో నున్న పుష్కల ఆపాత్ర మాట్లాడే ప్రతిమాటగాని, పద్యంగాని, శ్లోకంగాని, స్వప్నించిన స్వప్నంగా వుండాలి. దీనినే వాచికాభినయం అంటారు. ఇందులో వచనానికి పద్యానికి తేడావుంది. పద్యం సంగీత మతో కలిగిన రసాత్మకమైన విధానం. దానికి ఒక విధానం ఒకతీరు, ఒక నడక ఏర్పడేఉంది. ఆయా రంగాలలో భావాన్ని వ్యక్తీకరించి పాడుతారు. కొంతమంది పద్యాలను, రాగానికి ప్రాముఖ్యమివ్వక భావయుక్తంగా పాడడమే ప్రధానంగా చూస్తారు. ఇక నేటి మన నాటకాలలో పద్యాల తీరు మాస్తే, రాగానికి ప్రాముఖ్యత మినహా భావానికి ప్రాముఖ్యమే వుండదు. వారి రాగానికి అనుకూలంగా, పద్యభావాన్ని త్రిప్పక పాడతారు. అందులోవున్న సాహిత్య విశేషతలూ గమనించరు. ఒక్కొక్కప్పుడు పదవిభాగాలు లేక కలిపి పాడటంతో రాగం, భావం రెండూ ధ్వంసమై కూర్చుంటాయి. ప్రేక్షకులు కూడా భావంకంటే రాగానికే ప్రాధాన్యమిచ్చి ఆ రాగాల ఆనందంతో పద్యాలు భాగా పాడారు, వ్రాసేటట్లు అంటూ మరింతోక్కసారికి వస్తుమోర్ అంటూ కేకలు పెట్టి రసభాసం చేస్తారు.

ఇక వచనంగూర్చి—వచనం భావాత్మకమైంది. వచనంలోవున్న ప్రతిమాట ఏదో ఒక భావాన్ని స్ఫురింపజేస్తూవుంటుంది. భావాన్ని బట్టి ప్రతిమాట మాట్లాడగలిగితేనే అది సరియైన వాచిక మనిషియమంటుంది. భావయుక్తంగా మాట్లాడినా! అది అందరికీ వినబడేటట్లు స్వచ్ఛంగా వుండాలి. ఒకవేళ దూరానవున్న ప్రేక్షకులకు వినబడాలని విగ్రహా మాట్లాడితే భావంకూడా పోతుంది. ఏమాట ఎంత తూకంలో అంటే దానిలోని భావం నిగూఢం కాకుండా వినపడుతుందో ఆ విధానాన్ని, నడకను ప్రతి నటుడు సాధనచేయాలి.

నేటి మన నటులందరినీ పద్యాలమీదనే ఎక్కువ కేంద్రీకరించడం తప్పితే, వచనాన్నిగూర్చి ఎక్కువ కృషి చేయడంలేదు. అయినా పద్య నాటకాలన్నీ పౌరాణికంగానూ, చారిత్రకంగానూ వున్నాయి. నేటి సాంఘికనాటకాలలో మాత్రం వచనమునే ఎక్కువ ప్రాధాన్యమిస్తున్నాడు. పద్యనాటకాలకంటే గద్యనాటకాల రక్తి కట్టించడం కష్టం. పౌరాణికంగావున్న వాచికం ఒక ఘక్తిలో నడుస్తుంది. దాదాపు ఆయాపాత్రల భావాన్ని చిత్రించేవిధంగా ఆ ఘక్తి నడుస్తుంది. కాని నేటి సాంఘిక నాటకాలు నేటి సాంఘిక సంబంధించినాయి. అందులో అనేక జీవితఘట్టాలు, వాస్తవిక ఘట్టాలు మాన్యుంటాయి. అందువల్ల చూచే ప్రేక్షకులకుకూడా వాచికాన్ని శ్రద్ధగా పరిశీలిస్తారు. వాచికం సరిలేకపోతే సాంఘికనాటకాలు ప్రజాదరణను పొందలేవని చెప్పవచ్చును. ముఖ్యంగా సాంఘికనాటకాలలో ఎక్కడా పద్యాలున్నట్లు మనం చూడటంలేదు. పాటలుమాత్రం వున్నాయి. పద్యాలకంటే పాటలుంటేనే బాగున్నా యనిపిస్తుంది. వచన నాటకాలలోవున్న వాచికాన్ని సరిగా ఆభి నయించి ఉచ్చరించకపోతే వచన నాటకాలకు ప్రాముఖ్యత వుండదు. మరలా పద్యనాటకాల మీదికే మోజు పోతుంది.

కనుక సాంఘికంగాని, చారిత్రకంగాని, అది ఏదైనా వచన నాటకమైనప్పుడు నాటకం రక్తికి రావాలంటే వచనాన్నిగూర్చి ఇతోధికమైన శ్రద్ధవహించాలి. నాటకాలలో ఇటువంటి శ్రద్ధ లేకపోవడంవల్లనే, నటలుప్రేక్షకులు కూడా పద్యాలు లేని నాటకం రక్తికట్టడనే మరో పంథాకి మారుతున్నారు. యీ అనుమానం ప్రేక్షకులికి రావడం సహజం. కాని నటలు మాత్రం యిందుకు బాధ్యులు. తాను యీబాధ్యతను తీసుకునే ముందు యీ సమస్యపై తనకొక

స్పష్టమైన అభిప్రాయముండాలి. ఎందువల్లనంటే జీవితంలో సంగీతంపాడుకునేదానికి కొన్ని సమయాలున్నాయి. ఏసమయంలో ఎక్కడ సంగీతంపెట్టాలో అక్కడే దానిని వినియోగించాలి. అటువంటి సందర్భాలు నాటకంలో చాలా తక్కువుంటాయి. నాటకం రక్తి కట్టాలనే వుత్సాహంతో, అన్నిరంగాలలోనూ, ఆవిధానాన్ని అవలంబిస్తే ఫలితం శూన్యం. కొన్ని నాటకాలలో తేకుండా కూడా పోవచ్చును. యీ సమస్యపై ఒక నిర్ణయమైన అభిప్రాయ ముండాలి.

మనం పాడేపాటలకు పద్యాలకు ఒకతాళం ఒకలయా వున్నాయి. అందులో ఏది చెడినా రసభంగం లేవుదు. అలానే వచనానికూడా ప్రతి, లయ, ఆరోహణ, అవరోహణ, వుచ్చాస్వస నిశ్వాసలతో మాట్లాడటం మున్నగువిధానాలన్నీవున్నాయి. మనం మాట్లాడేటప్పుడు రోజు వారి జీవితంలో యీవిధానాలన్నీ అవలంబిస్తూనేవుంటాం. కాని నటకుడిగా ఆలోచించేటప్పుడు చాల యిరుకు న పడతాం. ఎంతో ఆలోచిస్తాం. జీవితంలో ప్రతి సమస్యమీద తీవ్రమైనట్లు నాటకంలోకూడా అవలంబించాలి. ఒకే మాటను ధ్వని బాధాలతో అగ్రభేదాన్ని తీసుకురావచ్చును. వుదాహరణకు:—

సీతా? (నువ్వేం మాట్లాడుతున్నావో తెలుసా) హెచ్చరించడం.

సీతా! (ఎందుకలా బాధపడతావు నామాట వినవూ) అర్థించడం.

సీతా; ఎక్కడి కెళుతున్నావు ఇలారా!) విలుపు.

సీతా! (బాధను నేను సహించలేను) బాధను వ్యక్తంచేయడం.

సీతా! (నీవు వెళ్లడానికి వీలేదు) ఆజ్ఞ.

వైవిధ్యంగా సీతను సంబోధించేటప్పుడు సీతా అనే రెండక్షరాలు మామూలుగా మనకు కనబడినా (బ్రాహ్మణ్యంలోవున్న పదాల అర్థాన్ని బట్టి భావం మారుతూవుంటుంది. మనం నాటకంలో చూసేదాకూ యిలాంటిసన్నివేశాలే, విడుక్కి బియ్యానికి ఒకే మంత్ర మన్నట్లు అన్నిటికీ ఒకే విధంగా వుచ్చరించితే ఏమీ ప్రయోజన ముండదు. బాధ్యతల నన్నింటినీ నెరవేర్చు లంటే ప్రతినటి, నటకుడూ, అనేకఇతివృత్తాలు గల నాటికొనాటకములను చదవాలి. సాహిత్య సంబంధముండాలి. ఒక పాత్రకు మగో పాత్రకు వున్న సంబంధాలను తెలుసుకుని వాచికాన్ని సాధన చేయాలి. ఒంటరిగా తనకు తనే, భావ యుక్తంగా తరిగేదు కావాలి. ప్రతిమాటకు అర్థ ముంటుంది. ఆ అర్థానికి వాచికంద్వారా వెల్లడించే భావ ముంటుంది. ఆ భావాన్ని వెలిబుచ్చే

లయ, శృతి, (ఆరోహణ అవరోహణ) వంటాయి. వీటన్నిటిని గమనించినప్పుడే వాచికం రసాత్మకంగా వుంటుంది. కొంతమంది వచనాన్ని అదోరకంగా భట్టిపెట్టి వప్పచేస్తారు. కొండవిడు చాంతాడులాగా ఒకేశృతిని, చివరనుండి మొదటివరకు ఒకేరకంగా చదువుతారు. ఇందువల్ల భావం ఏమాత్రం కనబడదు. యీ పద్ధతి ననుసరించే నటుడు, నాటకాలు ఆడటం మానుకోవడం మంచిది. యీలా వాచికాన్ని చదివే నటులు, మంచి నాటకాన్ని కూడా చత్తనాటకంగా వున్నట్లు ప్రదర్శిస్తారు.

పద్యాలలో, మందర, మధ్యమ, తారా, స్థాయి లెలా వున్నాయో వాచికానికికూడా, ఆరోహణ, అవరోహణ రూపంలో మూడు స్థాయిలూ, సన్నివేశాన్ని బట్టి ఎప్పుడూ ప్రయోగించేమానేవుంటాయి. యీ విధానాన్ని అనుసరించలేనప్పుడు కలిగే దుష్ఫలితాలేమంటే, వచనాన్ని అపశృతిగా అనడం జరుగుతుంది. అపశృతిలో పాడేపాటకు ఎలా ఆనందించలేరో అలాగే యీ వాచికాన్ని కూడా అపశృతిగా రంగస్థలమీద వినలేరు.

నటుడు తాను మాట్లాడే ప్రతిమాట అందరికీ వినపడేలాగు ప్రయత్నించాలి. అలా అని గొంతు చిందుకోరాదు. ప్రతినటుడు తన యొక్క పాత్రను ప్రతినటుడులేకుండా పోర్న న వల్లించ కూడదు. విడిగా చదవడంవల్ల బట్టి పద్ధతి అలవడుతుంది. రిహార్సల్స్లో ఒకమాదిరి వాచకమూ, రంగస్థలము మీద మరోమాదిరి వాచకమూ వుండకూడదు. యీ రెంటికీ సమన్వయ మయ్యే ఉచ్చారణను అనుసరించాలి.

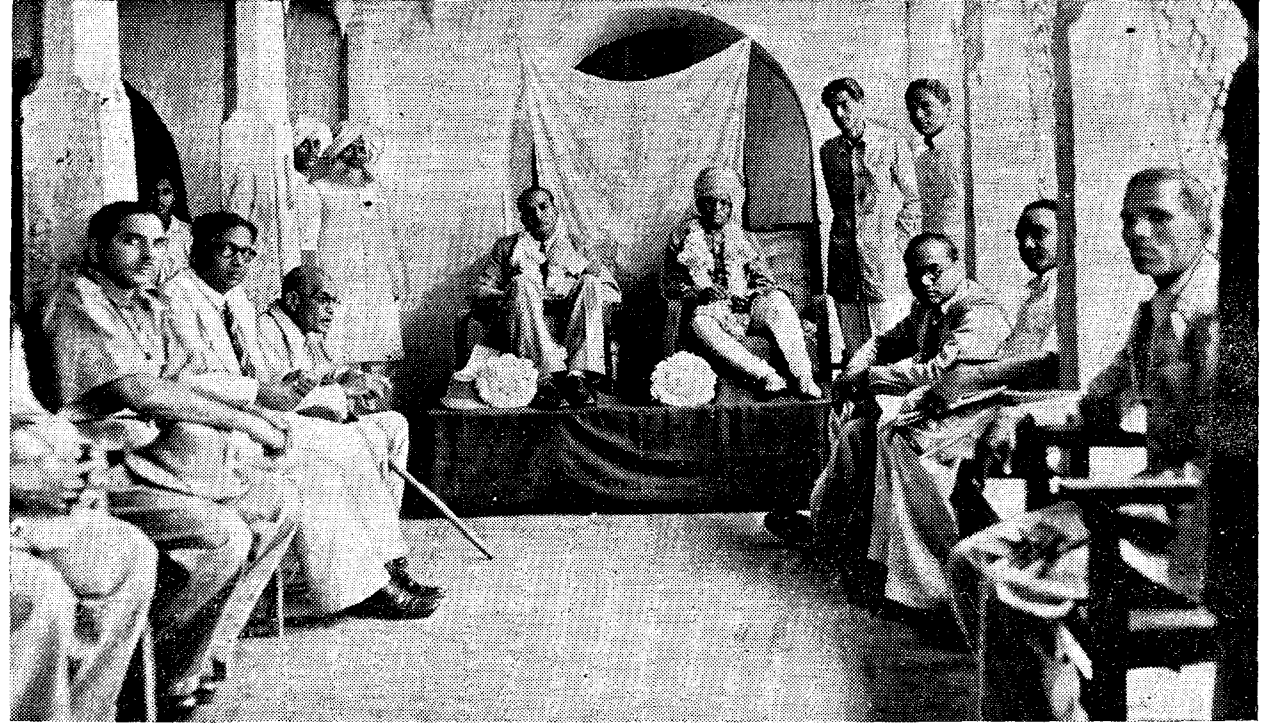
పద్యాలు - పాటలు

నాటకంలో పద్యాలు పాటలు - వచనాని కంటే పద్యంలో ఒక విలక్షణమైన శక్తి కలుగు. పద్యం రసప్రధానమైంది. గద్యం, భావ ప్రధానమైంది. పద్యము పాడేటప్పుడు నటకునకు కొంత ప్రత్యేకప్రయత్న మావశ్యకమగును. ఎక్కువ మంది భావాన్ని తక్కువ చేయకుండా సంగీతానికి ఎక్కువప్రాధాన్యమివ్వడం చూస్తున్నాం. ఒకవేళ భావాన్ని పోషించటానికి ప్రయత్నించినా సంగీతము చెవికిసోకగానే మనస్సును రంజింపజేసేది కనకను, భావము ఆలోచిస్తేనే గాని మనస్సుకు తట్టేది కాదు గనుక ను భావాన్ని సంగీతాన్ని రెంటినీ సమన్వయించి వ్యక్తపరచే శక్తి నటకుని కున్నప్పటికీ ప్రేక్షకునియొక్క హృదయములో సంగీతం వెంటనే ఆక్రమించి భావానికి చోటులేకుండా చేస్తుంది గనుక, సంగీతాన్ని తప్పని సరిగా పెట్టవలసి వచ్చినప్పుడు కొంత జాగ్రత్తఅవసరం. ప్రతి పాదాంతమునకు, పాదము మగ్యలోను రాగము ఎక్కువపెట్టకూడదు. యిక్కీ రసలలో తాళానికి మాత్రం ప్రాధాన్యమిస్తుంది. యీప్రాధాన్యతతో భావంయొక్కప్రాధాన్యం తగ్గి

పోతుంది. తాళం చెడకుండా భావాన్ని వ్యక్త కరించడమే సుఖమైనమార్గం. కర్నాటికాసం తంలో మాస్తే మనకు అనేక వుదాహరణ కనుపిస్తాయి. ఒక్కొక్కచరణం పాడట మొదలుపెడితే, అకారాలతోను, రాగంతో; కొండవీటిచేంతాడు లాగ పట్టింది వదలరు. యి పరిశీతుల్లో భావంకంటే రాగానికే ఎక్కు ప్రాధాన్యతను చూస్తాం. అలాగే నాటకరంగ మీదకూడా ఆకారాలతో సంగీతాన్ని సాగదీ వారు అనేకమంది వున్నారు. యిందువల్ల ప్రయోజనం శూన్యం. యింత సంగీతం పాట తరువాత ప్రేక్షకుల మెప్పును పొందుతాడ అంటే అది శూన్యం. అది సమయానుకూలంగాను హృదయరంజకంగాను వున్నప్పుడే శ్రోతల ఆనందించవేయగలుగుతాడు. నటుడనే వాడ యింతసంగీతం తీసిన తరువాత, ఎవడో ఒక కొంటే ప్రేక్షకుడు కావాలి; వస్తుమోరు కొడితే వుబ్బితబ్బితై నటకుడి మరల పాడటం, యిదివరకున్నదాన్ని యింకా నాశనం చేయడం, అసలుకే ముప్పు తెచ్చు కోవడం జరుగుతూవుంది. యింతవరకూ ప్రతిగ వున్నటువంటి వేదధారులందరూ మొద్దు ర చ్చిప్పల్లాగా తెల్లమొహాలు వేసుకుని కూర్చో వల్సిందే. యింత పాటలోనూ భావానికిగాని వాచికానికిగాని ప్రాముఖ్య ముంటుందా అంటే శూన్యం. వాచికాభినయం లేని పద్యంగాని గద్యంగాని అనవసరం. సంగీతప్రాముఖ్యాన్ని వదిలివేయమని నాభావం కాదు. ఆయా సన్ని వేశాలలో రసప్రాధాన్యతనుబట్టి ప్రవేశపెట్టడమంచిది. యింకా నాటకాలలో రంగస్థలంలో జరిగే ఘట్టాల్ని ప్రతిబింబింపజేసే తెరవెనుక సంగీత ముంది. యిది కూడా గేయాలలోవున్న భావప్రాధాన్యతను ద్యోతికం చేసేదిగా వుండాలి. మంచి హుషారుగావున్న గేయాని! ఏడుపురాగాలు తగిలించగూడదు. సన్నివేశాన్ని బట్టే రాగం మార్చుకూడా వుండాలి. చతు ర్విధాభినయాలవల్ల ప్రేక్షకునిలో కలిగే రసాను భూతి ప్రేక్షకుడు చాటుగావుండి (వేమన్ని అభినయాన్ని చూడకుండా) వాచికము విన్నంత మాత్రంచేత కొంచెమించుమెంచు ఆ స్థాయికి వచ్చినట్లయితే వాచికానికి పరిపూర్ణత ఏర్పడి నట్లు తలచవచ్చును.

నారసింహలే హ్యము

బంగారు చేర్చబడినది. మేహము. నిక్కా క. నిస్తత్తవ ఉత్తవమును హరించి బలమును కాంధిని వీర్యవృద్ధిని కలిగించు వరప్రసాదము—
రు॥ ధర్మరు. 8.4.0 పోస్టేజీ 10 అ.
సి. సి. ఏ. ఙ్గ కంపెనీ. పెరిదేవి-నెల్లూరు జిల్లా
త్రాంచి: 7 సీమ మొదటిపేధి. మద్రాసు.

ఆనెగొంది సంస్థానమును రాయచూర్ కలెక్టరు స్వాగతం చేసికొన్నప్పటి దృశ్యం. వేదికపై ఆసీనులైనవారు శివశంకర పిల్లెగారు (కలెక్టరు) శ్రీ శ్రీ కృష్ణదేవ రాయలవారు (కుడివైపు)

కులాసాకబుర్లు :

“ఏనుగొచ్చింది ఏనుగ”

[జి. యన్. సూరి]

ఇండియా పాకిస్తాన్ వ్యవహారాలు తమ సామాన్య తయారవు తున్నవి. విడిపోవడమంటే ఒకప్పుడు గాంధీమహాత్ముడు సలహా ఇచ్చాడు. విడిపోవటం అంటూ జరిగిందిగాని అన్నదమ్ముల పంపిణీల లాగామాత్రం జరగలేదు. కేవలం సవతుల పంపిణీమీద పరిణమించింది.

ఇన్నాళ్లు బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం ముసలిమగడు వలె సుసారం ఏలింది. కాంగ్రెస్ పార్టీ పేరుకు మాత్రం పట్టమహిషిగా వ్యవహరించింది. రాజా గారి ముద్దుల భార్య ముస్లింలీగ్. మామూలు కుటుంబాలలోమాదిరే పెద్ద భార్య నిరాదరణకు, కష్టనిష్ఠులకు సురియై కుమిలిపోవలసి వచ్చింది. చిన్న భార్య పయిలపచ్చినాగా దాష్టీకం చలాయించింది. ఇంతలో వృద్ధ రాజా కాలధర్మం పొందాడు. కుటుంబం విచ్ఛిన్నమై చురుకైన తీవ్రరూపం దాల్చింది. ఫిల్మ్ లో పెద్ద భార్య, కరాచీలో చిన్న భార్య కాపరం పెట్టారు.

అప్పటినుంచీ అన్ని విషయాలలోను పెద్ద భార్య ఎడం అంటే చిన్న భార్య తడం అంటున్నది. వ్యవహారాలన్నీ సంప్రదింపులతో సరి దిద్దుకుండా మని పెద్దావిడ అంటే కయ్యానికి కాలుదువ్వండి చిన్నావిడ. మతంతో నిబత్తం లేకుండా పరిపాలన జరపాలని ఒకతే అంటే మతప్రధానమైన రాజ్యాంగం ఏర్పాటుచేస్తున్నది మరొకతే. ప్రాక్ డేజులలో ఐకమత్యం తీసుకురావలె నని ఈవిడ ప్రయత్నిస్తుంటే ముస్లింకూటమిని ఏర్పాటుచేయాలని చూస్తున్నది ఆవిడ. ఫిల్మ్ రూపాయకు విలువ తగ్గిస్తే కరాచీ రూపాయకి విలువ హెచ్చించింది. నెహ్రూప్రధానికి అమెరికా ట్రూమన్ ఆహ్వానం పంపితే లియకత్ ఆలీకి రష్యా స్టాలిన్ దగ్గరినుంచి. పిలుపు తెప్పించింది. ఈ సవతి పోరుకు అంతూ పంతూ ఉండేట్లు కనబడదు.

ఈమధ్య నెహ్రూగారు పిల్లల విరోధారం జపానుకు ఒక ఏనుగును రవాణాచేశారు. ఆ ఏనుగుపిల్లకు ‘ఇందిర’ అని నామకరణం చేసి బ్రిటిషా జంతువులశాలకు హరణంతోసహా అందచేశారు. వాషింగ్ టన్ లో నెహ్రూగారికి ఎటువంటి స్వాగతం ఇచ్చారో అంతకంటే ఎక్కువగా ఇందిరకు బ్రిటిషాలో స్వాగతం ఇచ్చారు. ఇదంతా చూసి పాకిస్తాన్ ఊరుకుంటుం దని తోచదు. త్వరలో కరాచీనుంచి ఒక ఒంటిమూపురపు ఒంట బ్రిటిషాకు శయలుదేరవచ్చు. ఆ వంటిమూడే అడదే అవుతుంది. దానికి తప్పకుండా ‘ఫతీమా’ అని నామ

కరణం జరిగితిరుతుంది. అయితే బ్రిటిషా జంతువులశాలలో ఫతీమా ఇందిర జోలికి పోకుండా మెకార్థర్ మహాసేనాని జాగ్రత్త పడతాడని చెప్పవచ్చు.

ఆదరచిన్నంగా ఏనుగులను బహూకరించటం హిందూసాంప్రదాయం. రోల్స్ రాయస్ మోటారుకార్లు వచ్చేవరకూ మనకు అత్యంత గౌరవనీయమైన వాహనం ఏనుగు. ఏనుగుఅంభారిలోనే ఊరేగింపులన్నీ జరిగేవి. పట్టాభిషేకం నాడు మదగజంమీద రాజాగారు ఊరేగేవారు. ఇప్పటికీ దసరానాడు మైసూరుమహారాజా ఆవిధంగానే నగరసందర్శనం చేస్తారు. నిన్న మొన్నటిదాకా మన వైస్రాయిలు ఏనుగు నెక్కి వేటకు వెళ్లేవారు. ప్రతి గొప్పదేవాలయానికీ తప్పనిసరిగా ఒక్క ఏనుగునా ఉండితిరుతుంది. ఎక్కినా ఎక్కకపోయినా ప్రతిస్వాములవారికి ఒక ఏనుగు ఉంటుంది. బాగా సీతీకంతులైన వారి ఇంట్లో వివాహాదిసభకార్యాలు జరిగితే ఏనుగుమీదనే ఊరేగించేవాళ్లు. సవ్యానాలు ఏనుగును ఎక్కించే జరిగేవి. “ఏనుగు నెక్కినాము, ధరణీంద్రులు మొక్కగ నిక్కినాము” అని మన ఆధానకవే చెప్పిఉన్నారు.

దక్షిణాదిన ఒక వైష్ణవదేవాలయానికి ఒక ఏనుగు ఉండేది. ఆ ఏనుగుకు అలంకారంకోసం మని ముఖాన నామాలు దిద్దేవారు. అయితే వైష్ణవవేదకులకు నామా లన్నీ ఒకేవిధంగా కనబడినా పదహారేకాలవైష్ణవుడికి అట్లా కనబడవు. తెల్ల పట్టెలు కలవటంలో ఎంతో భేదమున్నది. కలుపు క్రిందికి దిగితే ఒకరకం; దిగక పోతే మరొకరకం. తెంగలై, వడగలై అనే రెండుముతాల వైష్ణవులూ ఒక్కొక్కరకాన్ని వాడుతారు. ఉభయశాఖలకూ మనవైపు కొన్ని ఊళ్లలో ఉండే నియోగివైదికీతారతమ్యాలు, వైష్ణవమ్యాలు విపరీతంగా ఉంటవి. ఈ విభేదాన్ని అనుసరించి ఆ గుడిఏనుగుకు వడగలైనా మం పెట్టాలా లేక తెంగలైనామం పెట్టాలా అని తగాదా వచ్చింది. కోర్టులలో దావాలు దాఖలుఅయినవి. ఇంజక్షన్లుపిట్టన్న మంజూరుఅయినవి. ఏ రకంబాట్టు ప్రస్తుతం పెట్టుకూడదన్నారు. వ్యవహారం ప్రీవీకౌన్సిలు దాకా వెళ్లింది. ఈలోపుగా పురప్రముఖులు జోక్యంకలగచేసుకుని తిండి తిప్పలూ చూడకుండాఉంటే వ్యాజ్యం పరిష్కారం అయేసరికి ఈ గజేంద్రుడు కాలధర్మం పొందేవాడే.

మనదేశచరిత్రలో ఏనుగు రెండుసార్లుఅయినా ప్రధానపాత్రధరించి చరిత్రను తారుమారు చేసింది. విజయనగరసామ్రాజ్యపు కడసారిచక్ర

విజయవాడ హిందీ ప్రచారక సభను విసోబాభావే సందర్శించినప్పుడు ప్రకాశంపంతులుగారు పతాకారోహణోత్సవం జరుపుతున్న దృశ్యం.

వర్తి రామరాయలు తల్లికోటయ్యధంబలో ఏనుగును ఎక్కి యుద్ధాన్ని నడిపించాడు. విరోధినైన్యాలు వెనుకంజవేయటం చూసి నేదతీగ్నకోటానికి అవివేకంగా ఏనుగును దిగి అందలం ఎక్కాడు. రాజు కనబడకుండా గైరుహజరయినాడని నైన్యాయువత్తూ ఖంగారుపడి చిందరవందగా పారిపోయినారు. అదను కనిపెట్టి వైరివర్గం ముందుకు దూకి రామరాజును ఓడించి అధ్వితీయమైన మహానగరాన్ని కొల్లగొట్టారు. ఇదే విధంగా మజహను చక్రవర్తికు మారుల యుద్ధంలో జరిగింది. దారాశికో బ్రహ్మాండమైన నైన్యాన్ని తీసుకుని ఔరంగజేబు నైన్యాన్ని ఎదుర్కున్నాడు. ఏనుగుమీదనుంచి నైన్యాన్ని నడుపుతున్నాడు. విజయం చేకూరినట్లే కనబడ్డది. ఇంతలో ఔరంగజేబులంచాలకు అమ్ముడుపోయిన సరదారులు దారాను ఏనుగు దిగి పల్లకిలోఅలసటతీగ్నకోమని సలహాఇచ్చారు. అమాయకుడు నిజమే నని కిందికి దిగాడు. నాయకుడు కనబడని నైన్యం అనవసరంగా గాభరాపడి చేతికి దొరికిన గెలుపును జారిపుచ్చి వెనక్కు పరుగెత్తారు. దారా కాశ్మీరుకు పారి పోయి చివరకు ద్రోహంగా పట్టుబడి ఔరంగజేబును మొగ్గచక్రవర్తిని చేసివేశాడు. ఈ ఏనుగువ్యవహారం జరుగకుండాఉంటే మనం ఇప్పుడు ఎట్లా ఉండేవాళ్లమో చెప్పలేము.

పూర్వం బర్మారాజులు తమ సామంతుడిని ఎవడినైనా ఏడిపించడమంటే తమ సాబహామతి ఇచ్చేవాళ్లు. బర్మాఅడవులలో కొన్ని బూడిదరంగుఏనుగులు అప్పుడప్పుడు బొరుకుతవి. వాటిలో ఒకటిని రాజాగారు ఆ సామంతుడికి బహూకరించేవాడు. ఆరోజునుంచి ఆ సామంతుడు హతంకావటం మొదలుపెట్టేవాడు. ఏనుగును పోషించటమే ఎంతో భారం. అందులో రాజుగారు ఇచ్చిన తెల్లఏనుగును ఏలో పంలేకుండా పోషించటం మరింత భారమైన విషయం. అల్లడ చూపితే రాజాగారికి ఆగ్రహం వస్తుంది. దానితో ఆపెద్దమనిషి కుమిలి, కుంగి రాజాగారి పాదాక్రాంతుడు కావసినవచ్చేది.

జపానుజంతువులశాలలో ఇందిరకుతోడుగా ఉండడానికి సయాంజేశపు ప్రధాని ఒక మగ ఏనుగును పంపుతున్నాడని పత్రికలలో ప్రకటన వచ్చింది. ఈ ఏనుగు అక్కడికి చేరగానే ఐక్యరాజ్యసమితిఅధ్యక్షుని భారతదేశపుపెల్లికూతురికి, తాయిలాండుపెల్లికొడుకుకి సర్వసన్నాహంతోను వివాహం జరిపితిరుతారు. అప్పుడు మనం “ఇందిరమ్మ పెళ్లి కూతురాయెనూ” అని పాడుకుందాం.

గవర్నమెంటు ఓరియంటల్ మాన్యూస్క్రిప్ట్స్ లైబ్రరీ, మదరాసు 5.

(ప్రభుత్వమువారి ప్రాచ్య లిఖిత పుస్తకభాండాగారము)

తాళపత్రములు, కాగితములు మొదలైన వాటిమీద వ్రాయబడిన ప్రాచీన గ్రంథములను సేకరించి వాటిని భద్రపరచుటకు పై లైబ్రరీ క్యూరేటరుగారు తగినసదుపాయము చేయుదురు. సదరు గ్రంథములు కలవారు పై గ్రంథాలయము నకు తమవద్ద నున్న లిఖిత గ్రంథములను, ఉచితముగా నిచ్చుటకు గాని, అమ్ముటకు గాని, పై లైబ్రరీలో తమ గ్రంథములను కాపీ చేసుకొనుటకు చేబడులుగా గాని, వండించుటకు అనుమతించగలవారు పై లైబ్రరీ క్యూరేటరుగారికి తెలియబరచవలసినదిగా కోరడమైనది. విలువ గల ప్రాచీన లిఖితగ్రంథముల ఆదోకి తెలివినచో, క్యూరేటరుగారి స్వయముగా ఆయా గ్రంథములు కలిగియున్నవారితో ఉత్తర ప్రత్యుత్తరములు జరిపెదరు. లిఖిత గ్రంథ సేకరణకై క్యూరేటరుగారికి తోడ్పడినవారికి యథోచితముగా కమీషను యివ్వబడును.

శ్రీ విసోబాభావే, టంగుటూరి ప్రకాశంపంతులు ప్రభుత్వము విజయవాడలోని హిందీ ప్రచారక విద్యాలయమును సందర్శించినప్పుడు తీసిన ఫోటో.

మనరాష్ట్రం, మనదేశం:

(9-వ పేజీ తరువాయి)

కావకాశాన్ని జారవిడుచుకోవడం అనివేకం. ఆంధ్రదేశంభవిష్యత్తు దీనిపైనే ఆధారపడి ఉంటుంది.

భేదరతుగా అంగీకరించకపోతే ఇప్పుడుక ప్రమాదముంది. ఆవేశాలకు లొంగి ప్రమాదాన్ని సరించకపోతే ముప్పు తప్పదు. తమిళనాడు కాంగ్రెస్ గాని, మద్రాసు ప్రభుత్వంగాని కొరవ్వరానికి పంపి నివేదన ఆంధ్రరాష్ట్ర కాంగ్రెస్ తీర్మానంపైనే ఆధారపడిఉంటాయి. ఆంధ్రరాష్ట్ర కాంగ్రెస్ భేదరతుగా అంగీకరించని పక్షంలో ఏ చిన్న పరతు ధించి అంగీకరించినా, ఆవరతుకు తమిళాడు కాంగ్రెస్, మద్రాసుప్రభుత్వాలు ఆక్షేపణ తెలపవచ్చును. ఈ ఆక్షేపణతో రాష్ట్రనిర్మాణావకాశం చెయ్యిజారిపోగలదు.

మన దురదృష్టవశాన మన భవిష్యత్తుర్ల నూన్ని మన ప్రత్యేకతల నిగ్రహముగ్రహాలపై డిచిపెట్టారు కేంద్రకేం గ్రెస్ నాయకులు. ఈ పరిస్థితికి కారకులవలో ఇప్పుడు నిందించిన ఓవలన ప్రయోజనం లేదు. కావలసిన కొరవ్విని సాధించడానికి పరస్పర నిందా ాపణలు ఆటంకపడగల ప్రమాదం ఉంది. యితే ఒక్కవిషయాన్ని ఆంధ్రదేశం ఎన్న కి మరనదు. చెన్నపట్నం పైన ఆంధ్రులు గుక్కువిడిచిపెట్టాలని చెప్పినప్పుడు, ఆంధ్రులు ాన్ని సంకయాలు ప్రకటించారు. వానిని తీర్చు టండా ఆంధ్రులు తమ వ్యరతుల్ని అంగీకరించి తీరాని మంకుపట్టుపట్టడం ప్రజాస్వామ్యవిధాన మనిపించుకోదు. ఇదంతా కేదల అవసరాన్ని గుర్తించి అన్యాయమైన వరతులు విధించే మార్వాడీల భేదంలే ఉంది. ఈ అన్యాయాన్ని కేంద్రనాయకవర్గం గుర్తించి న్యాయం చేకూర్చాలి. లేదా దేశంలో ఈ నాయకుల పట్ల విశ్వాసం చలించిపోతుందన్న విషయాన్ని వారు మరిచిపోకూడదు.

తమ ఈ వైఖరివల ఆంధ్రదేశనాయకులు తమిళనాడుకులతో సమాలోచనలకు దిగిరాగల రని కేంద్రనాయకులు ఆశిస్తున్నట్లు తోస్తున్నది. ఇది పొరపాటు. ఆంధ్రదేశభవిష్యత్తుని నిర్ణయించే సాధన తమ హస్తాల్లో చిక్కినందువల్ల తమిళులు దాన్ని దుర్వినియోగపరిచే అవకాశం ఉంది. ఈరీతిగా వారు దుర్వినియోగపరుచుకో గల సమగ్ర లని అందరికీ తెలిసిన విషయమే. ఆంధ్రదేశంలో కేంద్ర కాంగ్రెస్ నాయకత్వం పట్లనూ, వారి ప్రజాస్వామ్యనీతిపట్లనూ విశ్వాసం నశిస్తోంది.

పార్టీ నాయకత్వం:

రాష్ట్ర శాసనసభల్లో కాంగ్రెస్ పార్టీల నాయకుల ఎన్నికలు ఇకనుంచి సాలీనా జరగ రాదనీ, ఒకసారి ఎన్నికైన శాసనసభ ఎంత కాలం ఆమలులో ఉంటుందో, అంతకాలం ఆ శాసనసభలోని కాంగ్రెస్ పార్టీ నాయకుడు ఆ పదవిలో ఉండా లని నిర్ణయిస్తూ కేంద్ర కాంగ్రెస్ కార్యవర్గం ఒక తీర్మానం చేసింది. శాసనసభ కాంగ్రెస్ పార్టీల నియమాల్లో ఈ సవరణ ఎంత అవసరమో చెన్నరాష్ట్ర వాసులకు తెలిసినచ్చినట్లు మరే రాష్ట్రానికి తెలియదు. 1946 లో ఎన్నికలు జరిగి కాంగ్రెస్ పరిపాల స్వీనాధికారం కరించినతరువాత ఇప్పటికి మనకు మూడు మంత్రివర్గాలు వచ్చాయి. ముగ్గురు ప్రధా నులు వచ్చారు. సాలీనా పార్టీ నాయకుని ఎన్నిక విధానం వల్లనే రాష్ట్రంలో పాలన వ్యవహారాలు సక్రమంగా కొనసాగలే దనీ, కాంగ్రెస్ పార్టీలో వ్యక్తుల పదవీస్వామోహంవల్ల కలతలు సంభవించా యనీ అందరికీ తెలిసిన విషయం. ఇకనుంచి పరిస్థితి చక్కబడవచ్చునని ఆశపడవచ్చును.

దాన్యం ధరలు:

రూపాయిమారకపువలన తగ్గింపువల విదేశాలనుంచి ఆహారం ఎగుమతి చేసుకోరాదనే పట్టుదల ప్రభుత్వానికి ఎక్కువయింది. ఆహారం విషయంలో దేశాన్ని స్వయం సమృద్ధం

చెయ్యా లని ప్రభుత్వం కృషిచేస్తోంది. విదేశ నష్టపుల ధరల పెరుగుదలవల్ల దేశంలో వస్తువుల ధరలు పెరక్కుండా ప్రభుత్వం కొన్ని చర్యలు తీసుకోదలిచింది.

ఆహారశాఖామంత్రిలు సమావేశమై ఆహారం ధరలు తగ్గించేవిషయమై చర్చించారు. ధాన్యం కొనుబడిధరలు తగ్గిస్తే సేకరణ దుర్లభ మాతుం దని రాష్ట్ర ఆహారశాఖామంత్రిలు చెప్పారు. నిజానికిరైతులకు జీవనవ్యయం ఎంత ప్రమాణం పెరిగిందో అంత ప్రమాణం వారిధాన్యం అమ్మ కపుధరలు పెరగలేదు. ఇప్పటికే జీవనం దుర్ల టంగా ఉంది. మిగతా వస్తువుల ధరలు తగ్గనిదే ధాన్యంధరలు తగ్గించినట్లయితే రైతులు నష్టం భరించలేక ఆహారధాన్యాలను పండించడం మాని, పొగాకు మొదలైనవి పండించడానికి యత్నిస్తారు. ఆహారోత్పత్తి పడిపోగలదు. చివరికి మిగతావస్తువుల ధరలను తగ్గించి వానితోపాటే ధాన్యం ధరలు తగ్గించడానికి కృషి చెయ్యా లని ఆహారశాఖామంత్రిలు సమావేశం నిర్ణయించింది.

వస్త్రంధరలు నెంటు సే తగ్గించడానికి ప్రభుత్వసలహాసంఘం నిర్ణయించింది. దీనికి ప్రభుత్వం ఆమోదించింది. అయితే ఎంతవరకూ ప్రభుత్వం తమ ఉత్తరువుల్ని పాలింపచెయ్య గలవో చూడవలసిఉంది.

[నీతారం]

నెహ్రూ ఉపన్యాసం

(8-వ పేజీ తరువాయి)

మనుష్యు. మా పరమప్రధానమైన కర్తవ్యం వ్యక్తులయెడలనే జాతులవిషయంలో గూడా ప్రయంకృషి అభివృద్ధికి సాధనోపాయం. ఈనాత్రాన్ని మేము గుర్తించకపోలేదు. మేము న్యాయత: వహించవలసిన బాధ్యతలో లేకమైనను ఇతరులపై మోప జూడడం లేదు. కాని ఒకటి మాత్రం గమనించాలి. మాదేశం సంపదలతో సమృద్ధమైన దేశమే అయినా ఈ సంపదలను బాహిరపరచి ఉపయోగంలోకి తీసుకొనిరావ డానికి సాంకేతిక సలహాసహాయములు అవ సరం. ఉభయపక్షాలకు పరస్పర లాభకారి కాగల వరతులపై ఈ సహాయం పొందడానికి మేము సిద్ధముగా ఉన్నాము.

పారిశ్రామికంగా వెనుకబడియున్న వివిధ దేశాలకు ఇటువంటి అవకాశాలు లభించినట్ల యితే, ఈనాడు ప్రపంచాన్ని ఎదుర్కొం టున్న ప్రధానసమస్యలలో అనేకం వాటంత టవి పరిష్కారమైపోగలవు.

అయితే, మా కష్టాతిస్వాతంత్ర్యానికి విని మయంగా ఈ సలహాసహాయములు మేముపొంద గోరడం లే దన్నదిమాత్రం విస్పష్టం చేయ గోరుతున్నాను.

ప్రపంచశాంతిసంరక్షణ, మానవస్వాతం త్ర్యవిస్తరణ ఇవే మా విదేశాంగవిధానం యొక్క లక్ష్యాలు. రెండు ప్రపంచ సం గ్రామాలు, విగ్రహయొక్క వ్యర్థత్వాన్ని, పానఃపున్యంగా నిరూపించినవి. స్వతః సిద్ధంగా శాంత్యభిలాష లేనిదే, విజయం నిరర్థ కం అవుతుంది. అనాగతాన్ని గురించిన భయం గతాన్ని పురస్కరించుకొని మనోవైక్లభ్యం విజేతను, పరాజితుల్లికూడా సమానంగా పట్టి పీడిస్తవి. ఆద్యతన ప్రపంచంలో ఈ లక్షణా లన్నీ కనిపిస్తున్నవనడం సత్యమారం కాదను వంటాను. ఈ సీతి మనుష్యుని బుద్ధికాశలానికి గాని క్రూరత్వానికిగాని ప్రశంసాపాతమైనది కాదు. ఈ అభాగ్యదశ ఎంతకాలం ఇలా అంతు లేకుండా సాగింది? మనుష్యుని విజ్ఞాన మూ ధనమూ యావత్తూ ప్రళయదేవతకొలుపులో ధార పోయవలసిందేనా? ప్రతిజాతీ అని బలయుత మైనదే అయినా, బలహీనమైనదే అయినా ఈ ప్రశ్నకు తనలో తాను సమాధానం చెప్పకోవాలి. ఈ ప్రశ్నకు సరి యైన సమాధానం కనిపెట్టి సమన్యపరిష్కారం సాధించవలసిన బాధ్యత బలవత్తరమైన దేశాలమీద సహజంగా గురుతరమై ఉంటుంది.

భారతదేశానికి ప్రపంచరాజకీయాల కొత్త కావచ్చును. ఈ దేశంలోని మేటిరాజ్యాల నైతికబలంలో ముందు భారతదేశపు నైతికబలం

లెక్కలోకి రాకపోవచ్చును. కాని జ్ఞానానుభవా లలో భారతదేశం బహుప్రాచీనం. అనంతకాలేటి అబ్బాలవయోవృద్ధు. దుర్లభమైన ఈ జీవితపథంలో అగణితకతాబ్బాల గుండా నడచివచ్చిన ప్రాచీన దేశం మాది. తన దీర్ఘ జీవితం పొడుగునా భారతదేశం “ఓం శాంతి: శాంతి:” అనేమంత్రాన్నే మననం చేస్తూ వచ్చింది. ఇప్పటికీ ప్రతి భారతీయుడూ తన దైనందిన ప్రార్థనను ఈ శాంత్యావాహనవచనాలతోనే ముగిస్తాడు. అతి ప్రాచీనమూ చిర యవ్యసో శ్శేషితము అయిన ఈ భారతఖండంలోనే గాంధీమహాత్ముడు ప్రభవించెను. అహింసాత్మక మైన కార్యాచరణవిధానము నొకదానిని ఆయన మాకు సంతరించిచెప్పెను. అహింసాత్మకమైనా ఇది అమాఘమైన ఆయుధం. ఈ ఆయుధం మూలంగా మేము స్వాతంత్ర్యం మాత్ర మే సాధించలేదు. నిన్నటిదాకా ఎవరితో బద్ధ వైరం పూని ఉన్నామో వారితో హృదయ మైత్రి సాధించాము. ఈకార్యాచరణవిధాన మును విస్తరింపజేసి ఇతరరంగములకుకూడా వరింపజేయకూడదా? ఏమో, చెప్పలేను. ఎందు చేతనంటే, పరిస్థితులు సర్వత్ర ఒకేవిధంగా ఉండవు. ఏకీడును ఉన్నూలించ నెంచుతున్నామో ఆకీడుకు అనుగుణంగా మన ఆయుధాన్ని ఆకారించి పదును పెట్టాలి. ఇది ఎట్లాఉన్నా, ఈ కార్యాచరణవిధానానికి ఏ దృక్పథం అయితే మూలకందం అయిఉన్నదో ఆ దృక్పథమే సరియైనదనీ, మనుష్యులు తమ పర స్పరవ్యవహారములలో అవలంబించవలసిన ఉత్తమమార్గం ఇదేననీదీమాత్రం నిస్సంశయం. ఏ సమస్యనైనా తుది వరకు సంతృప్తికరంగా పరిష్కరించడానికి ఇంతకన్న సమర్థమైన సాధనం ఇంతకాటి లేదు. స్వాతంత్ర్యాన్ని మనం సాధించాలి. తరువాత దాన్ని రక్షించుకో గలగాలి; దురాక్రమణను ఎదుర్కోవాలి. దాన్ని ప్రతిఘటించి నిర్జించగలగాలి. మనం ప్రయో గించే శక్తి మన ప్రయోజనానికి అనుగుణమైన ప్రమాణంలో ఉండాలి.

దురాక్రమణను ప్రతిఘటించేందుకు చరమ లక్ష్యమైన శాంతి సామరస్యములను మనం విస్మ రించకూడదు. మనస్సు, హృదయము వాటి యందే లగ్నం కావాలి. ద్వేషభయాదులచే కలుషితమై ఉద్విగ్నం కాకూడదు.

ఇదే మా విదేశాంగ విధానమునకు ప్రాతిపదిక. దాని లక్ష్యము. మేము యధార్థాన్ని చూడకుండా పట్టు గోరటంలేదు. మాడవి స్వాతంత్ర్యాక ఏవైపునుండి ప్రతిరోధం కల్గినా ప్రతిఘటించు తాము; ఉపేక్షించి ఊరుకోవడం మా ఉద్దేశ్యంకాదు.

స్వతంత్ర్యానికి ఎక్కడ వంచన కల్గినా, న్యాయం ఎక్కడ పరాధూతమైనా, దురాక్ర మణ ఎక్కడ సంభవించినా, అక్షరాలా సనాలు స్వీకరించడానికి మేము సిద్ధంగా ఉన్నాము. ఇట్టిచోట్ల సహనానికి తాటస్థానికి తావులేదు. శాంతియడ అచంచలమైన విశ్వాసం, మనో వాక్కాయకర్మలద్వారా దానిని సాధించడానికి

నిరంతరమైన యత్నం ఇవే మేము కావా లని కోరుతున్నది. ఇవే మా జీవితంలో మాశక్తి కొలది అనుష్ఠించడానికి ప్రయత్నిస్తున్నది. మహామహిమైన మీ ప్రజాస్వామ్యదేశంజీవిత సమస్యలయెడ మేము అవలంబిస్తున్న దృక్పథ మును పూర్తిగా గ్రహించి ప్రశంసించగల దని నా విశ్వాసం. ప్రజాస్వామ్య మాత్ర ప్రతిష్ఠిమైన మీదేశానికి ఇంతకన్న భిన్నమైన ఆశయాలుగాని లక్ష్యాలుగాని ఉండడానికి వీలులేదు. ఇట్టి మన ఉభయదేశాలమధ్య స్నేహసహకారాలు అనేవి సహజసితి. శాంతి స్వాతంత్ర్యము న్యాయము అనే సహజలక్ష్యాలు అనేవిషయంలో భారత దేశం తరఫున ఈ స్నేహసహకారాలను రెంటిని నేను ఇదే మీకు అర్పిస్తున్నాను.

నెహ్రూ ప్రయాణం

(9-వ పేజీ తరువాయి)

విమానాశ్రయందగ్గరకు ప్రెసిడెంటు ట్రూమన్ తోసహా ప్రభుత్వముఖ్యులందరూ, నెహ్రూకు స్వాగత మొసంగటానికి వచ్చారు. నెహ్రూగౌరవార్థం, 19 ఫిరంగులవాద్య ఘోషంతో, రాజసన్మానం జరిగింది. ప్రతి చోటా, స్వాగతంలో ప్రప్రథమంగా భారత జాతీయగీతం, భారతీయ వాద్య గాల్లకన్న మిన్నగా, అమెరికనులు, నైనికులు గాన మొనర్చారు.

మహాత్మాగాంధీ, నెహ్రూ, భారతదేశం, అంటే అర్థంచేసికొందామన్న కుతూహలం, అమెరికాజాతీలోనే ఎక్కువగా ఉంది. ఆ గౌరవదృష్టితోనే ప్రారంభించి చూడగలిగి నందువల్ల, తమ ఊహించినంతకన్నకూడా అతి ఆకర్షణీయం గా, ఇవన్నీ, నెహ్రూ రూపంలోనూ, వాక్కులలోనూ, వ్యక్తిత్వం లోనూ వారికి గోచరించి ముగులవచేశాయి.

వాషింగ్టనులో నెహ్రూ అనేకముఖ్య యాత్రాస్థలాలను సందర్శించారు. అన్నిటి కన్న వాషింగ్టన్ శాసనసభసభసనాలలో ఉభయ శాసనసభలముంూ, తన దేశ ఆశయాన్ని, తమ అహింసావిధానాన్ని, తమ దేశం అవలం బిస్తున్న విదేశాంగనీతిసంపూర్ణస్వరూపాన్ని, ఎప్పెరికం లేకుండా, నుట్టు లేకుండా, గంభీర వచనాలలో, సత్యసమ్మతంగా నెహ్రూ నిర్వ చించి విపులీకరించటంతో, అమెరికన్ ప్రజ లకూ ప్రభుత్వానికీకూడా, “మహాత్మాగాంధీ వారసుడైన నెహ్రూ” అంటే ఉన్న గౌర వంగా ఇంతోధికంగా పెరిగింది.

అమెరికన్ల స్నేహాన్నిగాని ధనాన్నిగాని, అర్పించి, నెహ్రూ ఈ ప్రయాణం పెట్టుకోలేదని, స్నేహమూ, వాణిజ్యవ్యాపారాదులూ, ఇత్యా దులన్నీ, సర్వసామాన్యంగా జరిగి షోగల సమానఘాయదాలనీ స్వతంత్రదేశప్రధానిగా, కేవలం మిత్రరాజ్యసందర్శనగౌరవార్థమే నెహ్రూ పండితుడు అమెరికా వెళ్లాడని, పర్య టనకాలంలో పండిట్ నెహ్రూ మాటలవల్లా ఆచరణలవల్లా, ఆయన అందుకొన్న గౌరవాం వల్లా విశేషమయింది.

Advertisement for Kanan Devan Tea. Text includes: 'సర్వోత్కృష్టమైన "కానన్ దేవన్" తేయాకు మాత్రమే త్రాగండి.' (The most refined 'Kanan Devan' tea is only to be drunk). It features a logo with a lion and the text 'KANAN DEVAN TEA' and 'Quality Production'. Below the logo, it says: 'చీఫ్ ఏజంటు: కర్నూలు, అనంతపురం, కడప & చిత్తూరు జిల్లాలకు కె. ఎ. జోషి, అనంతపురం. టోకు వ్యాపారస్తులకు విశేష సౌలభ్యము వివరములకు నేడే వ్రాయండి.'

ఉరవకొండ
అధిక ఆహారపుత్త

గత రెండు సంవత్సరములుగా మా ఉరవకొండ సబ్ డివిజన్ కార్యాలయం మాకు ముఖ్య ఆహారముగానున్న కొర్రపైరును గోపిలు అనబడు మిడితలదండకు ఆహార అయి ట్రాన్స్ పోర్టులు యేర్పడినవి. యివి సాధారణముగా వర్షము కురిసినపంటనే గుడ్డు పగిలి మిడితలుగా వచ్చి మా పైర్లను తినివేయుచుండగా గమనించినాము. ఇవి గడ్డిముక్కలమీదను పొలముగట్టమీదను గవర్న మెంటుబంజరుభూములయందును కూడా వున్నవి. యీ సంవత్సరముకూడా అట్టి పరిస్థితి యేర్పడినది. సంవత్సరము సంవత్సరము వాటి జనాభా వృద్ధి అగుచున్నది. నా స్వంత భూమిలో నీటినివారణకై వ్యవసాయశాఖవారి పురుగులడిపార్టు మెంటువారు వచ్చి జరిపిన ప్రయోగముల ఫలితములనుబట్టి గెమాక్సిక్ 7% చాలా లాభకారిగా కనుపించుచున్నది. దీనిని చల్లిన అరగంటలోపల యీ గోపిలు గిజగిజ కొట్టుకొని తిరుగబడి చనిపోవుచున్నవి. కావున ట్రాన్స్ పోర్టులను మా రాయలసీమజిల్లాలయందు "పులిపైపుట" పేర యీ కీటకబాధ కూడా మా దురవస్థకు తోడ్పడుచున్నది.

యిప్పుడు గవర్న మెంటువారు అధిక ఆహార పుత్త ప్రణాళికలనుపెట్టి 1951 సంవత్సరము నకు స్వయంపోషకత్వమును పొందగలదని భావించివున్నారుగాని యీ ప్రణాళికలను తలక్రిందులచేయు యీ శత్రువులను మారణహోమము చేయుచున్న మానవహోమము అవుట తథ్యము. కావున వెంటనే సర్కారువారు యీ కొర్రపైరు అంతయు గెమాక్సిక్ చల్లించి వీటి బాధను బావుదురని ఆశించుచున్నాను. రాయల సీమ ట్రాన్స్ పోర్టులకు పుట్టినయిల్లు కావున సర్కారు వారి స్వంతభూములలో ముందు చల్లించవలసినది. అటుగాక యీ ముందు చల్లించు విషయములో సర్కారువారే ముందుముందు చల్లించి పూర్తి సర్కారువారి భరింపనియెడల దీని కగు ఖర్చులును భూమిశిస్తునూళ్లతో యకరమువారిగా వసూలుచేసిన దేశక్షేమమును, రైతుక్షేమమును కోరినవారు అగుదురు. సాధారణముగా శ్రావణ, భాద్రపద, ఆశ్వయుజ, కార్తీకమాసములలో రైతుకు చేతిలో డబ్బులేకను యింటిలో గింజలు లేకను వామిలో గడ్డిలేకను బాధపడుచుండును. యిట్టి సమయములలో యిట్టి అదనపు ఖర్చులకు రైతు సమయానికి డబ్బును సద్దుబాటు చేసుకొన లేకవున్నాడు. కావున శిస్తు వసూలుచేయు కాలమునకు రైతుకు డబ్బు వుండునుగాన నేను మైన చెప్పినప్రకారం చేసినయెడల రైతుకు దేశము నకు సహాయము చేసినవారు అగుదురు.

ఒక రైతుపాలములో చల్లించినమాత్రమున పురుగులు నాశనముగాక ప్రక్కన నున్న సర్కారు బంజరు భూములలో వృద్ధిఅయి మరల రైతు సాగుచేసిన పొలములలో ప్రత్యక్ష మగుచున్నవి. కావున రైతుపాలములకు యెంత ఆవసరమో సర్కారుబంజరు భూములలోకూడా ముందు చల్లించుట అంత ఆవసరముగా వుంటున్నది. దీనిపైన తగు చర్య తీసుకొని నా సలహాను మన్నింతు రని భావించుచున్నాను.

యం. మానుమంతరావు.

కాంగ్రెస్ కార్యవర్గము
వారి న్యాయము

ఆంధ్రరాష్ట్రమునగుంచి కాంగ్రెసుకార్య వర్గమువారి తీర్మానమును చదువగానే పెద్ద కొడుకుపై పక్షపాతముగల తండ్రికథ జ్ఞప్తికి

వచ్చినది. ఒక తండ్రికిద్దరు కొడుకులు. చిన్న వాడు వ్యవసాయములో పాటు పడి పంట పండించుచుండ పెద్దవాడు పెత్తనము చేయుచుండెను. చాలకాలము కలిసియే యుండిరి. ఆస్తులు సంపాదించిరి. పూరియిల్లుస్థానములో మేడ కట్టుకొనిరి. కాని కొంతకాలమునకు పెద్ద వాడు తన యాబుబిడ్డలను జూచునట్లు తమ్ముని కుటుంబమును జూచుటలే చని, తన కొడుకులకే పెద్ద చదువులు చెప్పించి, పెద్ద ఉద్యోగములు వేయించి తమ్ముని బిడ్డల విషయమున శ్రద్ధ తీసు కొనుటలే దని తమ్మునికిని, ఆతని కుటుంబము లోనివారికిని అసంతృప్తి బతులుదేసినది. చాల కాల మెపిక పట్టి గూడ నింక సహింపజాలక తండ్రిని వాటాలు పంచుమని తమ్ముడుకోరాను. చిన్నకొడుకు తన నేపథ్య నెట్టి లోటును చేయక పోయినను ఇచ్చుకములాడుట చేతకానివాడగు లచే తండ్రికి పెద్దకొడుకుపై నభిమానము. ఆ కారణముచే చిన్నకొడుకుతో నీవు మేడలో వాటా పడలు కొన్నచో నీ వాటా నీకు పంచి పెట్టించెద నని తండ్రి చెప్పెను. అప్పుడు చిన్న కొడుకు పడిన సందిగావస్థలో నే దాండ్లులు పడ్డారు. కష్టపడి తోను చెమట నోడ్చి కట్టిన మేడలో భాగం వదలుకోలేడు. అట్లని అన్న గారి పెత్తనంలో అభివృద్ధి లేని స్థితిలో పిల్లల నుంచలేడు. ఇక తనకు న్యాయముగా రావలసిన వాటాకై వీధి కెక్కనలెను. అందు కిప్పుడు లేకయే ఇన్ని దినము లోపికపట్టివాడు. మేడ లో ని హక్కుపోయిన బాధకంటే, తన కన్నతండ్రియే తనయెడల నన్యాయము చేసినాడను బాధ ఎక్కువగా బాధించుచుండెను. తన మనసు లోని బాధను తండ్రికి తెలుపుటకు వేరుమార్గములేక తన ఆలుబిడ్డలతో గూడ భోజనము మానివేసినాడు. వ్యవసాయము కట్టుపడినది. అప్పుడు తండ్రి తాను జేసిన పొరపాటును గుర్తించి న్యాయ ముగా వాటాలువేయించి పంచిపెట్టినాడు. నే దాండ్లులును ఆ చిన్నకొడుకువిధానమునే ఆప లంబింపవలసి యుండునని తోచుచున్నది. మద్రాసు శాసనసభలోని కాంగ్రెసుసభ్యులును రాష్ట్రకాంగ్రెసుసభ్యులును ఏకముఖముగా తమ పదవులకు రాజీనామాపెట్టి, కాంగ్రెసు కార్యవర్గనాయకుల హృదయపరివర్తన మునకై భగవంతుని ప్రార్థించుచు తపించుటయే నేడు కర్తవ్య మని తోచుచున్నది. బుద్ధి మంతులు యోచింతురు గాక!

కే. వెం. న్య. అప్పారావు
కొత్తూరు.

కృష్ణ వరదలు

పశువులు పోయినవారికి సహాయం
వరదప్రవాదంవల్ల పశువులు ఒక ప్రాంతం నుండి మరొక ప్రాంతానికి కొట్టుకొనిపోవడం మూలంగా కొన్ని చనిపోవుటయు, కొన్ని రక్షింపబడుటయు జరిగినది. అలా రక్షింపబడిన పశువులు ఎవరివో గుర్తులనుబట్టిగాని వప్పుగింత పెట్టుటకు వీలు లేదు. గాక పశువులు నష్టపడిన వారు, పశువుల రక్షించి తమ స్వాధీనంలో ఉంచుకొన్నవారు ఉభయులు వివరంగా గుర్తులు మా ఆఫీసుకు పంప గోరెద. ఉభయులు న్యాయ బుద్ధితో, పరస్పరసహకారభావంతో మాకు వ్రాసిన, వివరములనుబట్టి రైతాంగమునకు సహాయపడుటకు ఆఫీసు ఏర్పాటుచేసితిని. పశువులు చేరిన ప్రాంతరైతులు, కాంగ్రెసు కిసాన్ కాంగ్రెసువాదులు విధిగా తోడ్పడ గోరెద. మే మిచ్చిన జవాబునుబట్టి చనిపోగా మిగిలిన పశువులు ఎవరివి వారు పొందుటకు అవకాశం కల్పించబడినది.

గొర్రెపాటి వెంకటసుబ్బయ్య
అధ్యక్షుడు: ఆంధ్రరాష్ట్ర కిసాన్ కాంగ్రెసు, ఆంధ్రరత్న భవనం, విజయవాడ.

వెంకటగిరి జమీందారీలో
కంచెలు

వెంకటగిరి జమీందారీలో (నెల్లూరుజిల్లా) పశువులు అనాధీనభూములలో మేత మేసినందు లకు వెంకటగిరిరాజాగారు పుల్లరి వసూలుచేయుచుండిరి. ఈ పుల్లరి అనేకసంవత్సరాల తరబడి 'వేదజమీన్' రైతులను వేధించి వసూలుచేయుచున్నారు.

మద్రాసు ప్రభుత్వంవారు జమీందారీరద్దు చట్టమును అమలుకొనితెచ్చి ఈ నెల్లూరుజిల్లా 7 వ తేదీపై ఎట్టేటును తమ స్వాధీనం చేసుకొన్నారు. జమీందారీరద్దుచట్టం 8 సెక్షన్ ప్రకారం జమీందారీరద్దుతుల గవర్న మెంటు గ్రామరైతులవలెనే అన్ని హక్కులు అనుభవించవలసివున్నది. కాని ఈ రైతులు అట్టి హక్కులు సౌకర్యాలు కోల్పోయినారు. గవర్న మెంటు అధికారులు తాము వెంకటగిరి జమీన్ గ్రామాలు స్వాధీనం పెట్టుకున్నను, ఇంకా పశువుల గ్రాస మునకు, కంచెలు ఏటువేసి పుల్లర్లు వసూలు చేయుచున్నారు.

కనుక మద్రాసు ప్రభుత్వంవారు, ఈవిషయ మును త్వరలో పునర్విమర్శచేసి, లక్షలకొలది జమీన్ రైతులకు తగు సహాయపడుపాటుములు కలుగచేయ కోర్రాను.

సూర్యపాల్ల కృష్ణమూర్తి

చెడిపోయిన బియ్యం

ఆర్యా!
ఉరవకొండ - కో - ఆపరేటివ్ స్టోర్సు నందు గాతిగా బియ్యము లేవు. ఉన్న బియ్యము తినుటకు పూర్తిగా సాధ్యముగానివి. పోయిన వారములో తోకవడ్లు, ఈ వారములో తెన్నంగ బియ్యము వచ్చినవి. మా ప్రాంతములో వాటిని ఎన్నడూ ఉపయోగించి ఎరుగరు. ధాన్యము లేనందున ఆ తెన్నంగబియ్యము తినినందున చాలమంది కడుపునొప్పి, అజీర్ణబాధలకు లోనగుచున్నారు. వైగా ఈ తెన్నంగబియ్యము వనక అమ్మిన మంచిబియ్యముకంటే ధర ఎక్కువగా నున్నవి. మంచి బియ్యము రూపాయ 1 కి, 2 కేర, 2 చటాకులు అమ్మగా, ఈ తెన్నంగ బియ్యము 2 కేర మాత్రమే. ఏమి నాణ్యము ఈ బియ్యములో వున్నదని యంత ధర పెరిగినదో తెలియకున్నది. యిన్ని కారణములచేత ప్రజలు ఉపవాసమయినా ఉండుటకు సిద్ధపడుచున్నారే గాని ఆ బియ్యము కొనుటలేదు. గ్రామములో అత్యధికజనులకు చేనేతపార్శిశ్రామికులు, వ్యవసాయకూలీలు ఇతరవిదప్రజానీకము యంత ధరపెట్టి ఈ తినుటకు పనికిరాని ధాన్యమును కొనలేక అనాథ పడుచున్నారు.

కావున దయయంచి వెంటనే ప్రభుత్వము వారు మాగ్రామమునకు మంచి బియ్యం సప్లయ చేసి, అన్నిరకముల ధాన్యమును కనిపెట్టుము రెండువారములవరకు సరిపోవునంత నిలువస్థాన (బుఫర్ స్టాక్)గా ఉంచవలయు నని ప్రభుత్వము వారిని, జిల్లా అధికారులను, సప్లయ ఆఫీసులను, స్టోర్సుకై రైతులను కోరుచున్నాము.
తాను సోషలిస్టుపార్టీ

చేనేతవస్త్రాల నిల్వలు

అయ్యా!
యిటీవల ఢిల్లీలో జరిగిన సంప్రదింపులలో ప్రభుత్వము చేనేత వారి కష్టాలను కొంతమటుకు గుర్తించడం సంతోషమేగాని చేనేతవస్త్రాల విడుదలకు నూచించిన మార్గాలు యేమాత్రం సం తృప్తికరముగ లేవు. రోజురోజుకూ పెరిగిపోతున్న నిరుద్యోగాన్ని తొలగించడానికి కొన్ని ముఖ్యమైన మార్గాలు అవలంబించాలి. యిప్పుడున్న పదికొట్ల రూపాయిల చేనేతవస్త్రాల నిల్వలో కనీసము చేనేతసహకారసంఘాలలో నున్న రెండుకొట్ల రూపాయిల వస్త్రాలనైనా వెంటనే ప్రభుత్వము కొనినెయ్యాలి. యిది ప్రభుత్వమున కంత కష్టమైన పని కాదు. యిందువల్ల మన రాష్ట్రములో సహకారసంఘాలలో పని చేస్తున్న లక్ష మగ్గులవారికి వెంటనే పని లభించ గలదు.

మిలు వస్త్రాలిధరలో నూటికి పదిరూపాయలు తగ్గబోతున్నది కాబట్టి చేనేత వస్త్రాలకు పోటీ యెక్కువై విడుదల యింకా యెక్కువ డెబ్బ తినగలదు. కనుక మన మద్రాసురాష్ట్రానికి వచ్చే మిల్లుబట్టల దిగుమతిని కొంతకాలమువర కైనా పూర్తిగా తగ్గించివెయ్యాలి. నూలుధరల తగ్గింపుకు కూడా సరియైన నూచన లేమియు చేయుటలేదు. నూలుధరలు సగానికి సగమైనా తగ్గితేగాని చేనేతకు గిట్టుబాటుకాదు. చేనేత పరిశ్రమశాశ్వతరక్షణయేర్పాటు చేయుటకు ముందు నేడేర్పడిన అతిక్లిష్ట పరిస్థితులకు తప్పించుటకుగాను పై ముఖ్యమైన నూచనలను అమలు పరచి చేనేతవస్త్రాలను విడుదల చేయాలి.

అక్కల కోటయ్య,
పేరాల.

చేనేతకార్తీకుల నిరుద్యోగ
సమస్య

ఆర్యా,
యీ తాలూకాలో వున్న 4000 మగ్గులలో దాదాపు 1000 మగ్గులవరకు పని లేక ఖాళీగా వుంటున్నవి. మిగతా మగ్గులు కూడా పూర్తి పని లేకుండా వచ్చిన కొద్ది మజూరి కూడా కుటుంబ వ్యయానికి చాలక చేనేతపార్శిశ్రామికులు అనేక బాధలు పడుచున్నారు. ప్రభుత్వం కొంతకాలం వరకు యీ రాష్ట్రమునకు మిల్లుబట్టల దిగుమతిని ఆపుచేసి చేనేతవస్త్రాల విడుదలకు అవకాశము కలిగించనియడల యితర రాష్ట్రములలోవలె యిక్కడ కూడా చేనేతవారి వలసలు ప్రారంభమై పరిస్థితులు విషమించగల వని మనవి చేస్తున్నాను. ఇట్లు
కొండా ఆది శేషు.

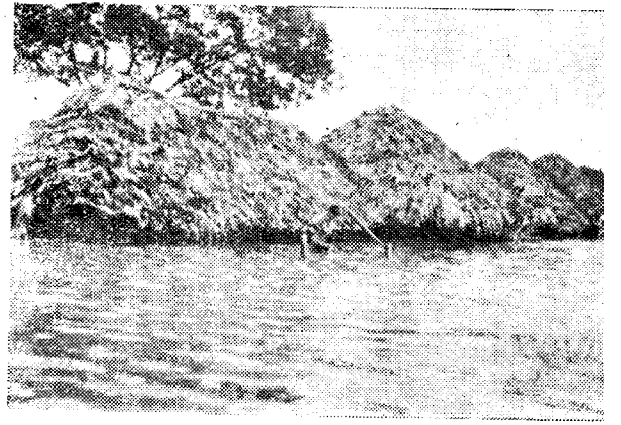
స్విస్ పనితనము యొక్క అందమైన నమోనా

దివ్యమైన తరుణము

ఒకసారి తెప్పించిచూడండి

మన ప్రియమైన బాపూజీ స్మారకార్థము డయల్ మిడ మహాత్మాగాంధీ ఫోటో కలిగిన రిక్టవాచీలు యిప్పుడే స్విజర్లండునుండి దిగుమతిచేసియున్నాము. ప్రతి వాచీకి ప్లాస్టిక్ బాండ్ కలదు. ఒకరికి రెండువాచీలకంటె యెక్కువ పంపబడవు. ఖరీదు రు. 15-8-0 సుపీరియర్ రు. 18-8-0 టెన్సు కోల్డ్ గోల్డ్ రు. 20-8-0 రేడియం డయలుతో రు. 22-8-0 సుపీరియర్ రు. 25-/- టెన్సు కోల్డ్ గోల్డ్ రు. 32-8-0.

MODEL WATCH Co,
Post Bag No. 6705, Calcutta 7.

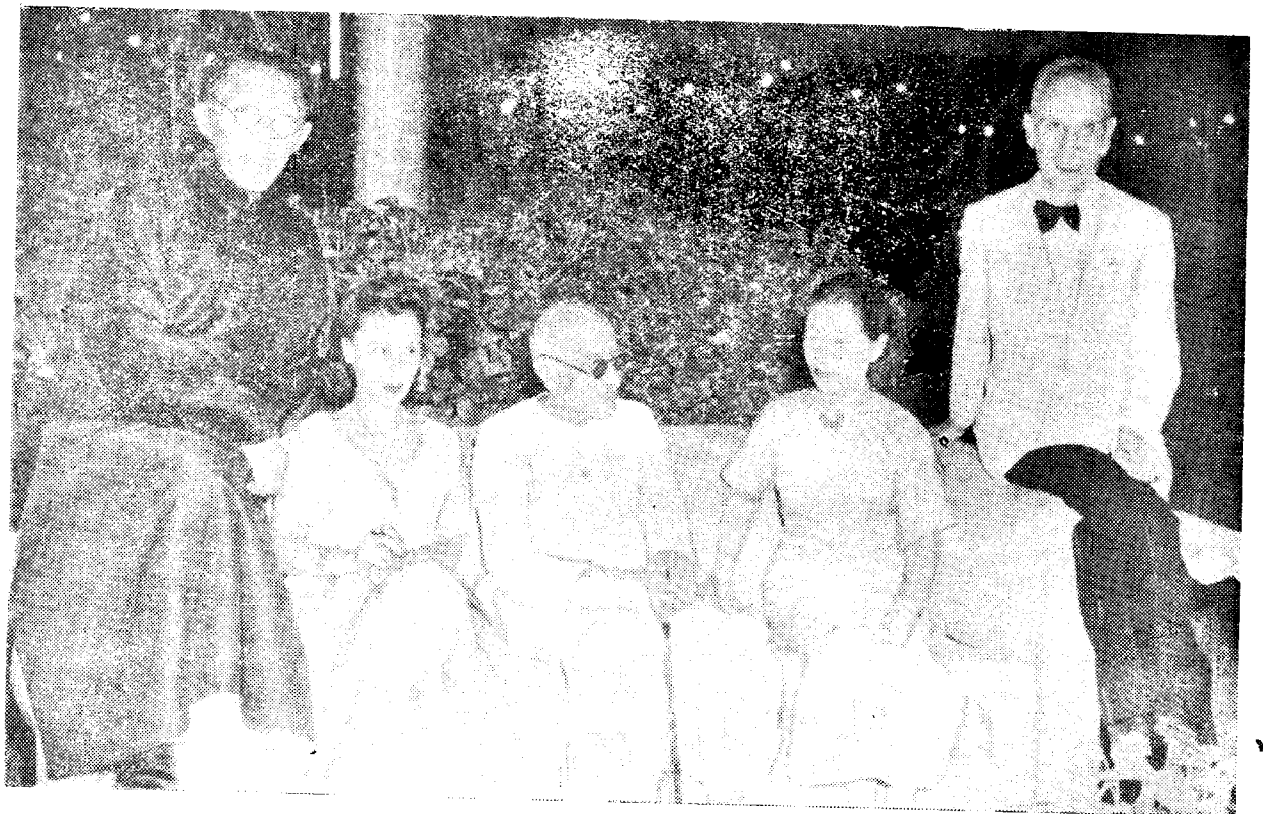

మనదేశంలో చైనా రాయబారిగా ఉంటున్న డాక్టర్ లాచిన్ అక్టోబరు 10 న ఢిల్లీలో చైనా రిపబ్లిక్ పరిషత్ వార్షికోత్సవం సందర్భంగా ఒక విందు ఏర్పాటుచేశారు. మన గవర్నరు జనరల్ చక్రవర్తి రాజగోపాలాచారి గారు ఈవిందులో పాల్గొన్నారు.

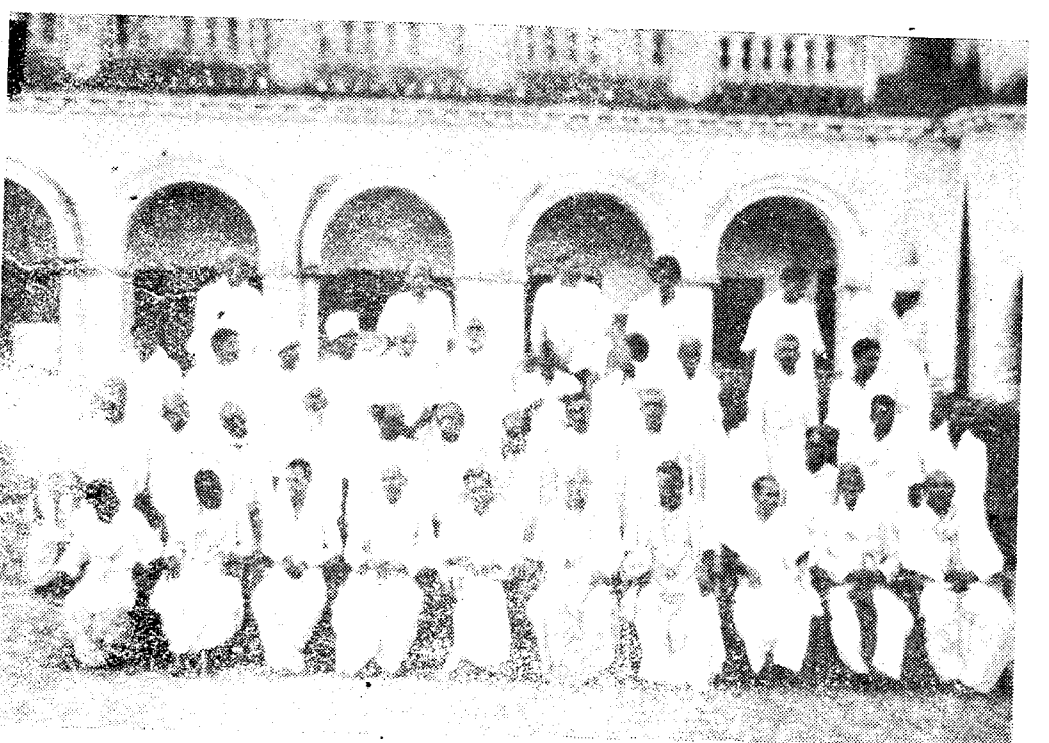
తూర్పుగోదావరి జిల్లాలో గోదావరి వరదలవలన మునిగిన యిండ్లు

క్రికెట్

చైనావారి "యిక్ కెంట్ డే" ఉత్సవసందర్భములో అక్టోబరు 10 తారీఖున, ఇంకియా గవర్నరుజనరల్ శ్రీ రాజ గోపాలాచారి, ఢిల్లీలో చైనా విదేశాంగ కార్యాలయంవారిచ్చిన పిండుకు హాజరైనప్పటి ఫోటో.

అక్టోబరు 2వ తేదీన చంగల్పట్లో ప్రధానస్థానముల్లో శ్రీ పి. వి. రాజమన్నన్ కార్యక్రమాలు, స్థానికపాలన శాఖల విభజనసంస్కరణలను అమలుజరిపారు. పై చిత్రం ప్రభుత్వం తరఫున మంత్రీభక్తవత్సలంగారు సంస్కరణ ప్రాధాన్యాన్ని వివరించారు.

రాయలసీమ జిల్లాల మండల పంచాయితీల మహాసభకు వచ్చిన కొందరు ప్రతినిధులు. అధ్యక్షుడు శ్రీ నరసింహదేవర సత్యనారాయణగారు, ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షుడు యాకొ. నరసయ్య నాయుడు ఉపప్రధాన భరించివున్నారు.

ఉత్తమ శైవమత గ్రంథము

పండితారాధ్యచరిత్ర

వెలరు 5-0-0 లు.

ప్యాకింగు పోస్టేజి మా, 1—4—0.

పాల్కురికి సోమనాథకవి రచించిన ఉత్తమ ద్విపద కావ్యము. డా॥ చిలుకూరి నారాయణరావుగారిచే పరిష్కరింపబడినది. దీక్షా, పురాతన, వాద, మహిమ, పర్వతము లను అయిదు ప్రకరణములును ఒకే సంపుటమున గలవు. ఇంత నిర్దుష్టముగ ఈ గ్రంథము నిదివర కెవ్వరును ప్రచురించి యుండలేదు. నారాయణరావుగారు రచించిన అమూల్యమైన ప్రీతికూడ కలదు.

ఆంధ్రగ్రంథమాల, పోస్టు బాక్సు నెం. 212, మదరాసు 1.

తెలుగుమొఱుగులు

గ్రంథకర్త: వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రిగారు

తెలుగుదనము, తెలుగుసంప్రదాయాలు, తెలుగుభాష అవతరించిన విధము, తెలుగు తేటదనము, తెలుగు కవితా పారమ్యము, ప్రాచీన గ్రంథాల పలుకుబడికి మనపై చెల్లుబడి, విలక్షణమైన మన అరసున్న చరిత్ర, వింత వింత నిఘంటువులు, మన గ్రంథాలలో గ్రంథాలు, అవీ ఇవీ, ఇంకా తెలుగులో ఉన్న ఎన్నో మొఱుగులను చూపెట్టుచున్న వ్యాసముల సంపుటి. శాస్త్రీగారి పాతిక ముప్పయి సంవత్సరాల సాహిత్య కృషి ఇందులో మూర్తీభవించియున్నది. ఆంధ్రాభిమానముగల వారందరు అవశ్యము చదువవలసిన గ్రంథము. ప్రతులకు స్వరపడవలెను.

వెల ౨ రూ. తపాలాఖర్చులు ౭ అణాలు.

ఆంధ్రగ్రంథమాల

గాంధీ మహాత్మని

ఆత్మకథ

రెండు సంపుటములు
[చతుర్థము ద్విణము]

కతావధాని వేటూరి శివరామశాస్త్రిగారి
అనువాదము

ఖద్దరు బైండు

ప్రతినంపుటము పోస్టేజితో సహా వెల రూ. 5-9-0

ఒకేసారి 2 సంపుటములు పోస్టేజితో ,, 10-12-0

ఆంధ్ర గ్రంథమాల, పోస్టుబాక్సు నెం. 212, మదరాసు 1

శ్రీమద్భగవద్గీత

సాంస్కృతిక మూలము, తెలుగున టీకాతాత్పర్య విశేషార్థ వివరణములు గల 400 పుటల గ్రంథము. శ్రీతాత్పర్యున పదులకు మిక్కిలి ఉపయుక్తమైనది.

ఖద్దరు బైండు.

వెల రు 4-0-0 లు.

తపాలా ఖర్చు అ. 0-9-0.

ఆంధ్రగ్రంథమాల

పోస్టుబాక్సు 212

మదరాసు 1.

